

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

28 oktober 2008

BELEIDSBRIEF

Energie

Beleidsprioriteiten 2008-2009

ingediend door mevrouw Hilde Crevits,
Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur

INHOUD

	Blz.
1. ENERGIEBELEIDSDOELSTELLINGEN	7
2. ENERGIEBELEIDSEFFECTEN	8
2.1. DE EVOLUTIE VAN HET ENERGIEVERBRUIK	8
2.1.1. Het bruto binnenlands energieverbruik.....	8
2.1.2. De energie-intensiteit	9
2.1.3. Het eindverbruik per sector.....	10
2.2. GROEI VAN HET REG-BEWUSTZIJN	11
2.3. TENDENSEN BETREFFENDE REG-INVESTERINGEN	12
2.4. DE TOEPASSING VAN WARMTEKRACHTKOPPELING.....	14
2.5. DE PRODUCTIE VAN GROENE STROOM.....	16
2.6. DE PRODUCTIE VAN GROENE WARMTE.....	18
2.7. DE EVOLUTIE VAN DE BROEIKASGASUITSTOOT	18
2.8. ENERGIEARMOEDE	19
2.9. WERKING VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASMARKTEN	21
3. STAND VAN ZAKEN MET BETREKKING TOT DE UITVOERING VAN DE BEGROTING 2008.....	25
3.1. ENERGIEBEGROTING 2008 IN CIJFERS.....	25
3.2. REG-BELEID.....	26
3.2.1. De Europese richtlijn betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiesdiensten.....	26
3.2.2. REG in gebouwen.....	26
a. Evaluatie van de energieprestatieregelgeving	26
b. Verminderde onroerende voorheffing bij de bouw van lage-energiewoningen	28
c. Energieaudits in woningen	28
Energieaudits	28
Verwarmingsaudits	28
d. Energieprestatiecertificaat	29
Publieke gebouwen.....	29
Residentiële gebouwen	29
Niet-residentiële gebouwen	31
e. Energierenovatieprogramma 2020.....	31
Een subsidieregeling voor het uitvoeren van energiebesparende investeringen bij niet-belastingbetalers	31
Een subsidieregeling voor sociale verhuurkantoren.....	32
Het laagdrempelig en via diverse kanalen ter beschikking stellen van informatie inzake prioritaire energiebesparende investeringen en financiële steunmaatregelen	33

Het voeren van een grootschalige communicatiecampagne ter ondersteuning van de uitvoering van voldoende dakisolatie.....	34
3.2.3. Voorbeeldfunctie overheden.....	34
a. Samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 met de lokale besturen.....	34
b. Actieplan 2006-2010: Energiezorg in Vlaamse overheidsgebouwen	35
3.2.4. REG in ondernemingen	36
a. Besluit energieplanning	36
b. Benchmarkingconvenant voor de grote energie-intensieve vestigingen	37
c. Auditconvenant voor de middelgrote energie-intensieve vestigingen	38
d. Energieconsulenten voor de kleine bedrijven.....	38
3.2.5. REG-openbaredienstverplichtingen.....	39
a. Elektriciteitsnetbeheerders	39
b. Aardgasfonds.....	39
3.2.6. Communicatie.....	40
3.3. BEVORDERING VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE	40
3.3.1. Actieplan groene stroom	40
3.3.2. Groenestroom- en warmtekrachtcertificaten	41
3.3.3. Haalbaarheidsstudies voor hernieuwbare-energie- en WKK-toepassingen in grote gebouwen.....	42
3.3.4. Marktintroductieproject zonneboilers, micro-WKK en warmtepompen voor lokale besturen en niet-commerciële instellingen	43
3.3.5. Communicatie.....	43
3.4. SOCIAAL ENERGIEBELEID.....	44
3.4.1. Sociale openbaredienstverplichtingen netbeheerders en leveranciers.....	44
3.4.2. Sociaal luik REG-openbaredienstverplichtingen elektriciteitsnetbeheerders	45
3.4.3. Sociale energieconsulent	46
3.4.4. Sociaal luik Energierenovatieprogramma 2020	46
3.5. MARKTWERKING	46
3.5.1. Netbeheer	46
a. Werkmaatschappijen.....	46
b. Technische reglementen	46
c. Aansprakelijkheidsregeling bij stroompannes	47
d. Uniform toegangsreglement.....	47
e. Gegevensoverdacht	47
3.5.2. Leveringsvergunningen	47
3.5.3. Verbetering van de marktwerking: studie marktmodel.....	48
3.5.4. Klachten	50
3.5.5. Marktmonitoring.....	50

3.5.6. Benchmarking prijzen	51
3.5.7. Communicatie.....	51
4. BELEIDSINVULLING IN HET BEGROTINGSJAAR 2009	53
4.1. ENERGIEBEGROTING 2009 IN CIJFERS.....	53
4.2. REG-BELEID.....	54
4.2.1. Energieprestatieregelgeving.....	54
4.2.2. Energieprestatiecertificaten	54
4.2.3. Energierenovatieprogramma 2020.....	54
4.2.4. REG-openbaredienstverplichtingen netbeheerders	56
4.2.5. Opleiding en communicatie.....	57
4.3. BEVORDEREN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE	58
4.3.1. Actieplan milieuvriendelijke energieproductie (WKK, groene stroom, groene warmte)	58
4.3.2. Voorbereiding van de omzetting van het voorstel van richtlijn ter bevordering van het energiegebruik uit hernieuwbare energiebronnen	60
4.3.3. Verbeteren van het systeem van de groenestroom- en warmtekrachtcertificaten.....	60
4.4. SOCIAAL ENERGIEBELEID.....	61
4.5. MARKTWERKING	62
4.5.1. Netbeheer	62
a. Werkmaatschappijen.....	62
b. Aansprakelijkheid bij stroom- en gasonderbrekingen	62
4.5.2. Leveringsvergunningen	62
4.5.3. Verbetering van de marktwerking	63
a. Marktmonitoring.....	63
b. Gegevensuitwisseling	63
c. Studie marktmodel	63
d. Slimme meters.....	64
4.5.4. Benchmarking prijzen.....	64
4.5.5. Actualisatie wetgeving m.b.t. de werking van de energiemarkt.....	64
BIJLAGE 1: OVERZICHT VAN DE WIJZE WAAROP GEVOLG WORDT GEGEVEN AAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT	66
BIJLAGE 2: REGELGEVINGSAGENDA 2008.....	78

Lijst van figuren

Figuur 1: Evolutie van het bruto binnenlands energieverbruik en het totaal eindverbruik	8
Figuur 2: Evolutie van de energie-intensiteit van de Vlaamse economie (bruto binnenlands energieverbruik/BBP in constante prijzen van 2000)	9
Figuur 3: Evolutie van het eindverbruik per sector	10
Figuur 4: Totale WKK-elektriciteitsproductie in GWh	14
Figuur 5: Evolutie van de netto-groenestroomproductie in GWh	16

Lijst van tabellen

Tabel 1: Aandeel geplaatste condensatieketels t.o.v. totaal aantal geplaatste CV-ketels (België)	12
Tabel 2: Aantal erkende productie-installaties en geïnstalleerd vermogen dat in aanmerking komt voor Vlaamse warmtekrachtcertificaten, per technologie.....	15
Tabel 3: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per jaar en per technologie.....	17
Tabel 4: Evolutie van de totale broeikasgasuitstoot en de CO ₂ -uitstoot	18
Tabel 5: Marktaandelen (%) elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (uitgedrukt in aantal toegangspunten).....	22
Tabel 6: Marktaandelen (%) aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (uitgedrukt in aantal toegangspunten).....	22
Tabel 7: Aandeel (%) van totaal aantal toegangspunten dat de overstap maakte naar een andere leverancier - maandelijkse beweging voor de elektriciteitsmarkt.....	23
Tabel 8: Aandeel (%) van totaal aantal toegangspunten dat de overstap maakte naar een andere leverancier - maandelijkse beweging voor de aardgasmarkt.....	23
Tabel 9: Verstrekte adviezen betreffende een aanvraag voor hernieuwing van de milieuvergunning en voor een uitbreiding of nieuwe inrichting	37

Lijst van afkortingen

A: Ampère (eenheid van stroom)

AFM : Agentschap voor Facilitair Management

AgO : Agentschap voor Overheidspersoneel

AIB : Association of Issuing Bodies (Europese facilitator voor energiecercertificatensystemen)

BBP : bruto binnenlands product van een land of van een regio, dit is de marktwaarde van alle goederen en diensten die er op één jaar tijd worden geproduceerd

BelPEX :Belgian Power Exchange (Belgische stroombeurs)

BVA : de Bond van Vlaamse Architecten

CAW : Centra Algemeen Welzijnswerk

CER : Commission for Energy Regulation (Ierse energieregulator)

CIB : Confederatie van Immobiliënberoepen

CMO : Central Monitoring Office (certificatendatabank)

CwaPE : Commission Wallonne pour l'Energie (Waalse energieregulator)

DTe : Dienst uitvoering en toezicht energie, vandaag Energiekamer, is ondergebracht bij de Nederlandse Minister van Economische Zaken en als kamer bij de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa)

E-peil : energieprestatiepeil of peil van primair energieverbruik van een gebouw, geeft de globale energieprestatie weer uitgedrukt door de verhouding van het karakteristiek jaarlijks primair energieverbruik tot een referentiewaarde

EPB : energieprestatie en binnenklimaat

Fedis : de Belgische federatie van de distributie. Vertegenwoordigt kleine, middelgrote en grote winkels, winkelketens, supermarkten en hypermarkten.

GCE : Green Certificates Exchange

J : Joule, eenheid van energie. $1 \text{ kWh} = 3,6 \text{ MJ}$ ($\text{MJ} = 10^6 \text{ J}$, $\text{GJ} = 10^9 \text{ J}$, $\text{TJ} = 10^{12} \text{ J}$, $\text{PJ} = 10^{15} \text{ J}$)

K-peil : peil van globale warmte-isolatie van een gebouw

KMO : kleine of middelgrote onderneming

kW of kilowatt: eenheid van vermogen

kWh of kilowattuur : eenheid van energie. Eén wattuur is de energie geproduceerd of verbruikt door een apparaat met een actief vermogen van 1 watt gedurende 1 uur. Een gloeilamp van 100 Watt verbruikt dus 1 kWh in 10 uren. ($\text{MWh} = 10^3 \text{ kWh}$, $\text{GWh} = 10^6 \text{ kWh}$, $\text{TWh} = 10^9 \text{ kWh}$)

kWp : het piekvermogen

LAC : Lokale Adviescommissie

NAV : de Vlaamse Architectenorganisatie

NCCPE : National Control Commission for Prices and Energy (Litouwse energieregulator)

Nelectra : Federatie voor de elektrosector, de grootste federatie van elektrohandelaars en –installateurs in België

OFGEM : Office of Gas and Electricity Markets (Britse energieregulator)

PV : fotovoltaïsche zonnepanelen, die licht omzetten in elektrische energie

REG : rationeel energiegebruik

U-waarde : warmtedoorgangscoefficiënt, geeft de warmtedoorgang weer door een constructieonderdeel van een gebouw per eenheid van oppervlakte, eenheid van tijd en eenheid van temperatuurverschil tussen de omgevingen aan beide zijden van het deel

UNFCCC : United Nations Framework Convention on Climate Change. Dit is het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering dat in Rio in 1992 ondertekend werd door 154 landen, waaronder België. Hiermee streven de Verenigde Naties naar een stabilisatie van de broeikasgasemissies in de atmosfeer op een niveau waarbij een gevaarlijke antropogene verstoring van het klimaat wordt vermeden.

VCB : Vlaamse Confederatie Bouw

VEA : Vlaams Energieagentschap

VLAREM : Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning

VREG : De Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt, die bevoegd is voor de regulering van het distributienetbeheer in het Vlaamse Gewest

VVSG : Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

WKK : warmtekrachtkoppeling. Dit is een installatie waarbij elektriciteit wordt opgewekt en bruikbare warmte wordt geproduceerd uit dezelfde energiebron.

1. ENERGIEBELEIDSDOELSTELLINGEN

Zoals aangegeven in de Beleidsnota Energie 2004-2009 heeft het Vlaamse energiebeleid twee strategische doelstellingen die zich vertalen in een reeks operationele doelstellingen.

Enerzijds moeten de Vlaamse energiemarkten volledig vrijgemaakt worden zodat voldoende keuze en mededinging op de markt aanwezig zijn binnen een ecologisch en sociaal aanvaardbaar kader. Het vergt:

- meer productiecapaciteit ;
- meer concurrentie ;
- een onafhankelijk en slagvaardig distributienetbeheer tegen een aanvaardbare kost ;
- benchmarking en beperking van de kosten ;
- sociale beschermingsmaatregelen ;
- toetsing van de impact van beleidsinitiatieven op de marktwerking en
- bijsturing van de marktregulering.

Anderzijds moet de Vlaamse Kyotodoelstelling gehaald worden op een sociaal en economisch verantwoorde manier en dus op basis van een breed maatschappelijk draagvlak. Het vergt:

- afstemming van het energiebeleid en het klimaatbeleid ;
- beheersing van de energievraag ;
- uitbouw van een milieuvriendelijk energieaanbod en
- bewustmaking van de maatschappelijke actoren.

Met betrekking tot het klimaatbeleid in het algemeen en het Europees energie- en klimaatpakket 2020 in het bijzonder beperkt de energiebeleidsbrief zich tot het energieluik en met name de hernieuwbare energie (HEB). Zowel in de Commissie, de Raad en het Europees Parlement als in het Vlaams Parlement wordt HEB onder 'energie' behandeld, in tegenstelling tot het Emission Trading Scheme (ETS), het non ETS en de Carbon Capture and Storage (CCS), die onder 'milieu' behandeld worden. Voor inlichtingen en toelichting terzake wordt dan ook verwezen naar de betreffende beleidsbrief.

Binnen het energiebeleid wordt aandacht gegeven aan het gelijke-kansen-beleid. Waar nodig wordt overlegd met de minister bevoegd voor het gelijke kansen-beleid.

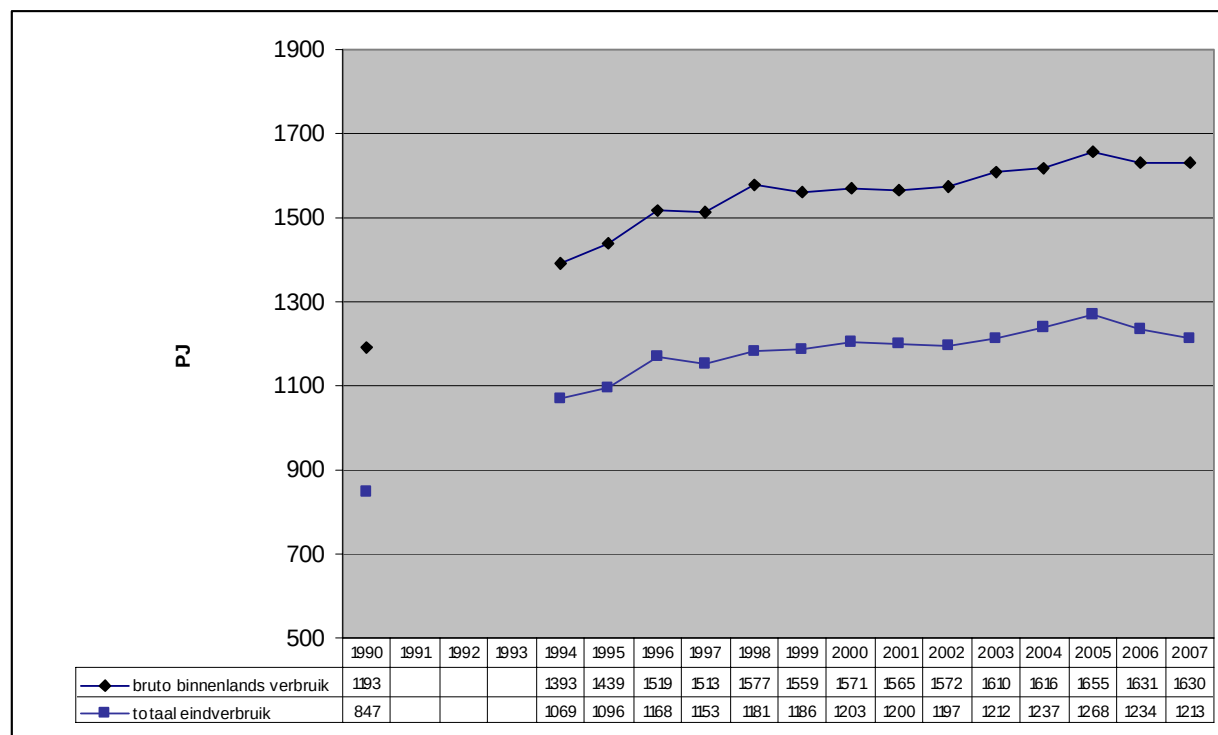
2. ENERGIEBELEIDSEFFECTEN

2.1. DE EVOLUTIE VAN HET ENERGIEVERBRUIK

De verbruiksgegevens voor transport voor 2006 en 2007 zijn ruwe inschattingen door Vito op basis van de verkoops cijfers.

2.1.1. Het bruto binnenlands energieverbruik

Het bruto binnenlands energieverbruik¹ in Vlaanderen bedroeg in 2007 1630 PJ. Tussen 1990 en 1998 is het bruto binnenlands energieverbruik met 32,2% gestegen (gemiddeld +4,0% per jaar). Nadien is dit energieverbruik gestabiliseerd (+3,4% tussen 1998 en 2007 of gemiddeld +0,4% per jaar). In 2007 was het bruto binnenlands verbruik ongeveer hetzelfde als in 2006. Het verbruik lag 0,9% hoger dan in 2004 omwille van de hogere economische activiteit.

Figuur 1: Evolutie van het bruto binnenlands energieverbruik en het totaal eindverbruik

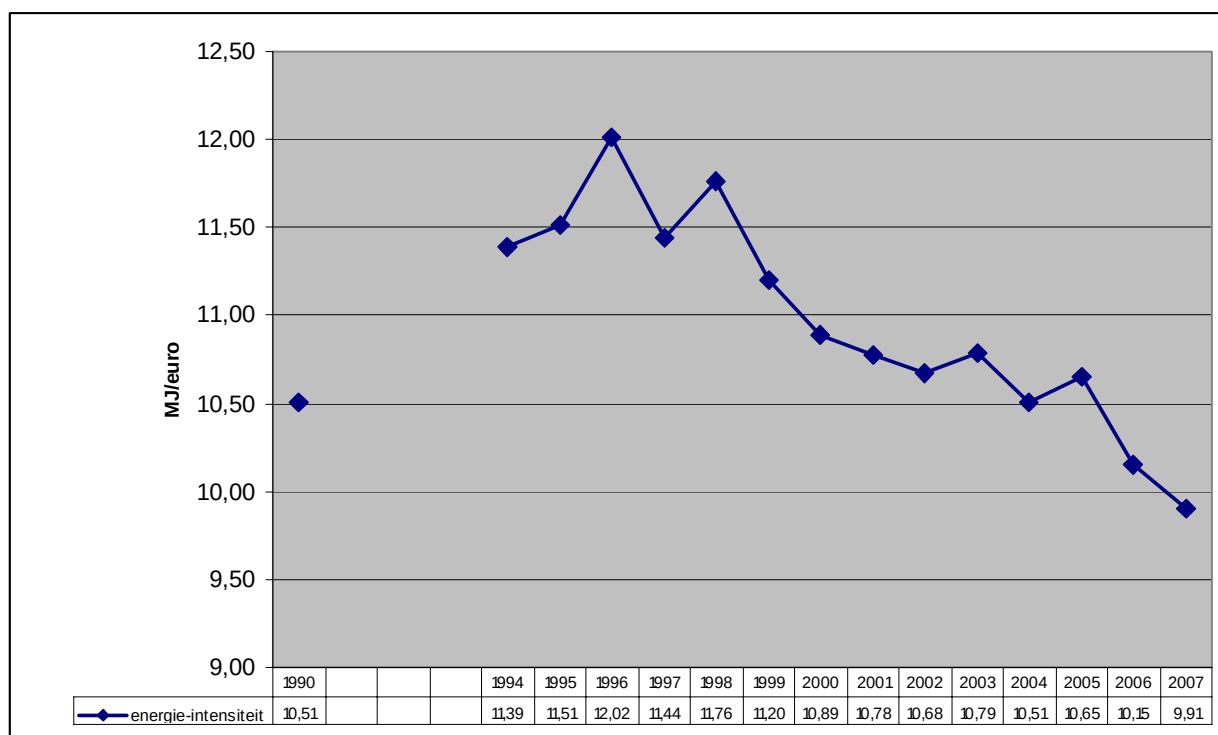
Wijziging van de elektriciteitsbalans in 2007 ten opzichte van 2006: Het netto-elektriciteitsverbruik (inclusief zelfproductie) is in 2007 slechts met 0,4% toegenomen ten opzichte van 2006 (+0,9 PJ). Deze stijging is heel beperkt in vergelijking tot de gemiddelde jaarlijkse groeivoet van het elektriciteitsverbruik met 1,7% tussen 2000 en 2006. De netto-elektriciteitsproductie (exclusief zelfproductie) is met 4,2% (+7,2 PJ) gestegen. De netto-invoer van elektriciteit daalde sterk met 23,0% (-7,4 PJ).

¹ Bruto binnenlands energieverbruik: Dit is de totale hoeveelheid energie die een geografische entiteit nodig heeft om aan de binnenlandse energiebehoefte te voldoen. Het is gelijk aan de som van de energie die de regio zelf produceert en de netto invoer van energie, maar exclusief de geleverde energie aan de internationale scheep- en luchtvaart.

Wijziging van de brandstofverbruiken in 2007 ten opzichte van 2006: Het aardgasverbruik is toegenomen (+1,6% of +6,7 PJ) terwijl de inzet van vaste brandstoffen (-8,0% of -11,4 PJ) en petroleumproducten (-1,1% of -6,8 PJ) is gedaald. Met een stijging van 20% (+4,5 PJ) wordt de opwaartse trend van biomassagebruik verdergezet.

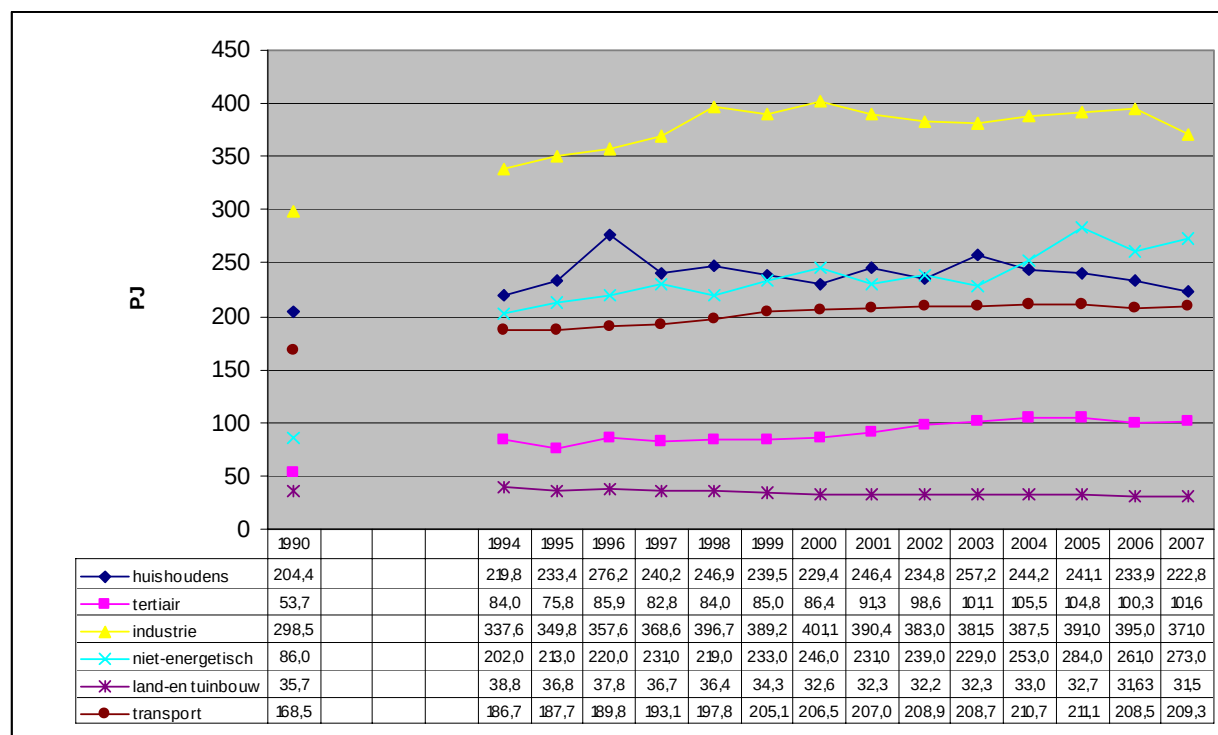
2.1.2. De energie-intensiteit

De energie-intensiteit van de Vlaamse economie (bruto binnenlands energieverbruik per eenheid BBP in constante prijzen van 2000) neemt af sinds 1998. In 2006 kende de energie-intensiteit een opmerkelijke daling van 4,3% ten opzichte van 2005. In 2007 nam de energie-intensiteit verder af met 2,4%. De energie-intensiteit ligt ruimschoots (-5,7%) onder het niveau van 2004. Het versterkt energie-efficiëntiebeleid tijdens de voorbije jaren werpt duidelijk vruchten af.

Figuur 2: Evolutie van de energie-intensiteit van de Vlaamse economie (bruto binnenlands energieverbruik/BBP in constante prijzen van 2000)

2.1.3. Het eindverbruik per sector

Figuur 3: Evolutie van het eindverbruik per sector

Het totaal eindverbruik² in Vlaanderen is in 2007 opnieuw gedaald, met 1,7% (21 PJ) ten opzichte van 2006, en ligt terug op het niveau van 2003 (cf. figuur 1).

De daling van het totale eindverbruik in 2007 ten opzichte van 2006 is in eerste instantie toe te schrijven aan de opmerkelijke reductie van het energetisch verbruik in de industrie (-6,1% of -24 PJ). Dit is onder andere het gevolg van een daling van het verbruik van vaste brandstoffen in de ijzer- en staalsector (-13,6% of -11 PJ). In 2007 is bij ArcelorMittal in Gent een hoogoven omwille van technische redenen enkele weken buiten dienst geweest. Bovendien is de staalvraag eind 2007 gedaald omwille van de hoge prijzen. Ook in de andere industriële sectoren, behalve in de papiersector, is in 2007 een daling van het energieverbruik ten opzichte van 2006 opgetreden (bv. in de voeding met 6,9% en in de chemie met 2,0%).

Het energieverbruik in de huishoudens volgt al een aantal jaren een neerwaartse lijn. Het verbruik lag in 2006 al 9,0% lager dan in 2003 en zakte in 2007 verder met 4,1% (-11,1 PJ) ten opzichte van 2006. De daling van het verbruik in de residentiële sector is in eerste instantie te danken aan een reductie van het brandstofverbruik (-5,4% of -10,4 PJ). 2007 was het warmste jaar sinds 1990. Maar ook de energiebesparende inspanningen van de gezinnen hebben een rol gespeeld in de daling van het verbruik. Dit blijkt vooral uit de afname van het elektriciteitsverbruik in 2007 met 1,7% ten opzichte van 2006 (-0,7 PJ), niettegenstaande het algemeen fenomeen van de steeds ruimere verspreiding van nieuwe elektrische toepassingen en airconditioning. In 2007 lag het energieverbruik van de gezinnen 7,0% lager dan in 1999, dit is al dicht bij de doelstelling van het regeerakkoord voor 2010 (-7,5%).

De sterkste stijger in 2007 betrof het niet-energetisch verbruik³. Het verbruik lag in 2007 4,6% (12 PJ) hoger dan in 2006 maar blijft 3,9% onder de piek van 2005.

² Eindverbruik: Dit is de hoeveelheid geïmporteerde en getransformeerde energie die de eindverbruikers consumeren, met name de industrie, het binnenlands verkeer, de huishoudelijke en tertiaire sectoren en de land- en tuinbouw en visserij.

³ Niet-energetisch verbruik: Dit is het verbruik van energie als grondstof voor het aanmaken van andere producten.

Ook gestegen is het energieverbruik in de tertiaire sector (+1,3% of +1,3 PJ), voornamelijk te wijten aan een toename van het elektriciteitsverbruik.

Sinds 1999 is de stijgende trend van het energieverbruik in de transportsector afgezwakt. Ten opzichte van 2006 bedraagt de toename in 2007 slechts 0,4% (+ 0,8 PJ).

Het eindverbruik in de landbouw, tuinbouw en visserijsector kende in 2007 een lichte daling ten opzichte van 2006 (-0,6% of -0,2 PJ).

2.2. GROEI VAN HET REG-BEWUSTZIJN

Door de aanhoudende sensibiliserende inspanningen van de Vlaamse overheid en de hoge energieprijzen is het energiebewustzijn sterk aanwezig bij particulieren en ondernemingen.

Dit blijkt uit een peiling uitgevoerd in opdracht van het Vlaams Energieagentschap bij een 1000-tal Vlaamse huishoudens in 2008. 92% van deze huishoudens vindt energiebesparing belangrijk, waarvan 59% zelfs heel belangrijk. Bij de -35 jarigen leeft energiebesparing echter in iets mindere mate.

De belangrijkste drijfveer om zuinig om te gaan met energie is financieel. Dat het goed is voor het milieu, volgt op de tweede plaats.

65% van de huishoudens gaf aan zuinig tot heel energiezuinig te leven. Er niet aan denken, gemakzucht en niet willen inboeten op comfort zijn de belangrijkste redenen waarom de andere 35% niet zuinig omspringt met energie.

Uit de peiling blijkt dat de kennis van de financiële steunmaatregelen is gestegen ten opzichte van 2005. 64% van de ondervraagden is op de hoogte van het bestaan van de energieprijzen van de netbeheerders. Gezinnen die hun woning hebben gerenoveerd, zijn hiervan nog beter op de hoogte (71,5%). Eind 2005 wist slechts 55% van de Vlaamse huishoudens van het bestaan van de premies af.

Ook de kennis over de fiscale maatregelen is sinds 2005 gestegen. Afhankelijk van de maatregel ligt de bekendheid van de mogelijke belastingvermindering tussen 28% (passiefhuis) en 65% (fotovoltaïsche zonnepanelen).

Uit de enquête blijkt dat 42% van de ondervraagden www.energiesparen.be kent. In 2005 was dit slechts 25%. De website wordt inderdaad druk bezocht. Het aantal bezoekers is in 2007 (631.932) meer dan verdrievoudigd in vergelijking tot 2004 (200.715). Eind augustus 2008 stond de teller reeds op 510.861. Dit jaar vonden maandelijks gemiddeld 65.000 Vlamingen de weg naar deze website. Het grootste deel van de bezoekers gaat op zoek naar de talrijke energieprijzen die er in Vlaanderen worden gegeven. Op de website staat een handig zoekinstrument waarbij men via het ingeven van de postcode, onmiddellijk alle premies te zien krijgt die in die gemeente van toepassing zijn.

Het toenemende energiebewustzijn blijkt ook uit de stijgende vraag naar informatiefolders over REG en duurzame energieproductie. Het Vlaams Energieagentschap verspreidde in 2007 zo'n 443.000 informatiefolders (410.000 in 2006, 404.000 in 2005, 290.000 in 2004, 205.000 in 2003). 80% van de brochures wordt verspreid op individuele vraag van de burgers, 20% wordt verspreid via beurzen.

2.3. TENDENSEN BETREFFENDE REG-INVESTERINGEN

Sinds eind 2007 komt het indienen van de aangiften in het kader van de energieprestatiereggeving voor nieuwe gebouwen, gestaag op gang. Uit de EPB-aangiften voor woningen met een vergunningsaanvraagdatum in 2006 zijn al een aantal bemoedigende vaststellingen te maken. Met een gemiddeld E-peil van 89 voor eengezinswoningen en 90 voor appartementen, scoren de woongebouwen zo'n 10% beter dan de eis. Het gemiddeld behaalde K-peil bedraagt 42 voor eengezinswoningen en 40 voor appartementen (de eis is K45). De eerste aangiften voor woningen met een vergunningsaanvraagdatum in 2007 geven indicaties dat de eisen nog beter worden nageleefd. Dit is logisch gelet op de toenemende vertrouwdeheid met de regelgeving.

Hoogrendementsglas is ook een topproduct geworden in de renovatiemarkt. Sinds de invoering van de premies heeft hoogrendementsglas het gewoon dubbel glas van de markt verdrongen. Het aandeel hoogrendementsglas in de verkoop van dubbele beglazing (nieuwbouw en renovatie) ligt momenteel op ongeveer 85% in vergelijking met ongeveer 62% eind 2005 en 39% in 2002. Omwille van de massaproductie van hoogrendementsglas is de meerprijs ten opzichte van gewoon dubbel glas intussen te verwaarlozen. Binnen enkele jaren valt te verwachten dat driedubbele beglazing (U-waarde van 0,6 tot 0,8 W/m²K) meer en meer marktaandeel zal verwerven (bv. voor het gebruik in lage energiewoningen).

Alle isolatieproducten verkochten in 2006 en 2007 duidelijk beter. Sommige doe-het-zelf handelaars verkochten in 2007 20 tot 30% meer m² isolatiemateriaal. Ook in 2008 blijft de omzet in de isolatiemarkt stijgen. Muurisolatie is gestegen van gemiddeld 50 naar 55 mm (minerale wol). 83% van de ondervraagde 1000 gezinnen in 2008 gaf te kennen dat hun woning beschikt over dak- of zoldervloerisolatie. De gemiddelde isolatiedikte in daken groeit met ongeveer 1 cm per jaar en dit zal vermoedelijk nog enkele jaren doorgaan. De gemiddelde dikte bedraagt nu ongeveer 11 cm (minerale wol). Isolatie diktes van 20 en 22 cm zijn niet langer een uitzondering. De markt van vloerisolatie groeit ook snel. Momenteel wordt gemiddeld 4 cm vloerisolatie geplaatst.

Ook de verkoop van de condensatieketel is in België sterk toegenomen (cf. tabel 1). Het aandeel van condensatieketels op aardgas in het totaal aantal geplaatste verwarmingsinstallaties op aardgas is gestegen van 13% in 2002 naar 47% in 2007 en circa 60% in 2008 (62.800). Het hoge aandeel vanaf 2007 kan worden verklaard doordat vanaf dan enkel nog de condensatieketel in aanmerking kwam voor de belastingvermindering en de premie van de netbeheerder.

De markt van de condensatieketel op stookolie zit in de lift. Deze technologie is veel recenter gelanceerd dan de condensatieketel op aardgas, maar het aantal aangeboden modellen stijgt snel. Het aandeel van de condensatieketel op stookolie in het totaal aantal geplaatste verwarmingsinstallaties op stookolie bedroeg over 2007 10% ten opzichte van minder dan 1% in 2005. In 2007 werd een impuls gegeven aan de markt door een extra premie toegekend door Informazout, bovenop de belastingvermindering. Over 2008 wordt een aandeel van 18% verwacht.

	2002	2005	2007	augustus 2008	schatting 2008
Aandeel condensatieketel op aardgas ⁽¹⁾	13%	28%	47%	61,7%	65%
Aandeel condensatieketel op stookolie ⁽²⁾	-	<1%	10%	16%	18%

Tabel 1 : Aandeel geplaatste condensatieketels t.o.v. totaal aantal geplaatste CV-ketels op aardgas respectievelijk op stookolie (België)

Bron: KVBG (1); Informazout (2)

21% van de ondervraagde gezinnen in 2008 is van plan een energiezuinige verwarmingsketel te plaatsen in de komende vijf jaar. De energiezuinige verwarmingsketel is daarmee de meest populaire energiebesparende investering voor de nabije toekomst.

De hoge energieprijzen en de uitgebreide informatieverstrekking over energiebesparingsmogelijkheden hebben het energiebewustzijn van de Vlaamse burger en onderneming sterk aangewakkerd. De financiële steunmogelijkheden dienen de particulier en de onderneming uiteindelijk over de streep te trekken om energiebesparende ingrepen uit te voeren.

In 2007 hebben 82.417 Vlaamse huishoudens of meer dan dubbel zoveel als in 2006 een premie aangevraagd bij de elektriciteitsnetbeheerders voor een energiebesparende technologie, goed voor een totaal bedrag van 15,9 miljoen euro aan premies. Vooral de superisolerende beglazing (31.090 premies), de condensatieketel (26.394 premies) en dakisolatie (8861 premies) zijn populaire maatregelen, samen goed voor 80% van de huishoudelijke premies.

4563 bedrijven, scholen, ziekenhuizen, verenigingen en lokale besturen hebben in 2007 gebruik gemaakt van de premies van de netbeheerders. Hiermee stemt een totaal premiebedrag overeen van 7,4 miljoen euro. Er werd vooral geïnvesteerd in frequentieomvormers (1062 premies), condensatietechnieken (762 premies), energieboekhoudingen (607 premies) en superisolerende beglazing (558 premies).

De belastingvermindering voor energiebesparende investeringen bij particulieren is voor Vlaanderen in totaal toegenomen van 25,0 miljoen euro voor het inkomstenjaar 2003 tot 33,1 miljoen euro voor het inkomstenjaar 2004. Het aandeel van Vlaanderen in de totale enveloppe voor België is gestegen van 64,6% tot 66,9%. Naar verwachting zal het budget voor Vlaanderen oplopen tot minimaal 150 miljoen euro voor het inkomstenjaar 2008 bij ongewijzigde regelgeving.

Om beter de redenen te begrijpen waarom gezinnen, ondanks de aantrekkelijke financiële stimulansen, toch niet overgaan tot de uitvoering van energiebesparende investeringen, heeft het Vlaams Energieagentschap in september 2007 een telefonische enquêteering bij 1000 huishoudens aanbesteed.

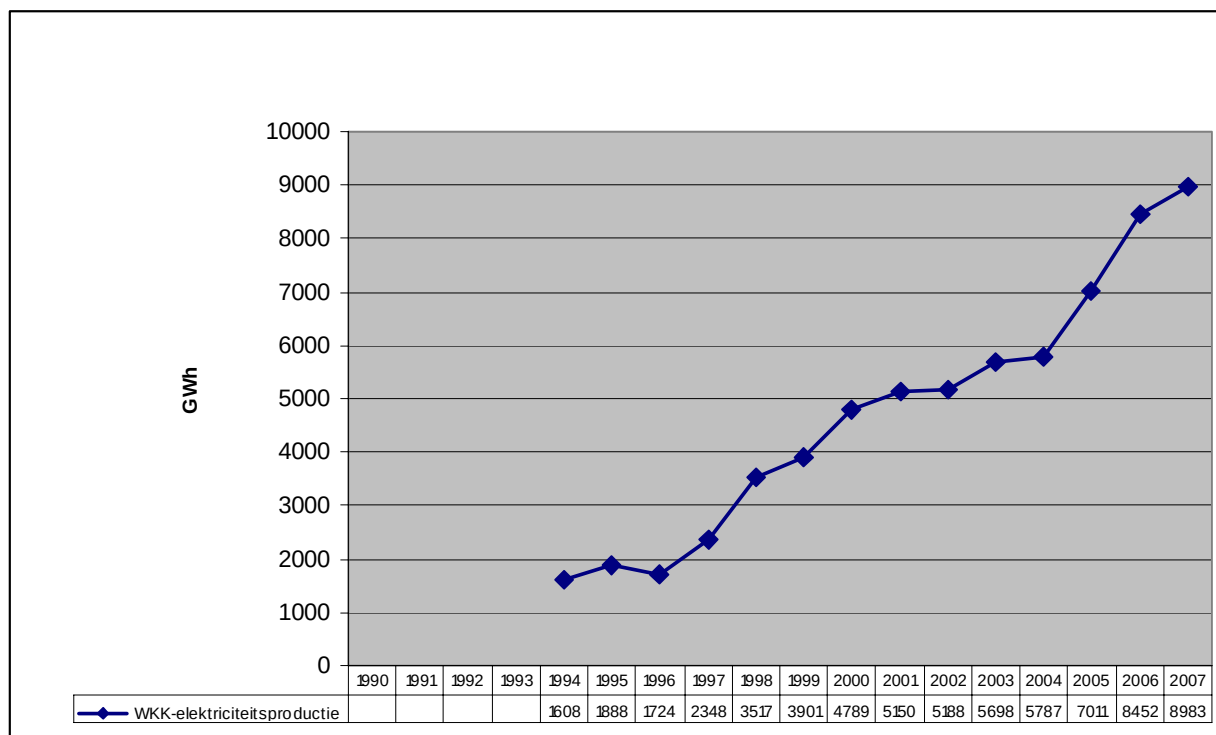
De in april 2008 opgeleverde studie toont aan dat het financiële aspect en de energiebesparing de belangrijkste drijfveer is om te investeren in dak- en zolderisolatie, dubbel glas en een energiezuinige ketel. Bij eigenaars die een energiezuinige CV-installatie hebben laten plaatsen, haalt 75% minstens één financieel argument aan. Voor eigenaars die geïnvesteerd hebben in isolatie, gaat het voor dak- en/of zoldervloerisolatie of dubbele beglazing om respectievelijk 57% en 54%.

Om geen energiebesparende investeringen te doen, geven eigenaars, naast financiële redenen, vooral aan dat zij geen behoefte voelen om energiebesparende maatregelen uit te voeren ('ketel werkt nog', 'geen prioriteit', 'niet nodig', 'nog niet aan gedacht'). De oudere woningeigenaars kunnen het moeilijkst bewogen worden tot het energetisch verbeteren van hun woning. Tot 24% van de oudere eigenaars gaf aan niet te investeren omdat ze menen dat het voor hen de moeite niet meer loont.

6 op 10 eigenaars vindt energiebesparing heel belangrijk. Een derde vindt het eerder belangrijk. De helft van de eigenaars geeft aan dat hij zuinig omgaat met energie, maar dat hij nog op enkele punten zou kunnen besparen.

Tussen mannen vrouwen blijkt er weinig verschil in houding, kennis, gedrag en voornemens. Beide vinden energiebesparing even belangrijk en vinden zichzelf even energiezuinig. Alleen lijken mannen meer af te weten van technische aspecten, labels en premies.

2.4. DE TOEPASSING VAN WARMTEKRACHTKOPPELING

Figuur 4: Totale WKK-electriciteitsproductie in GWh

In 2007 is 8983 GWh elektriciteit geproduceerd in installaties die geheel of gedeeltelijk als WKK te beschouwen zijn. Dit is een stijging met 6,3% ten opzichte van 2006. De direct aangedreven stoomturbines leverden in 2007 767 GWh mechanische energie. De primaire energiebesparing van alle WKK-installaties samen bedroeg in 2007 4576 GWh (+6,7%) op basis van de Vlaamse referentierendementen.

De prognoses tot 2010 geven aan dat verwacht mag worden dat met de huidige beleidsmaatregelen de doelstelling van het Vlaams Regeerakkoord (19% van de elektriciteitsleveringen) kan worden gehaald.

Het WKK-certificatensysteem is vanaf 2005 in werking getreden en heeft een duidelijke impuls aan de WKK-electriciteitsproductie gegeven.

Het aantal installaties waaraan warmtekrachtcertificaten worden uitgereikt, is snel gestegen van 28 (eind 2005) naar 121 (eind augustus 2008). 117 van deze 121 installaties zijn in dienst genomen of ingrijpend gewijzigd na 1 januari 2002, zodat de uitgereikte certificaten aanvaardbaar zijn voor de quotumverplichting.

Technologie	Aantal installaties dat in aanmerking komt voor warmtekrachtcertificaten (31/08/2008)	Aantal installaties dat in aanmerking komt voor warmtekrachtcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de quotumverplichting (31/08/2008)
stoom- en gasturbine met warmteterugwinning	3	2
gasturbine	4	2
tegendrukstoomturbine	7	7
interne verbrandingsmotor	106	105
stirlingmotor	1	1
TOTAAL	121	117

Tabel 2: Aantal erkende productie-installaties en geïnstalleerd vermogen dat in aanmerking komt voor Vlaamse warmtekrachtcertificaten, per technologie

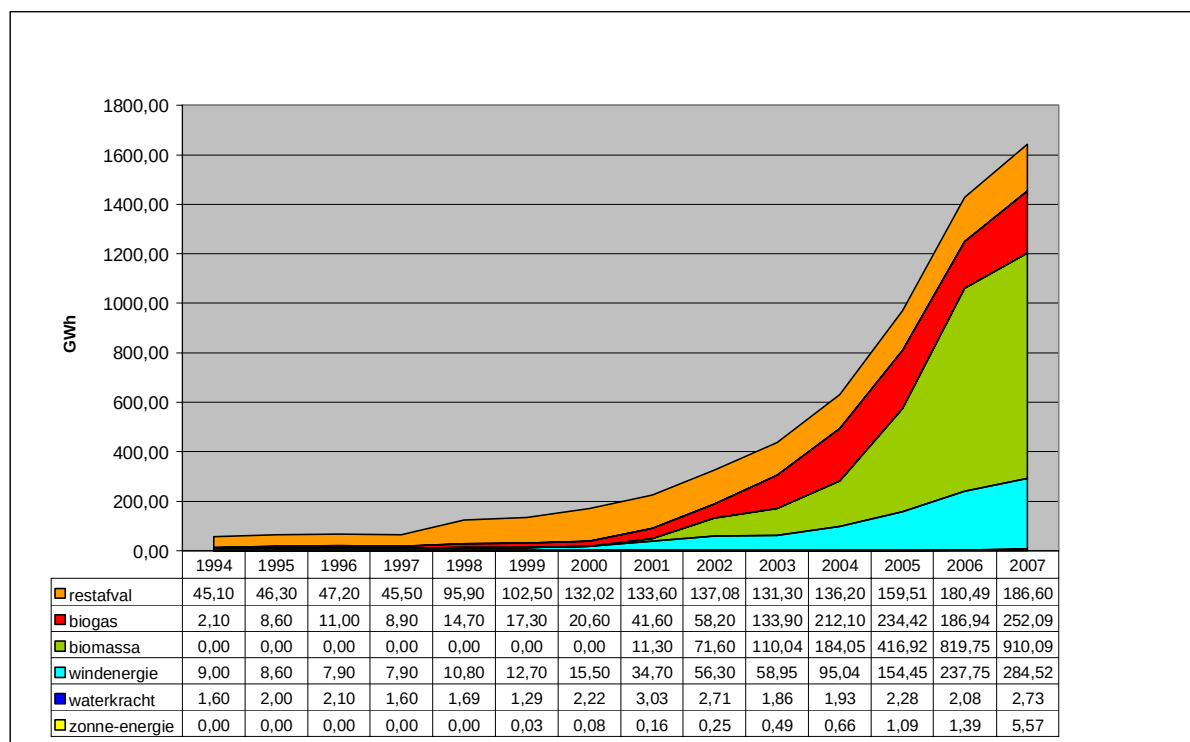
Er werden 1.177.855 aanvaardbare warmtekrachtcertificaten uitgereikt voor de gerealiseerde warmtekrachtbesparing in 2007. Dit is het dubbele van het aantal uitgereikte certificaten in 2006 en meer dan vier keer het aantal uitgereikte certificaten in 2005.

Het aantal ingeleverde certificaten ten opzichte van de quota nam toe van 43% in 2006 tot 74% in 2008 (inleveringsronde op 31 maart). Het aantal beschikbare certificaten ten opzichte van de quota steeg van 55% tot 89%. De VREG verwacht dat voor de inleveringsronde van 31 maart 2009 voldoende warmtekrachtcertificaten beschikbaar zullen zijn om aan het quotum te voldoen.

Vooraf in de glastuinbouwsector wordt massaal ingezet op WKK. Van de 105 WKK-installaties die aanvaardbare certificaten krijgen en die bestaan uit één of meerdere verbrandingsmotoren, staan er 61 opgesteld in tuinbouwserres. 49 van deze 61 installaties werden in dienst genomen in het jaar 2007 of 2008.

Wat de industriële WKK's betreft, moet vooral de indienstname begin 2008 van de STEG-centrale op de site van Ineos in de Antwerpse haven opgemerkt worden. Deze centrale zal een belangrijke bijdrage leveren in het behalen van de WKK-doelstelling. Ook bij BASF Antwerpen werd tijdens recente uitbreidingen van de productievestigingen de mogelijkheid niet onbenut gelaten om hierin twee nieuwe of ingrijpend gewijzigde WKK-installaties (tegendrukstoomturbines) te integreren. Verder werden nog een aantal investeringen in grootschalige WKK-installaties aangekondigd die in de nabije toekomst zullen gerealiseerd worden, zoals bijvoorbeeld een nieuwe gasturbine op de raffinaderij van ExxonMobil te Antwerpen.

2.5. DE PRODUCTIE VAN GROENE STROOM

Figuur 5: Evolutie van de netto-groenestroomproductie in GWh

Sinds de invoering van het groenestroomcertificatensysteem op 1 januari 2002, kent de groenestroomproductie in Vlaanderen een sterke groei (van 228 GWh in 2001 tot 1641 GWh in 2007). De totale primaire energiebesparing overeenstemmend met de productie in 2007 kan geraamd worden op 4095 GWh (indien men uitgaat van het gemiddelde rendement van het elektriciteitspark van 40%).

De groenestroomproductie gebeurde in 2007 voornamelijk op basis van biomassa, biogas en de organische fractie van restafval (grotendeels stuurbare productie). 17% gebeurde op basis van niet-stuurbare, hernieuwbare energiebronnen (voornamelijk windenergie). Slechts voor een beperkt gedeelte van de groenestroomproductie is daardoor back-up capaciteit nodig.

Vooral de elektriciteitsproductie op basis van biomassa kende de voorbije jaren een stevige groei. In 2007 werden 8 biogas- en 5 biomassa-installaties in dienst genomen.

Momenteel staan in Vlaanderen 127 grote windturbines opgesteld, met een gezamenlijk vermogen van 172 MW, goed voor 309 GWh per jaar. Voor 45 bijkomende windturbines, met een opgesteld vermogen van 84 MW, is ondertussen een stedenbouwkundige en milieuvergunning verleend en wordt de inwerkingtreding in de loop van volgend jaar verwacht.

Tabel 3 toont het aantal toegekende groenestroomcertificaten per hernieuwbare energiebron en per jaar.

	zonne-energie	wind-energie op land	waterkracht	biomassa uit land- of bosbouw	biomassa uit huishoudelijk afval	biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	biogas - stortgas	biogas RWZI (*)	overig biogas (**)	totaal
2002	5	44.218	1.678	0	0	54.714	37.506	1.501	10.420	150.042
2003	82	58.946	1.863	0	0	96.729	62.191	1.833	69.924	291.568
2004	393	95.044	1.926	0	52.464	184.049	74.897	1.965	135.233	545.971
2005	715	154.446	2.283	112.443	159.505	304.481	77.050	2.620	154.746	968.289
2006	1.356	237.749	2.079	395.506	180.492	424.240	81.887	3.472	101.581	1.428.362
2007 (***)	5.573	284.520	2.733	421.389	186.602	488.284	74.926	4.342	172.820	1.641.189
2008 (t.e.m. september) (***)	22.055	212.173	2.315	237.073	110.923	308.808	47.923	2.496	116.449	1.060.215
Tot.	30.179	1.087.096	14.877	1.166.411	689.986	1.861.719	456.380	18.229	761.173	6.086.050

Tabel 3: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per jaar en per technologie

(*) RWZI = rioolwaterzuiveringsslib

(**) 'Overig Biogas' houdt in: waterzuivering-, vergisting- en houtgas

(***) Voorlopige cijfers

In totaal reikte de VREG voor productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in 2007 1.641.189 groenestroomcertificaten uit.

Voor de inleveringsronde op 31 maart 2008 werden meer certificaten ingeleverd dan nodig voor het quotum (108%). Er waren certificaten beschikbaar ten belope van 130% van het quotum.

De prognoses tot 2010 geven aan dat verwacht mag worden dat met de huidige beleidsmaatregelen de doelstellingen opgenomen in het Vlaamse Regeerakkoord en de Europese richtlijn (6% van het totale elektriciteitsverbruik), kunnen worden gerealiseerd.

Toegenomen draagvlak voor de inplanting van windturbines

Het draagvlak voor de inplanting van meer windturbines lijkt sterk toegenomen, zowel bij bedrijven als particulieren.

In de Gentse kanaalzone staan zowel het havenbedrijf als de individuele bedrijven veel positiever tegenover de plaatsing van windturbines dan in het eerste windturbineplan uit 2001. Het hernieuwd windturbineplan is ambitieus. Het voorziet dat meer dan 100 grootschalige windturbines kunnen bijgeplaatst worden.

Voor West- en Oost-Vlaanderen namen de provinciebesturen het initiatief om een beleidsvisie rond het inplanten van windturbines op te stellen. De provincie Antwerpen wil dergelijke beleidsvisie tegen eind 2008 uitwerken.

Explosieve groei van de markt van fotonvoltaïsche zonnepanelen

Op 1 januari 2006 trad het vernieuwde Vlaams ondersteuningsbeleid voor fotonvoltaïsche zonnepanelen in werking. De klassieke investeringssteun (in 2005 nog 50%) werd afgebouwd en vervangen door een verhoogde, vaste vergoeding voor groenestroomcertificaten voor de geproduceerde elektriciteit (450 euro per 1000 kWh) waarvoor alle doelgroepen, ook ondernemingen, in aanmerking komen. Het vernieuwde ondersteuningsbeleid resulteerde in een sterke groei van de markt en een gestage daling van de investeringskosten.

Het vermogen aan bijgeplaatste fotonvoltaïsche zonnepanelen is gegroeid van 553 kW in 2005 naar 2035 kW in 2006 en verder naar 15.658 kW in 2007. Het aantal particuliere projecten liep in 2007 op tot ongeveer 2700. De groei zet zich door tot 8000 installaties met een vermogen van 40.967 kW eind augustus 2008. Voor het einde van het jaar wordt naar verwachting de 10.000^{ste} PV-installatie in Vlaanderen ingehuldigd.

De massale integratie van verspreide PV-installaties op de laagspanningsnetten vereist van de netbeheerders een aangepast beheer, waarbij zorg wordt gedragen voor het behoud van de spanningskwaliteit voor alle aangeslotenen.

De prijs van zonnepanelen daalde van meer dan 8.000 euro per kWp in 2003 tot minder dan 6.000 euro per kWp in 2007 (met marges van -15 % tot +15%). Deze prijzen gelden voor kleinschalige installaties van enkele kWp bij particulieren. Voor grootschalige projecten bij bedrijven (grootte-orde 250 kWp) worden prijzen genoemd van grootte-orde 4500 euro/kWp (steeds excl. BTW).

2.6. DE PRODUCTIE VAN GROENE WARMTE

In 2007 werd er 2471 GWh groene warmte geproduceerd, verdeeld over biomassawarmte zonder WKK (1627 GWh), biomassawarmte met WKK (843 GWh), warmtepompen en -pompboilers (77 GWh) en zonthermisch (10 GWh). Ten opzichte van 2006 is de productie toegenomen met 282 GWh (+12,3%). Het aandeel groene warmte in de totale warmteproductie in Vlaanderen is gestegen van 1,7% naar 2%.

Vlaanderen heeft in 2007 27.442 TJ biomassa verbruikt voor energiedoeleinden. Ongeveer de helft bestond uit hout, 1/5de werd geleverd door de organisch-biologische fractie van restafval, 15% door vloeibare biobrandstoffen, 7% door biogas en stortgas en 6% door andere biomassafracties.

In 2007 werden door de netbeheerders 1843 premies voor zonneboilers toegekend. Dit is een stijging met 63% ten opzichte van 2006. Er werden in 2007 322 premies gegeven voor warmtepompen en warmtepompboilers (+37% ten opzichte van 2006).

2.7. DE EVOLUTIE VAN DE BROEIKASGASUITSTOOT

	1990 (kton CO ₂ - eq)	2004 (kton CO ₂ - eq)	2005 (kton CO ₂ - eq)	2006 (kton CO ₂ - eq)	Evolutie 1990-2006 (%)	Evolutie 2004-2006 (%)
CO ₂	67.856	77.937	76.923	74.163	+9,3%	-4,8%
Alle broeikasgassen (*)	86.986	90.055	88.596	85.032	-2,2%	-5,6%

Tabel 4: Evolutie van de totale broeikasgasuitstoot en de CO₂-uitstoot

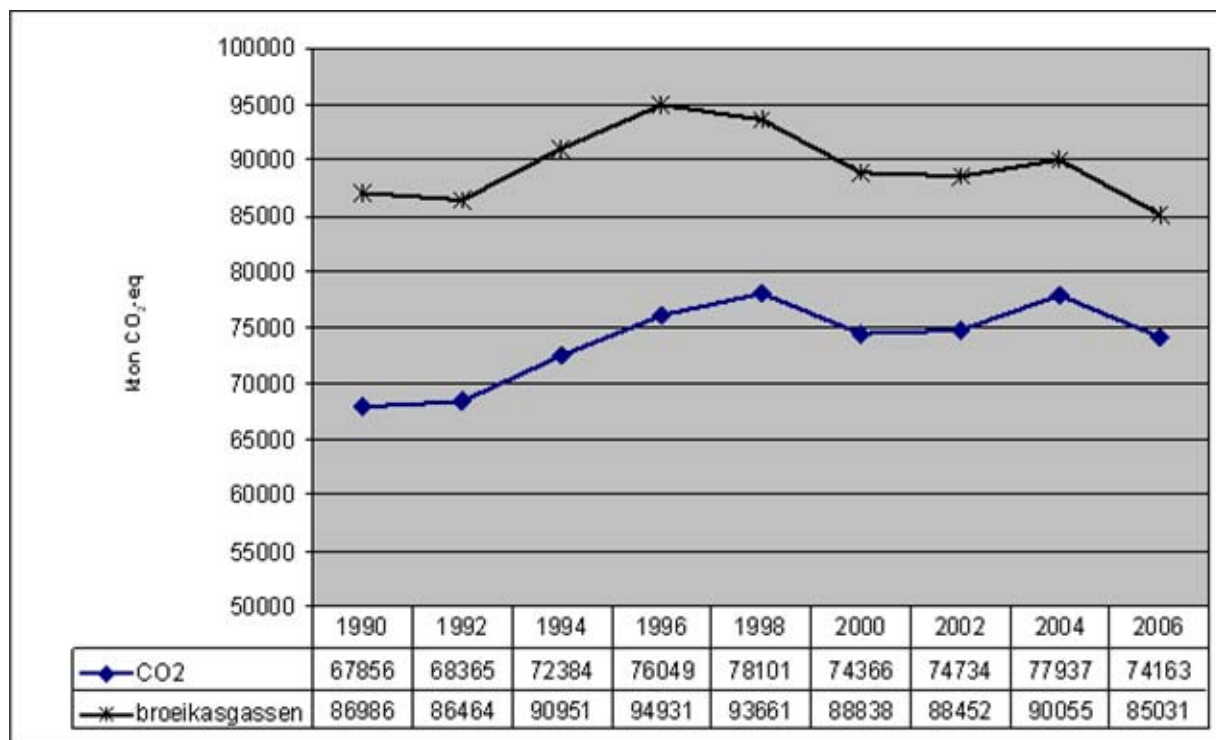
(*) korf van 6 gassen die zijn opgenomen in het Kyoto-protocol : CO₂ (overwegend gerelateerd aan het energiegebruik), CH₄, N₂O, SF₆, HFK's en PFK's

Volgens de op 15 april 2008 officieel aan het UNFCCC gerapporteerde cijfers (cf. tabel 4), lag de Vlaamse uitstoot van broeikasgassen in 2006 (iets meer dan 85 Mton CO₂-eq) 2,2% onder het

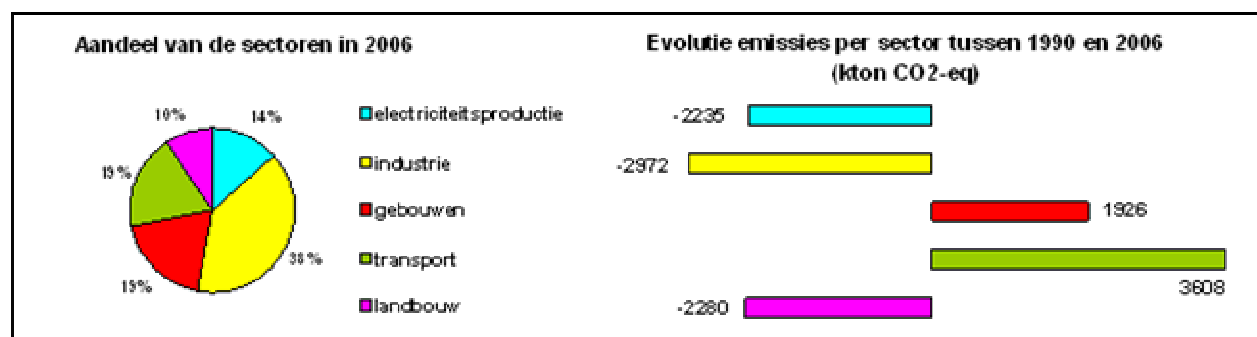
referentieniveau van 1990 (bijna 87 Mton CO₂-eq). In 2004 lag de uitstoot nog 3,5% boven de uitstoot van 1990.

Globaal genomen evolueren de emissies in Vlaanderen dus in de richting van de Kyotodoelstelling, met name een reductie van 5,2% in de periode 2008-2012 ten opzichte van 1990. Een strikte uitvoering en opvolging van het Vlaams klimaatbeleid dient ervoor te zorgen dat de reductie van de uitstoot sinds 2004 wordt verdergezet.

Het belangrijkste broeikasgas is CO₂. Het komt vooral vrij bij de verbranding van (fossiele) brandstoffen. In 1990 zorgde dit gas voor 78% van de totale Vlaamse broeikasgasuitstoot en het aandeel steeg zelfs tot 87% in 2006.

Voor de elektriciteitsproductiesector, de nijverheid en de landbouw hebben de voorbije jaren inspanningen geleverd om de uitstoot van broeikasgas daadwerkelijk terug te dringen. In de residentiële en de transportsector blijft de uitstoot daarentegen toenemen.

2.8. ENERGIEARMOEDE

In 2007 zien we voor het eerst sinds de vrijmaking een daling van de statistieken met betrekking tot huishoudelijke afnemers in het kader van de procedure voor wanbetaling: het aantal afnemers dat een

herinneringsbrief en ingebrekestelling kreeg, lag lager dan in 2006. Daarnaast blijft het aantal gezinnen dat beleverd wordt door de netbeheerder nadat hun contract werd opgezegd door de leverancier wegens wanbetaling, quasi constant. Dit klinkt bemoedigend maar de cijfers 2008 moeten deze voorzichtig positieve tendens eerst bevestigen.

In totaal werden op 31 december 2007 52.170 gezinnen van elektriciteit voorzien door de netbeheerders, al dan niet via een budgetmeter, tegenover 53.645 gezinnen eind 2006. Voor aardgas ging het om 36.127 gezinnen versus 37.948 gezinnen eind 2006. Het klantenbestand van de netbeheerders in hun functie van 'sociale leverancier', bleef in de loop van 2007 op het eerste zicht dus vrijwel constant. Interne cijfers van Eandis tonen aan dat achter deze schijnbare stabiliteit toch nog heel wat bewegingen zitten maar dat de uitstroom quasi even groot is dan de instroom.

Minder gezinnen kregen een herinneringsbrief of ingebrekestelling in de bus. Er werden ook minder afbetalingsplannen afgesloten en minder dossiers doorgestuurd. Dit doet uitschijnen dat er minder wanbetalers zijn. Een groot aantal wanbetalers werd de voorbije jaren echter al afgestoten door de leveranciers. Zij zitten dus niet meer in de statistieken van de leveranciers. Daarnaast wordt de evolutie ook vertekend door gewijzigde invorderingsprocedures bij de leveranciers. En de zachte winter 2006-2007, waardoor vooral de eindfacturen voor aardgas lager uitvielen en klanten in veel gevallen geld terugkregen, bracht minder mensen in de problemen.

Toch zijn sommige leveranciers optimistisch: zij beweren dat er wel degelijk een stabilisatie is en dat heel wat afnemers de procedures beter kennen en de zaken zelf beter opvolgen. Ook de netbeheerders bevestigen dit laatste.

Er blijven wel grote verschillen bestaan tussen de leveranciers onderling.

Het aantal afnemers dat aantoonde recht te hebben op de sociale maximprijs steeg ten opzichte van vorig jaar. Maar ook na de hervorming van deze sociale maatregel waardoor dit tarief opnieuw het voordeligste tarief op de markt is, blijft hun aantal erg laag. De beloofde automatische toekenning ervan moet hier soelaas brengen.

Het aantal ingeschakelde budgetmeters evolueerde van 7.237 eind 2004 tot 34.300 eind 2007, 9.000 meer dan het jaar ervoor. Sinds de nieuwe regeling van begin 2007 krijgen niet meer alle klanten van de netbeheerder automatisch een budgetmeter. De netbeheerder belevert de klanten standaard op vol vermogen. Pas wanneer de afnemer ook zijn facturen aan de netbeheerder niet betaalt, moet deze laatste binnen de 60 dagen na het verzenden van een ingebrekestelling ter plaatse een budgetmeter installeren. Heel wat afnemers die een budgetmeter kregen, vonden korte tijd later toch opnieuw een commerciële leverancier zodat de budgetmeter eigenlijk overbodig was. Ondanks deze nieuwe regeling, is de achterstand in de plaatsing van budgetmeters nog niet volledig weggewerkt. Dit is zowel te wijten aan de interne planning als aan het feit dat de netbeheerders bij veel afnemers niet binnen raken om de plaatsing te doen. Heel wat gezinnen staan in eerste instantie afkerig ten opzichte van een budgetmeter maar eens geplaatst, zijn de meeste er echter tevreden over.

Het aantal stroombegrenzers daalt licht, na de toename van vorig jaar. Eandis plaatste nog relatief veel stroombegrenzers, vooral om technische redenen. In de zuivere sector is er een sterke afname omdat zowel PBE als Inter-energa systematisch geïnstalleerde stroombegrenzers (voornamelijk uit de tijd dat budgetmeters nog niet gratis waren) vervangen door budgetmeters.

Het aantal toegangspunten dat geen toegang meer heeft tot de elektriciteitsvoorziening omwille van wanbetaling stijgt van 410 eind 2006 tot 596 eind 2007, een stijging van 45%. Voor aardgas gaat het om 2028 toegangspunten, meer dan een verdubbeling tegenover 2006 (823). Deze stijging was vorig jaar al aangekondigd: Eandis had in 2006 een achterstand in het effectief afsluiten van toegangspunten waarvan de LAC beslist had dat mocht afgesloten worden. Deze achterstand zou in de loop van 2007 ingehaald worden. Toch zou het aantal afsluitingen in 2008 nog hoger liggen want de netbeheerders bevestigen dat

het aantal LAC-dossiers in 2008 nog steeds toeneemt. Slechts in bepaalde wettelijk vastgelegde situaties mag de netbeheerder een dossier met vraag voor afsluiting of heraansluiting voorleggen aan de LAC.

In het cijfer met betrekking tot het aantal afsluitingen werden de budgetmeters waarvan de stroombegrenzer werd uitgeschakeld (“naakte budgetmeters”) niet meegeteld. Wettelijk gezien wordt dit niet beschouwd als afsluiting van elektriciteit.

Het hogere aantal afsluitingen voor aardgas is ongetwijfeld gerelateerd aan het ontbreken van een budgetmeter voor aardgas. Toch is afsluiten ook hier pas mogelijk in een strikt omlijnd aantal gevallen en na advies van de LAC. De technische problemen bij de ontwikkeling van een aardgasbudgetmeter zijn van de baan zodat zowel Infrax als Eandis de eerste plaatsingen voorzien in 2009.

2.9. WERKING VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASMARKTEN

Uiteenlopende gegevens tonen aan hoe de markten voor elektriciteit en aardgas zich de voorbije maanden en jaren in het Vlaams gewest hebben ontwikkeld. Het marktrapport van de VREG, *De Vlaamse energiemarkt in 2007*, bevat alle relevante gegevens waarover de VREG beschikt en is raadpleeg- en aflaadbaar op www.vreg.be alsook in boekvorm beschikbaar.

Aantal actieve leveranciers

Op 1 juli 2008 zijn er 20 houders van leveringsvergunningen elektriciteit. Dat zijn er drie meer dan eind 2006. Endesa Energía SAU, Nidera Handelscompagnie en Reibel verkregen een leveringsvergunning in 2007. Het aantal leveringsvergunningen voor aardgas staat op 16. Eneco Energie International, E.ON Belgium en Lampiris kregen in de loop van 2007 een vergunning voor de levering van aardgas. Niet alle vergunde elektriciteits- en aardgasleveranciers zijn echter actief op de markt.

De VREG ontvangt nog steeds nieuwe aanvragen voor leveringsvergunningen. Op 1 juli 2008 was één aanvraag voor het verkrijgen van een vergunning van elektriciteit en/of aardgas lopende. Het feit dat er nog steeds belangstelling is van bedrijven voor een leveringsvergunning is een indicator voor de levensvatbaarheid van de Vlaamse energiemarkt.

Op basis van indicatoren die de concentratiegraad in een bedrijfstak aangeven, stelt de VREG vast dat de Vlaamse energiemarkt nog steeds sterk geconcentreerd is en in feite vergelijkbaar is met een markt met twee aanbieders. De markt van de professionele afnemers is meer geconcentreerd dan de huishoudelijke markt. De aardgasmarkt is sterker geconcentreerd dan de elektriciteitsmarkt. De grootste concentratie doet zich voor bij de professionele aardgasmarkt. Deze sterke concentratie is enerzijds te wijten aan het belangrijke marktaandeel van de standaardleveranciers en wordt anderzijds versterkt door fusies, tussen de energieleveranciers. Het valt af te wachten wat het effect zal zijn van de fusie tussen Gaz de France en Suez, de moedermaatschappij van Electrabel.

Geleverde energie in 2007

Uit de gegevens met betrekking tot de hoeveelheden elektriciteit en aardgas die elke leverancier het voorbije kalenderjaar geleverd heeft, blijkt dat de Electrabel-groep in 2007 een marktaandeel had van 70,58% voor elektriciteit en 71,98% voor aardgas. SPE volgt met 15,21% respectievelijk 13,88%. De marktaandelen van andere spelers liggen onder de 5%, behalve de door Nuon geleverde elektriciteit (5,52%) en aardgas (5,66%). Opmerkelijk is de daling van het marktaandeel van Gaz de France. De daling van het door deze leverancier geleverde aardgas via het distributienet, wordt echter gecompenseerd door de toename van de leveringen op het vervoersnet.

Leverancierswissels

De VREG maakt maandelijks een overzicht op van de marktaandelen uitgedrukt in aantal toegangspunten dat per leverancier beleverd wordt. Het opmaken van marktaandelen uitgedrukt in geleverde volumes energie is niet zinvol op maandbasis, omwille van de schommelingen in energieverbruik doorheen het jaar.

	1 jan.2004	1 jan. 2005	1 jan. 2006	1 jan. 2007	1 jan. 2008
Electrabel Customer Solutions	75,83	69,92	67,76	67,73	67,47
SPE	0,01	0,35	0,47	20,43	19,99
Nuon Belgium	1,66	6,96	7,83	7,69	7,57
Netbeheerder	0,00	0,72	1,20	1,72	2,34
Essent Belgium	0,60	1,77	2,27	1,97	2,01

Tabel 5: Marktaandelen (%) elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (uitgedrukt in aantal toegangspunten)

Bron: VREG-statistieken op basis van gegevens netbeheerders

De Electrabel-groep (NV Electrabel en NV Electrabel Customers Solutions) beschikt in 2007 over een marktaandeel (in % van het aantal actieve toegangspunten) van 67,48%. Daarna volgt de SPE-groep (opererend onder de naam Luminus en vroeger ook City Power) met 19,99%. De belangrijkste nieuwe spelers waren Nuon, Essent Belgium en Ecopower, met een marktaandeel van respectievelijk 7,57%, 2,01% en 0,32%. Verder zijn er een aantal kleinere energieleveranciers (tenminste gemeten aan de hand van het aantal toegangspunten dat door hen beleverd wordt), zoals ENECO, EdF, Wase Wind,...

	1 jan. 2004	1 jan. 2005	1 jan. 2006	1 jan. 2007	1 jan. 2008
Electrabel Customer Solutions	85,28	76,61%	73,03	72,05	70,97
SPE	NVT	<0,01	<0,01	15,71	15,98
Nuon Belgium	1,56	7,56	8,39	8,17	8,02
Netbeheerder	0,00	0,97	1,57	2,27	2,94
Essent Belgium	NVT	1,02	1,74	1,53	1,71

Tabel 6: Marktaandelen (%) aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (uitgedrukt in aantal toegangspunten)

Bron: VREG-statistieken op basis van gegevens netbeheerders

Een goede indicator voor de maturiteit van de energiemarkt vormt het aantal afnemers dat nog steeds passief gebleven is, d.w.z. het aantal energieafnemers dat nog geen enkele actie ondernam gericht op het sluiten van een contract met een energieleverancier. Deze gezinnen en bedrijven worden dus nog steeds aan standaardvoorwaarden door de standaardleverancier in het betrokken netgebied beleverd. Hun marktaandeel voor elektriciteit is van 81,17% op 1 januari 2004 gestaag gedaald tot 14,89% op 1 januari 2008. Hun marktaandeel voor aardgas is over dezelfde jaren afgenomen van 96,48% tot 9,91%. Op 1 juni 2008 was voor 82,38% (levering van elektriciteit) en 87,03% (levering van aardgas) van het totale aantal toegangspunten in Vlaanderen een contract ondertekend met een energieleverancier.

Gelijklopend met de toename van het aantal gecontracteerde afnemers is er ook een toename merkbaar van het aantal afnemers dat de overstap maakte naar een andere leverancier.

	jan.	feb.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
2007	0,54	0,51	0,43	0,51	0,41	0,39	0,42	0,44	0,45	0,52	0,50	0,46
2008	0,53	0,69	0,49	0,47	0,44	0,45	0,40	0,41				

Tabel 7: Aandeel (%) van totaal aantal toegangspunten dat de overstap maakte naar een andere leverancier - maandelijkse beweging voor de elektriciteitsmarkt

	jan.	feb.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
2007	0,47	0,59	0,34	0,60	0,55	0,49	0,51	0,52	0,84	0,68	0,67	0,62
2008	0,67	0,64	0,59	0,54	0,57	0,56	0,46	0,47				

Tabel 8: Aandeel (%) van totaal aantal toegangspunten dat de overstap maakte naar een andere leverancier - maandelijkse beweging voor de aardgasmarkt

Prijsevolutie van elektriciteit en aardgas voor huishoudelijke en kleine afnemers

De informatie die verzameld wordt in het kader van de leveranciersvergelijking, maakt het de VREG mogelijk om een goed overzicht te houden op de evolutie van de energieprijzen in het Vlaams Gewest, ten minste wat de huishoudelijke afnemers betreft.

Op basis van prijzenstudies over de huishoudelijke markt kan vastgesteld worden dat de vrijmaking voor alle Vlaamse huishoudelijke afnemers van aardgas en elektriciteit een positief effect heeft. De gezinnen kunnen immers nog altijd een prijsvoordeel bekomen door een actieve leverancierskeuze te maken. Door het prijsbeleid van de energieleveranciers is het voordeel dat een gezin kan doen door een contract af te sluiten, echter niet gelijk over de verschillende categorieën van gebruikers.

De daling van de elektriciteits- en aardgasprijzen in de eerste helft van 2007 geeft aan dat de leveranciers prijsdalingen op de internationale energiemarkten doorrekenden aan hun consumenten. Dit wijst op het bestaan van reële concurrentiedruk op prijsvlak.

In het verleden was het niet voor elke typeafnemer die in aanmerking kwam voor het sociaal tarief voordelig om te opteren voor dit tarief. Vanaf 1 augustus 2007 zijn er echter met een overgangsperiode tot en met oktober 2007, nieuwe door de CREG vastgestelde sociale tarieven, die de laagste prijs zouden moeten zijn die op de markt aangeboden wordt. Met de nieuwe berekening van de sociale maximumprijzen betaalt elke Vlaamse huishoudelijke afnemer die recht heeft op de sociale maximumprijs vanaf november 2007 inderdaad het minst door voor de sociale maximumprijs te opteren.

In de eerste helft van 2007 bleef de prijsevolutie voor elektriciteit bij de standaardleveranciers stabiel tot licht dalend. De evolutie van de aardgasprijzen was sterk dalend sinds begin van 2007. Het niveau van april 2007 bijvoorbeeld was opnieuw minder dan 100 euro verwijderd van het ogenblik van de liberalisering. In de tweede helft van 2007 werden deze dalingen echter volledig weggewerkt door een stijging van de prijzen van elektriciteit en aardgas aan huishoudelijke eindafnemers. De prijzen die de Vlaamse huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een doorsnee verbruik en met een groot verbruik betaalden eind 2007, waren het hoogst sinds de vrijmaking van de energiemarkt.

De gewogen gemiddelde laagste prijs voor de kleinverbruikers (gezinnen met een verbruik van 600 kWh per jaar) bereikte eind 2007 ook het hoogste peil sinds de vrijmaking van de energiemarkt. Echter, de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de elektriciteitscontracten lagen eind 2007 nog onder hun piekwaarde in het begin van 2007.

Alle typeafnemers van elektriciteit konden eind 2007 nog steeds van een aanzienlijk prijsvoordeel genieten door op zoek te gaan naar de laagste prijs op de markt. Zowel de actieve kleinverbruikers als de kleinverbruikers die op zoek gingen naar de laagste prijs op de markt, betaalden nog steeds een lagere prijs dan het prijsniveau op 1 juli 2003. Voor de doorsneeconsumenten (gezinnen met een verbruik van 3500 kWh) geldt deze conclusie enkel voor de gewogen gemiddelde laagste prijs. Geen enkel type

grootverbruiker (gezinnen met een jaarverbruik van 20.000 kWh) kon een lagere prijs dan die van 1 juli 2003 verkrijgen.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten die de Vlaamse huishoudelijke aardgasafnemers betaalden eind 2007, waren het hoogst sinds de vrijmaking van de energiemarkt. Enkel de gezinnen die verwarmen op aardgas die op zoek gingen naar de laagste prijs op de markt, betaalden minder dan een jaar voorheen.

De prijsstijgingen die in de tweede helft van 2007 duidelijk merkbaar waren, werden voortgezet in 2008. Naast de energieprijzen zijn ook de nettarieven sterk verhoogd.

Kwaliteit dienstverlening netbeheerders

De netbeheerders elektriciteit en aardgas rapporteren jaarlijks over de technische kwaliteit van hun dienstverlening. De kwaliteit van de technische dienstverlening door de netbeheerders in Vlaanderen is en blijft zeer hoog. De gemiddelde onderbrekingstijd voor elektriciteit in 2007 bedroeg ongeveer 22 minuten, een daling met 6 minuten ten opzichte van 2006. Daarnaast volgt de VREG jaarlijks ook de kwaliteit van de netspanning op en de algemene dienstverlening door de netbeheerders.

3. STAND VAN ZAKEN MET BETREKKING TOT DE UITVOERING VAN DE BEGROTING 2008

3.1. ENERGIEBEGROTING 2008 IN CIJFERS

Globaal budget energiebeleid

Het globale budget (vastleggingskrediet) dat in 2008 beschikbaar is voor het energiebeleid bedraagt 24,5 miljoen euro. Daarvan wordt 9,1 miljoen euro voorzien op de reguliere energiebegroting en 15,4 miljoen euro op het Energiefonds.

De reguliere begroting (deel Energie van programma 51.5 en deel VEA van programma 91.1, exclusief het Energiefonds)

De voornaamste uitgavenposten, samen 9,1 miljoen euro, worden gevormd door:

- Analyses ter ondersteuning van de beleidsuitvoering (0,6 miljoen euro);
- Projectkosten informatica energieprestatieregelgeving (1,0 miljoen euro);
- Investeringskosten informatica energieprestatieregelgeving (0,3 miljoen euro);
- Projectsubsidies (1 miljoen euro);
- Werkingssubsidies voor de vzw's ODE en COGEN (0,2 miljoen euro);
- Communicatie (0,4 miljoen euro);
- Dotatie aan de VREG (3,2 miljoen euro);
- Wedden, werkings- en apparaatskredieten van het VEA (2,4 miljoen euro).

Het Energiefonds

De Vlaamse Regering beschikt over de kredieten van het Energiefonds voor de uitvoering van haar energiebeleid, in het bijzonder voor de financiering van de openbaredienstverplichtingen inzake energie, voor haar sociaal energiebeleid, haar beleid inzake het rationeel energiegebruik, warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen en haar beleid inzake flexibele mechanismen van het Protocol van Kyoto.

Inkomsten

In 2008 wordt op het Energiefonds voor 15,9 miljoen euro inkomsten verwacht in het kader van het systeem van de warmtekrachtcertificaten.

Uitgaven

In 2008 zijn op het Energiefonds volgende vastleggingen voorzien ad 15,4 miljoen euro:

- Investeringsubsidies demonstratieprojecten + monitoring (1,1 miljoen euro);
- Impulsprogramma zonneboilers lokale besturen (0,2 miljoen euro);
- Werkingssubsidie vzw Quest – kwaliteitscentrum (0,3 miljoen euro);
- Werkingssubsidie vzw Biogas-E (0,1 miljoen euro);
- Communicatie milieuvriendelijke energieproductie (0,1 miljoen euro);
- Cofinanciering (subsidies) van Europese projecten (0,1 miljoen euro);
- Communicatie Energierenovatieprogramma (1,0 miljoen euro);
- Uitwerking Energierenovatieprogramma (0,2 miljoen euro);

- Subsidieregeling sociale verhuurkantoren (10 miljoen euro);
- Energieconsulenten (0,4 miljoen euro);
- Multimediaal Kyoto-project (1,1 miljoen euro);
- Communicatie EPC (0,5 miljoen euro);
- Subsidie omscholing EAP-deskundigen (0,2 miljoen euro);
- Energie-enquête (0,1 miljoen euro).

3.2. REG-BELEID

3.2.1. De Europese richtlijn betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten

Op 17 mei 2006 trad de Europese richtlijn betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten in werking. Het Vlaams Energieagentschap heeft voor wat de Vlaamse bevoegdheden betreft, op 15 mei 2008 aan de federale overheid de nodige input aangeleverd voor de notificatie aangaande de omzetting van de Europese richtlijn. Er is voor de omzetting van de richtlijn geen bijkomend regelgevend kader nodig gebleken.

De richtlijn verplicht de lidstaten onder andere om een energiebesparingsstreefwaarde van 9% van het eindverbruik van energie vast te leggen en om op regelmatige basis aan de Europese Commissie te rapporteren over de genomen initiatieven rond energie-efficiëntie. De plannen van het Vlaamse en het Waalse Gewest en van de federale overheid werden op 24 juli 2007 aan de Commissie overgemaakt. Het volledige nationale plan is op 19 december 2007 ingediend.

De Europese Commissie heeft nog geen geharmoniseerd berekeningsmodel uitgewerkt voor het meten van de energiebesparingen van de maatregelen die in de nationale actieplannen zijn opgenomen. De Europese Commissie heeft hiervoor 2 jaar uitstel gevraagd tot eind 2009.

3.2.2. REG in gebouwen

a. Evaluatie van de energieprestatieregelgeving

Het EPB-decreet voorziet in artikel 9 dat de Vlaamse Regering minstens om de twee jaar na de inwerkingtreding van de energieprestatieregelgeving (1 januari 2006), de eisen, de berekeningsmethode, de te volgen procedures en de administratieve lasten van de regelgeving dient te evalueren. Het Vlaams Energieagentschap heeft een eerste evaluatierapport opgesteld.

Ter onderbouwing van de evaluatie werden twee studies aanbesteed. In een eerste studie werd het Vlaamse eiseniveau E100 vergeleken met de energieprestatie-eisen die gelden in een aantal buurlanden. In een andere studie werd de economische haalbaarheid van het verstrengen van de EPB-eisen onderzocht. Daarnaast werden bij verschillende belanghebbenden enquêtes uitgevoerd en werd overleg gepleegd met de beroepsverenigingen van aannemers, architecten en ingenieurs.

Uit de evaluatienota blijkt dat de bouwwereld twee jaar na de invoering van de energieprestatieregelgeving goed vertrouwd is met de procedures. Er zijn voldoende geregistreerde verslaggevers en voor drie vierden van de bouwwerken wordt momenteel tijdig een startverklaring ingediend. Ook het indienen van de EPB-aangiften, verplicht ten laatste zes maanden na de ingebruikname van het gebouw, komt gestaag op gang.

Momenteel zijn nog geen inhoudelijke aanpassingen aan de berekeningsmethodiek noodzakelijk, wel een aantal technische verbeteringen en procedurewijzigingen. In 2007 werd tussen de gewesten een overlegplatform opgericht met als doel te komen tot een gemeenschappelijke berekeningsmethode van de energieprestatie van nieuwe gebouwen. Als basis is de methodiek van het Vlaamse Gewest genomen. Volgens een afgesproken agenda zullen verbeteringen en toevoegingen (vb. de methode voor ‘andere specifieke bestemmingen’) ontwikkeld worden in onderling overleg.

De EPB-software blijft een heikel punt. Het Vlaams Energieagentschap zal in overleg met de sectororganisaties van architecten en ingenieurs de software blijven verbeteren op vlak van gebruiksvriendelijkheid.

De gemeenten evalueren de administratieve last in het kader van de energieprestatieregelgeving als aanvaardbaar. In augustus 2008 stuurden 300 van de 308 gemeenten de vergunningen door naar de energieprestatiedatabank. Het ontwikkelen van een systeem voor het elektronisch aanvragen van stedenbouwkundige vergunningen zal op termijn het takenpakket van de gemeenten nog verminderen.

Uit de evaluatie komen een aantal knelpunten m.b.t. de verslaggeving naar voor. Het eerste betreft de kostprijs voor de burger. Deze bedraagt in 75% van de gevallen minder dan 1000 euro maar bij kleine verbouwingswerken is de kostprijs van de verslaggeving relatief hoog tegenover de kostprijs van de uitgevoerde werken. Het invoeren van de elektronische vergunning zal ook de administratieve last voor de burger verminderen. Een eenvoudiger procedure bij kleine verbouwingen kan onderzocht worden wanneer er in het Brussels Gewest ervaring is met het eenvoudiger systeem dat zij voor die werken voorzien.

Verder is een decreetswijziging nodig om naast de verslaggever en architect, ook andere partners betrokken bij de bouw te responsabiliseren rond hun plicht om de verslaggever de nodige informatie te bezorgen. De regelgeving dient eveneens te worden aangepast om het systeem van verslaggever als rechtspersoon werkbaarder te maken.

Een ander knelpunt betreft de huidige procedure voor gelijkwaardigheid die momenteel vooral gericht is op fabrikantsystemen. Er dient een methode voor een projectmatige beoordeling van innovatieve technieken uitgewerkt te worden, zodat de EPB-regelgeving een stimulans is en geen beperking voor het toepassen van die technieken.

De vergelijking van de EPB-eisen in Vlaanderen met de buurlanden toont aan dat de eisen voor woongebouwen in de buurlanden een stuk strenger zijn. Voor kantoren is het eisenniveau gelijklopend.

De studie naar de economische haalbaarheid van het verstrengen van de EPB-eisen in Vlaanderen toont aan dat het economisch optimum voor woongebouwen een stuk lager ligt dan de huidige E100-eis. Voor kantoorgebouwen ligt het economisch optimum dicht bij de huidige eis.

Ik heb verschillende initiatieven genomen om een antwoord te bieden aan de aandachtspunten in de evaluatienota.

In een ontwerp van decreet tot wijziging van het EPB-decreet is een aantal aanvullingen en bijschavingen opgenomen op het vlak van procedures, verantwoordelijkheden en boetes.

In een ontwerpbesluit is het tijdspad van het verstrengen van de EPB-eisen en een aantal verbeteringen aan de berekeningsmethode opgenomen. Gelet op de resultaten van de uitgevoerde studies en de vraag van de bouwsector naar een zo groot mogelijke afstemming tussen de energieprestatieregelgevingen in de gewesten, wordt getracht om het pad voor het verstrengen van de E-peileis voor woongebouwen gelijk te laten lopen met de geplande invoering en verstrenging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor woongebouwen wordt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf 2 juli 2009 E90 verplicht en vanaf 2 juli 2011 E70. E90 komt overeen met het gemiddelde E-peil uit de Vlaamse EPB-aangiftes tot juni 2008.

b. Verminderde onroerende voorheffing bij de bouw van lage-energiewoningen

Met het decreet van 23 mei 2008 (decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2008) wordt voor energiezuinige nieuwbouw (woongebouwen en niet-woongebouwen) een vermindering van de onroerende voorheffing ingevoerd.

Een eigenaar wiens woning het E-peil 60 behaalt, bekomt gedurende 10 jaar een korting van 20% op zijn jaarlijkse onroerende voorheffing. Bij een E-peil 40, bekomt hij zelfs een korting van 40%.

Voor niet-woongebouwen zal een vermindering van 20% worden toegekend wanneer de nieuwbouw een E-peil van maximum E70 realiseert. Wanneer het E-peil 40 wordt behaald, bekomt de eigenaar een vermindering van de onroerende voorheffing van 40%.

De maatregel treedt in werking vanaf het aanslagjaar 2009. Dit betekent dat gebouwen waarvoor in 2008 een energieprestatiecertificaat bouw werd afgeleverd, vanaf het aanslagjaar 2009 van de vermindering kunnen genieten.

Deze vermindering wordt automatisch toegekend. De eigenaar moet hiervoor geen aanvraag indienen.

De vermindering geldt enkel voor een volledige nieuwbouw en niet voor een uitbreiding van een bestaand gebouw dat aan de E-peileis voldoet.

Wanneer een eigenaar zijn eigendom verkoopt in de loop van de 10-jaartermijn, dan zal de koper verder van de vermindering van de onroerende voorheffing blijven genieten gedurende het nog resterende aantal aanslagjaren van de eertijds toegekende 10-jaarstermijn.

c. Energieaudits in woningen

In een bestaande woning kan vaak op een eenvoudige manier veel energie worden bespaard. Eerst moet worden uitgezocht waar de grote energievreters zich bevinden. Daarna kan het opvolgen van concrete energiebesparingstips zorgen voor een behoorlijke daling van de energiefactuur.

Energieaudits

Door belastingvermindering kan een particulier 40% van de kost van een energieaudit recupereren. Voorwaarde is dat de energiedeskundige die dergelijke energieaudit uitvoert, erkend is door het Vlaamse Gewest en werkt volgens de zogenaamde EnergieAdviesProcedure (EAP). Deze procedure werd gezamenlijk door de 3 gewesten ontwikkeld en omvat onder andere het gebruik van verplichte auditsoftware die door de overheid gratis aan de energiedeskundigen ter beschikking wordt gesteld. Op die manier wordt de kwaliteit van de energieaudits gegarandeerd.

Midden 2005 werd in Vlaanderen de erkenningsregeling van energiedeskundigen ingevoerd. Op dit moment zijn reeds bijna 800 energiedeskundigen erkend. Daartegenover staat dat totnogtoe maar een beperkt aantal fiscaal aftrekbare energie-audits zijn uitgevoerd, eveneens bijna 800. Dat heeft onder andere te maken met de kostprijs, die zelf voortvloeit uit de doorlooptijd van zo een energie-audit. Het Vlaams Energieagentschap onderzoekt of en hoe die doorlooptijd kan worden ingekort om de kostprijs te beperken en aldus het aantal energie-audits in woningen uit te breiden.

Verwarmingsaudits

Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen en voor de aanmaak van warm verbruikswater, legt aan de eigenaar van een centraal stooktoestel van 15 jaar of ouder en met een vermogen van meer dan 20

kW onder andere de verplichting op om eenmalig een verwarmingsaudit te laten uitvoeren door een door de Vlaamse overheid erkend technicus.

Het Vlaams Energieagentschap heeft een rekeninstrument laten ontwikkelen dat aan de technici wordt aangeboden in het kader van de opleiding voor het uitvoeren van de audit van verwarmingsinstallaties op stookolie of aardgas met een vermogen kleiner dan of gelijk aan 100 kW.

Voor wat betreft de stookinstallaties op gas of stookolie met een vermogen hoger dan 100 kW, de stooktoestellen gevoed met een vaste brandstof en de installaties bestaande uit meerdere ketels, wordt een berekeningsmethode die in opdracht van het Brusselse Gewest werd ontwikkeld, tegen eind 2008 vereenvoudigd en aangepast aan de Vlaamse context. Eind 2008 zal eveneens de opleiding beschikbaar worden voor de deskundigen.

d. Energieprestatiecertificaat

Publieke gebouwen

Volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 2007 moeten de publieke gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte groter dan 1000 m² tegen 1 januari 2009 over een energieprestatiecertificaat beschikken.

Eind februari 2008 werd de webapplicatie voor het aanmaken van het energieprestatiecertificaat voor publieke gebouwen geactiveerd op de Energieprestatiedatabank. Verspreid over Vlaanderen werden verschillende demosessies aan energiedeskundigen gegeven.

Residentiële gebouwen

De Vlaamse Regering heeft op 11 januari 2008 het besluit houdende de invoering van het energieprestatiecertificaat residentiële gebouwen bij verkoop en verhuur en bij uitvoering van de energieaudit, definitief goedgekeurd.

Eigenaars die hun woning wensen te verkopen zullen vanaf 1 november 2008 verplicht worden om over een energieprestatiecertificaat te beschikken. De datum van inwerkingtreding bij verhuur is vastgelegd op 1 januari 2009.

In de loop van 2008 werd verder uitvoering gegeven aan de implementatie van het energieprestatiecertificatensysteem voor residentiële gebouwen.

Certificatiesoftware - erkenning van energiedeskundigen type A

De certificatiesoftware werd medio juli 2008 opgeleverd. Deze software wordt niet publiek beschikbaar gesteld. Enkel kandidaat- en erkende energiedeskundigen type A krijgen toegang tot deze software na registratie in de zogenaamde frontoffice van de Energieprestatiedatabank.

De frontoffice werd operationeel eind augustus 2008. Kandidaat-energiedeskundigen kunnen zich dus registreren nadat ze het getuigschrift tot energiedeskundige type A behaald hebben.

Opleidingen

Er is bij de energiedeskundigen die een getuigschrift in het kader van de EnergieAdviesProcedure (EAP) op zak hebben, heel wat interesse voor het volgen van een opleiding tot erkenning als energiedeskundige type A.

De erkende EAP-deskundigen die zich omscholen tot type A deskundigen zullen een subsidie krijgen van 150 euro. Met deze facultatieve subsidieregeling worden de EAP-deskundigen aangezet om zich zo spoedig mogelijk te laten erkennen als energiedeskundige type A. Een voldoende aantal bekwame energiedeskundigen is noodzakelijk voor de succesvolle implementatie van de regelgeving inzake het energieprestatiecertificaat bij verkoop en verhuur van bestaande woningen.

De verwachting is dan ook dat het grootste deel van de bijna 800 erkende EAP-deskundigen de opleiding tot erkenning als energiedeskundige type A zal volgen.

Met het ministerieel besluit van 11 maart 2008 werden de voorwaarden vastgelegd waaraan de opleidingen tot energiedeskundige type A moeten voldoen.

Op 23 juli 2008 werden de eerste twee opleidingsinstellingen erkend, met name Syntra Vlaanderen en de Hogeschool Antwerpen. De opleidingen zijn gestart bij Syntra Vlaanderen eind augustus en bij de Hogeschool Antwerpen begin oktober.

Het Vlaams Energieagentschap verwacht tegen 1 november 2008 300 erkende energiedeskundigen type A en tegen 1 januari 2009 700.

Helpdesk

Medio juni 2008 heeft het Vlaams Energieagentschap een nieuwe helpdesk in gebruik genomen die het agentschap moet toelaten om de te verwachten stroom van vragen over de energieprestatiecertificaten, die via e-mail gesteld worden, te registreren en binnen een redelijke termijn van gemiddeld 5 werkdagen kwalitatief te beantwoorden.

Om het grote aantal telefonische vragen op te vangen, zal met de Vlaamse Infolijn worden samengewerkt.

Handhavingskader

Bij de verkoop van een woning dient het energieprestatiecertificaat overgedragen te worden aan de koper. De notaris zal in de koopakte een aantal gegevens van het certificaat moeten overnemen en dient na te gaan of de koper wel degelijk kennis heeft genomen van de inhoud van het certificaat. Hiertoe zal de notaris toegang hebben tot de Energieprestatiedatabank, zodat hij kan verifiëren of voor het verkochte gebouw wel degelijk een certificaat werd opgemaakt. Er wordt een webservice ontwikkeld die de notarissen moet toelaten om de Energieprestatiedatabank te raadplegen.

De decretale onderbouw voor het opleggen van deze verplichting aan notarissen werd opgenomen in het decreet van 18 juli 2008 dat onder andere het EPB-decreet wijzigt. Het uitvoeringsbesluit zal begin 2009 in werking treden.

Communicatie

De invoering van de certificatieverplichting wordt ondersteund met een communicatiecampagne. Deze communicatiecampagne bestaat uit volgende onderdelen : een TV-spot, een advertentiecampagne in dag- en weekbladen en een banner op immowebistes. Voor de uitwerking van deze campagne werd via een onderhandelingsprocedure met bekendmaking een extern communicatiebureau geselecteerd. De eerste golf van de communicatiecampagne liep in de tweede helft van de maand september. De tweede golf is voor het einde van dit jaar gepland.

Daarnaast wordt ook een algemene informatiebrochure en een affiche verspreid naar alle gemeenten, bibliotheken, immokantoren, notarissen,... Die brochure zal ook beschikbaar zijn op de bouwbeurzen (BIS-beurs te Gent in oktober 2008 en Batibouw te Brussel in februari/maart 2009).

Zowel voor EPB als voor EPC wordt een afzonderlijke nieuwsbrief uitgegeven, voor EPB in een oplage van 8.185, voor EPC in een oplage van 2.827.

Tot slot zijn ook op de website www.energiesparen.be de informatiebrochure en de meest recente informatie inzake de invoering van de energieprestatiecertificaten raadpleegbaar, samen met een lijst met veelgestelde vragen.

Het effect van de communicatie- en informatiecampagne zal nauw worden opgevolgd. Eind augustus werd een telefonische enquête gevoerd bij 300 woningeigenaars, 100 vastgoedmakelaars en 100 notarissen aangaande de bekendheid van het energieprestatiecertificaat bij verkoop en verhuur van residentiële gebouwen. Uit de enquête blijkt dat 1 op de 2 eigenaars beweert op de hoogte te zijn van het EPC voor bestaande woningen. Bij de notarissen bedraagt dit percentage 88% en bij de vastgoedmakelaars 90%. Er blijkt ook wel uit dat de inhoud van de regelgeving minder gekend is. Slechts 25% van de woningeigenaars weet dat een EPC verplicht is zowel bij verkoop als bij verhuur van een woning. Uit de enquête blijkt ook dat de woningeigenaars overtuigd zijn van het nut van het EPC (82,5%). Slechts 2% geeft aan het een slechte of een heel slechte maatregel te vinden. Begin 2009 zal de bevraging worden herhaald.

Niet-residentiële gebouwen

Op 18 juli 2008 keurde de Vlaamse Regering het ontwerpbesluit met betrekking tot de energieprestatiecertificatie in niet-residentiële gebouwen principieel goed. De definitieve goedkeuring wordt verwacht tegen het einde van dit jaar.

Aangezien het de bedoeling is van de gewesten om in de mate van het mogelijke voor gezamenlijke benaderingen en werkwijzen te opteren, werd midden juli 2008 een gezamenlijke overheidsopdracht uitgeschreven voor de aankoop van een licentie op een bestaand softwarepakket. De offertes worden verwacht in de loop van de maand oktober. In het najaar zal er bijgevolg meer duidelijkheid zijn over de vereiste ontwikkeltijd voor de certificatiesoftware.

e. Energierenovatieprogramma 2020

Om er voor te zorgen dat in 2020 alle woningen over dak- of zoldervloerisolatie, minstens verbeterd dubbel glas en een energiezuinige verwarming beschikken, is een coherente set van maatregelen nodig op korte, middellange en lange termijn.

Het kortetermijnplan (2007-2009) is belangrijk om de betrokken sectoren en organisaties te mobiliseren en te tonen dat de overheid van het Energierenovatieprogramma 2020 wel degelijk concreet werk wil maken. Het voorbije jaar werden volgende acties uit het kortetermijnplan voorbereid en/of geïmplementeerd.

Een subsidieregeling voor het uitvoeren van energiebesparende investeringen bij niet-belastingbetalers

Op 9 mei 2008 heeft de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring gehecht aan het besluit tot toekenning van premies voor het uitvoeren van energiebesparende investeringen in woongebouwen. Met het ministerieel besluit van 6 juni 2008 werden de nadere uitvoeringsmodaliteiten vastgelegd.

De federale overheid verleent via de personenbelasting een belastingvermindering voor het uitvoeren van een aantal energiezuinige investeringen. Dit voordeel bedraagt voor investeringen uitgevoerd in 2008 40% van het factuurbedrag, begrensd per woning en per jaar tot 2650 euro of 3340 euro afhankelijk van de uitgevoerde maatregel(en).

Jammer genoeg vallen de laagste inkomens bij deze maatregel uit de boot omdat zij geen of onvoldoende personenbelastingen betalen.

De Vlaamse premie die sinds juni 2008 kan worden aangevraagd, tracht deze ongelijkheid voor een groot deel weg te werken. Gezinnen die geen of onvoldoende belastingen betalen om van de belastingvermindering te kunnen genieten, hebben recht op een premie voor drie energiebesparende investeringen, namelijk de plaatsing van dakisolatie in een bestaande woning, hoogrendementsbeglazing ter vervanging van enkele beglazing en de plaatsing van een condensatietel ter vervanging van het bestaande verwarmingssysteem.

De premie bedraagt respectievelijk 8 euro per m² dakisolatie, 150 euro per m² vervangen enkele beglazing en 1500 euro voor een condensatietel. Het totale bedrag wordt analoog aan de belastingvermindering beperkt, in 2008 tot 2650 euro per aanvrager.

Op 3 maanden tijd (periode 11 juni – 11 september 2008) ontving het VEA al 620 subsidieaanvragen, 49% voor superisolerende beglazing, 45% voor condensatietels en 6% voor dak- of zoldervloerisolatie. Blijkt, overigens ook uit de aanvragen voor het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost, dat voor dak- en zoldervloerisolatie dus duidelijk meer nodig is dan de bestaande ondersteuningsmaatregelen. Dagelijks komen er gemiddeld 15 tot 20 aanvragen bij, goed voor 3.000 aanvragen op jaarbasis. Het gemiddeld premiebedrag bedraagt 1.680 euro, goed voor 5 miljoen euro.

Met deze maatregel wil de Vlaamse Regering ook de oudere eigenaars van een bestaande woning aanspreken om energiebesparende investeringen uit te voeren. Deze bevolkingsgroep woont over het algemeen in oudere en minder energiezuinige woningen maar is nog slechts in beperkte mate geïnteresseerd om te investeren, zo blijkt uit de telefonische peiling uitgevoerd in opdracht van het Vlaams Energieagentschap in september 2007. De Faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel heeft onderzocht in hoeverre er voor deze doelgroep via de successierechtenregelgeving een maatregel kan worden uitgewerkt, namelijk of bedragen die tot 2020 worden geïnvesteerd in energiebesparende investeringen in mindering kunnen worden gebracht van het onroerend deel van de nalatenschap. De onderzoekers van de VUB concludeerden dat van deze maatregel slechts een heel beperkt stimulerend effect zou uitgaan. Als alternatief stelden zij een premie voor niet-belastingbetalers voor. Dit idee was al in uitwerking.

Het Energierenovatiekrediet

Het Energierenovatiekrediet is een lening op afbetaling voor investeringen tussen 1750 en 50.000 euro. De aannemer die een offerte opmaakt voor een energiebesparende investering (dakisolatie, hoogrendementsbeglazing, condensatietel) stelt deze financieringswijze als optie aan de klant voor. Indien de klant hierin geïnteresseerd is, sluit hij een contract met de kredietgever. De kredietgever betaalt de aannemer, waarna de klant het krediet in maandelijkse schijven aflost. Hij betaalt een jaarlijks kostenpercentage. De terugbetaling kan grotendeels gebeuren met de ondertussen ontvangen premies en de gerealiseerde besparing op de verwarmingskosten.

Tot eind 2008 loopt een proefproject met een 30-tal aannemers en 1 kredietmaatschappij. Het jaarlijks kostenpercentage bedraagt 5,95%.

Een subsidieregeling voor sociale verhuurkantoren

In het kader van de uitvoering van het Energierenovatieprogramma 2020 vereist de huurmarkt, goed voor 20% van de Vlaamse woningen, een specifieke aanpak. Sociaal kwetsbare groepen wonen vaak in minder comfortabele, energieverslindende huurwoningen. Net hier constateren we weinig energiebesparende renovaties. De huidige instrumenten stimuleren huurders en verhuurders onvoldoende.

Een specifiek segment van de huurmarkt betreft de sociale verhuurkantoren die zo een 4000 woningen van private eigenaars huren en doorverhuren aan sociaal kwetsbare doelgroepen tegen relatief lage huurprijzen.

Op 18 juli 2008 heeft de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring gehecht aan een in samenwerking met de minister van Wonen voorbereid ontwerpbesluit tot toekenning van subsidies aan sociale verhuurkantoren voor het uitvoeren van energiebesparende investeringen in de private woningen die door hen gehuurd en doorverhuurd worden.

Het voorstel betreft een subsidieregeling waarbij de Vlaamse overheid 100% van de door sociale verhuurkantoren te dragen kosten voor een aantal energiebesparende investeringen financiert. De subsidieregeling zal afgestemd worden op de bestaande woonpremies (de renovatie- en de verbeterings- en aanpassingspremies) en wordt in overeenstemming met de prioriteiten van het Energierenovatieprogramma 2020 beperkt tot dak- of zoldervloerisolatie, vervanging van enkele beglazing door glas met hoge isolerende eigenschappen en indien nodig vervanging van de ramen en vervanging van één of meer verwarmingstoestellen door een condensatieketel.

De minder gebruikelijke keuze om 100% van de werken te subsidiëren is gestoeld op volgende overwegingen:

- er is een duidelijke nood aan krachtige impulsen om eigenaars in de huurmarkt aan te zetten tot energiebesparende investeringen;
- er is in het beoogde deel van de huurmarkt een groot potentieel aan energiebesparing realiseerbaar door de drie meest renderende ingrepen (dakisolatie, plaatsing hoogrendementsglas en condensatieketel) uit te voeren;
- het engagement van de eigenaar-verhuurder uit zich niet zozeer op financieel vlak maar in een aanzienlijk maatschappelijk surplus: hij mag de huurprijs niet verhogen en moet de woning voor minstens 9 jaar blijven verhuren aan het sociaal verhuurkantoor;
- sociale verhuurkantoren zijn vzw's en kunnen voor dit soort energiebesparende renovatiewerken geen of nauwelijks beroep doen op financiële tussenkomsten en helemaal niet op fiscale voordelen;
- de regeling kan meer eigenaars aanzetten tot het verhuren van een woning aan een sociaal verhuurkantoor, waardoor de kwaliteit van het woningbestand stelselmatig kan verbeterd worden en tegelijk meer kwetsbare huurders een kwaliteitsvolle woning kunnen huren met een haalbare energiefactuur.

De definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering van de subsidieregeling wordt verwacht eind 2008.

Het laagdrempelig en via diverse kanalen ter beschikking stellen van informatie inzake prioritaire energiebesparende investeringen en financiële steunmaatregelen

De informatie over de federale belastingvermindering voor energiebesparende investeringen in woningen en over de premies van de netbeheerders werd in 2008 voor het eerst gebundeld in één brochure. Deze brochure werd op een oplage van 150.000 exemplaren gedrukt en verspreid. De brochure is eveneens downloadbaar van www.energiesparen.be en kan ook worden besteld via het gratis nummer 1700. Dankzij de grondige vernieuwing van de premiemodule op www.energiesparen.be, kunnen bezoekers sneller de juiste subsidies vinden en is de informatie toegankelijker voor bezoekers met een surfhandicap. Begin maart werd www.energiesparen.be door bouwers en verbouwers beloond met de Eerste Prijs Beter Bouwen en Verbouwen.

Socio-culturele verenigingen zijn een geschikt kanaal om de bevolking in kleine groepjes te informeren over het rationeel gebruik van energie, in het bijzonder bij de renovatie van woningen. In dit kader werd een sensibiliserende DVD aangemaakt over de hoofdthema's van het Energierenovatieprogramma 2020,

namelijk dakisolatie, hoogrendementsglas en de vervanging van een oude cv-ketel. Tante Kaat gaat als energiecoach op bezoek bij drie gezinnen die hun energieverbruik nog aanzienlijk kunnen verminderen.

Ik heb de immobiliënsector en de notarissen aangesproken om hun medewerking te verlenen aan de sensibilisering van kopers van een woning voor de positieve effecten van energiebesparende investeringen. Deze sectoren komen immers in rechtstreeks contact met nieuwe eigenaars van een bestaande woning. Onderzoek heeft uitgewezen dat in 80% van de aangekochte woningen in het eerste jaar een grondige renovatie wordt uitgevoerd. Het Vlaams Energieagentschap heeft een specifieke brochure uitgewerkt, die een overzicht geeft van de prioritaire energiebesparende investeringen en de financiële ondersteuningsmaatregelen voor deze investeringen. De brochure werd in een oplage van 50.000 exemplaren gedrukt en zal worden verdeeld via de immobiliënsector en de notarissen.

De energieconsulentenprojecten die door Bouwunie en VCB in het kader van het Energierenovatieprogramma 2020 werden opgestart, zijn positief geëvalueerd. Teneinde de actiebereidheid voor het uitvoeren van energiebesparende investeringen bij ouderen te verhogen, werd aan de vzw OOK-Vlaamse Ouderenraad een projectsubsidie toegekend om een energieconsulentenproject voor ouderen op te starten. De energieconsulent kan vanuit de schoot van de Vlaamse Ouderenraad de ouderenorganisaties, regionale en lokale actoren en de ouderen zelf informeren en sensibiliseren inzake energiebesparing.

Het voeren van een grootschalige communicatiecampagne ter ondersteuning van de uitvoering van voldoende dakisolatie

De voorbereidingen zijn volop aan de gang om in het voorjaar van 2009 een grootschalige mediacampagne rond het Energierenovatieprogramma 2020 te lanceren voor de aanmoediging van het plaatsen van dakisolatie. De voordelen van dakisolatie, in het bijzonder de zeer korte terugverdientijd, zullen worden belicht door middel van onder andere een TV-spot en een brochure die op zeer grote schaal zal worden verspreid. Danni Heylen (uit het TV-programma 'FC De Kampioenen') zal als meter van het Energierenovatieprogramma 2020 deze communicatiecampagne mee ondersteunen.

3.2.3. Voorbeeldfunctie overheden

a. Samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 met de lokale besturen

Het werkingskader voor de nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 tussen de lokale besturen en de Vlaamse overheid op het vlak van het milieubeleid, werd eind 2007 goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

De gemeenten zullen kunnen kiezen voor een basisniveau of een hoger niveau. De thema's, waaronder energie, zullen geen totaalpakket meer vormen dat de gemeente integraal moet uitvoeren. Het basisniveau bestaat uit een verzameling van minimumvoorwaarden uit de verschillende thema's waaraan de gemeente dient te voldoen. Voor het thema energie is de belangrijkste voorwaarde het bijhouden van een energieboekhouding, de hoeksteen van het energiezorgsysteem. Het hogere niveau zal de gemeente kunnen bereiken door over alle thema's heen een aantal maatregelen uit te voeren. De belangrijkste maatregelen binnen het thema energie zijn: uitbreiden van de energieboekhouding, aandacht hebben voor energie-efficiëntie binnen de eigen werking, opmaken van energieprestatiecertificaten, uitwerken van een plan hernieuwbare energie, aankopen van groene stroom en sensibiliseren rond rationeel energiegebruik. Nieuw is ook dat gemeenten projecten kunnen indienen rond duurzame energie.

De provincies die de samenwerkingsovereenkomst ondertekenen, zullen het thema energie integraal moeten uitvoeren. Naast het voeren van een energieboekhouding zijn alle maatregelen gericht op de

ondersteuning van gemeenten bij het uitvoeren van het thema energie. De provincies zullen eveneens projecten kunnen indienen rond duurzame energie.

Voor 2008 hebben 268 gemeenten ingetekend op de samenwerkingsovereenkomst. 104 gemeenten hebben ingetekend op het basisniveau, dat verplicht moet uitgevoerd worden. 164 gemeenten hebben gekozen voor het onderscheidingsniveau (optioneel). Daarnaast hebben ook de vijf provincies ingetekend. De lokale besturen die intekenen, kunnen maar moeten geen projecten uitvoeren. Voor het thema energie werden 125 projectvoorstellen ingediend.

Om de lokale besturen te ondersteunen werd midden september voor het thema energie een handboek ter beschikking gesteld.

b. Actieplan 2006-2010: Energiezorg in Vlaamse overheidsgebouwen

Het actieplan ‘Energiezorg in Vlaamse overheidsgebouwen’ werd op 20 juli 2006 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. De Vlaamse Regering bevestigde hiermee dat zij rationeel energieverbruik in de Vlaamse overheidsgebouwen van groot belang vindt.

Sinds de goedkeuring van dit actieplan werden reeds verschillende acties uitgevoerd, opgestart of hergeformuleerd.

De omzendbrieven rond rationeel energiegebruik voor technische verantwoordelijken en voor gebouwgebruikers werden geactualiseerd en op 15 februari 2008 als mededeling aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Om de toepassing ervan te verzekeren, werden de nodige communicatie en vorming georganiseerd.

De nodige sensibilisatieacties voor de Vlaamse ambtenaar zijn voorzien. Zo neemt de Vlaamse overheid sinds 2007 deel aan de Dikke-truendag.

In 2008 werd, in samenwerking tussen de Agentschap voor Facilitair Management (AFM), de Centrale Coördinatiecel Milieuzorg en de Katholieke Universiteit Leuven, de handleiding ‘Waardering van kantoorgebouwen – Op weg naar een duurzame huisvesting voor de Vlaamse overheid’ voorgesteld. In dit document wordt een overzicht gegeven van de voornaamste regelgeving en de bouwkundige en technische criteria voor grote kantoorgebouwen waarbij de nodige aandacht wordt besteed aan energie. In het najaar van 2008 zal een inventaris beschikbaar komen van uitmuntende kantoorgebouwen volgens deze handleiding en die aan de basis liggen voor de verdere bepaling van het maximaal ambitieniveau van de Vlaamse overheid voor wat betreft haar eigen gebouwen. De handleiding zal als richtlijn dienen voor alle gebouwen van de Vlaamse overheid en zal daarnaast de kantootmarkt aansporen om meer aandacht te besteden aan duurzaamheid. Op die manier vervult de Vlaamse overheid haar voorbeeldfunctie. Een eerste concrete toepassing is de bouw van het Vlaams Administratief Centrum (VAC) te Leuven dat zal starten in het najaar van 2008. De handleiding werd gebruikt tijdens de aanbestedingsfase. Het VAC Leuven behaalt het maximaal aantal sterren en zal een voorbeeldgebouw zijn op het gebied van energieverbruik en isolatie.

In 2007-2008 werden de nodige voorbereidingen getroffen voor de invoering van het energieprestatiecertificaat binnen de gebouwen van de Vlaamse overheid met een bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 1000 m². AFM nam het voortouw via de opmaak van een raamcontract. Zodra het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de criteria inzake de energieprestatiecertificatie van publieke gebouwen heeft bepaald, zal AFM in analogie hiermee, een raamcontract afsluiten voor de opmaak van energieprestatiecertificaten voor de Vlaamse overheidsgebouwen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Zoals opgenomen in het Actieplan Energiezorg worden REG-investeringen met een terugverdientijd van 7 jaar of minder binnen de 3 jaar uitgevoerd. Deze actie geldt voor Vlaamse overheidsgebouwen waar

reeds voor de huidige legislatuur een energie-audit plaatsvond en is reeds gedeeltelijk uitgevoerd. Per bestaand gebouw waar entiteiten van de Vlaamse overheid gehuisvest zijn, werd door de Afdeling Gebouwen van AFM een inventaris opgemaakt van de belangrijkste energiebesparende maatregelen en de respectieve terugverdientijden.

Rekening houdend met budget, beschikbaar personeel, geplande verhuis, eventueel een masterplan dat maatregelen in een latere fase voorziet of een andere oplossing aanbiedt, gaat prioriteit naar het plaatsen van condensatiebatterijen en thermostatische kranen alsook het onderhoud van verwarmings-, koelings- en ventilatie-installaties.

Er werd zo veel mogelijk getracht om geïntegreerd te werken, d.w.z. verschillende energiebesparende maatregelen in een omvattend project uit te voeren, zoals op gebied van isolatie, beglazing en dergelijke. Tevens zijn energiebesparende maatregelen uitgevoerd in gebouwen die niet tot de lijst van geauditeerde gebouwen behoorden, omdat de verantwoordelijke dienst verkiest een bredere benadering toe te passen voor bepaalde type gebouwen.

Ook voor de komende jaren blijft de actie in continue uitvoering.

3.2.4. REG in ondernemingen

Sinds 2004 legt Vlaamse wetgeving eisen inzake energie-efficiëntie op aan inrichtingen met een totaal jaarlijks primair energieverbruik van minstens 0,1 PJ. Dit gebeurt via het besluit energieplanning. Het zijn echter vooral de vrijwillige instrumenten zoals het Benchmarking- en Auditconvenant, die beiden verder gaan dan deze wetgeving, die de grote industriële bedrijven aanzetten tot een efficiënt energiegebruik.

Ondernemingen die hun engagementen in het kader van een dergelijke energiebeleidsovereenkomst nakomen, worden door de Vlaamse overheid vrijgesteld van specifieke beleidsmaatregelen die gericht zijn op het rationeel omgaan met energie of CO₂-reductie, zoals taksen of emissieplafonds. De Vlaamse overheid stelt verder alles in het werk om voor de convenantbedrijven vrijstelling te verkrijgen van bijkomende Belgische of Europese beleidsmaatregelen.

Voor de grote groep van tienduizenden kleine bedrijven zijn deze vrijwillige instrumenten ongeschikt. Een conclusie uit de Vlaamse Klimaatconferentie was dat de kleine bedrijven in eerste instantie vooral nood hebben aan informatie, advies en begeleiding. Zij kunnen beroep doen op een energieconsulent.

a. Besluit energieplanning

VLAREM II verplicht inrichtingen met een jaarlijks primair energiegebruik van tenminste 0,5 PJ, verwarmingsinstallaties van tenminste 20 MW en aardgastransportinstallaties, om over een door het Vlaams Energieagentschap conform verklaard energieplan te beschikken. 42 energieplannen van bedrijven die niet zijn toegetreden tot de Benchmarking- of Auditconvenant (die sowieso beschikken over een conform energieplan), werden in 2005 en 2006 conform verklaard. Deze energieplannen zullen resulteren in een jaarlijkse energiebesparing van 0,6% (1,3 PJ) per jaar vanaf 2009. In 2007 werden nog 3 energieplannen conform verklaard. De verwachte energiebesparing voor deze 3 inrichtingen bedraagt 1,8 TJ per jaar vanaf 2010.

In het kader van VLAREM I, heeft het Vlaams Energieagentschap in 2007 aan de Provinciale Milieuvergunningscommissies 28 adviezen verstrekt betreffende een aanvraag voor hernieuwing van de milieuvergunning en 54 adviezen betreffende een milieuvergunningsaanvraag voor een uitbreiding of nieuwe inrichting. Het aantal verstrekte adviezen neemt elk jaar toe (cf. tabel 9). De

milieuvergunningsaanvraag volgt steeds meer uit een energieplan opgesteld in het kader van een energiebeleidsovereenkomst.

	Adviezen voor hernieuwing			Adviezen voor uitbreiding of nieuwe installatie		
	Nieuw energieplan	Plan convenant	Totaal	Nieuwe energiestudie	Plan convenant	Totaal
2005	3	11	14	22	4	26
2006	4	18	22	34	8	42
2007	4	24	28	30	24	54

Tabel 9: Verstreckte adviezen betreffende een aanvraag voor hernieuwing van de milieuvergunning en voor een uitbreiding of nieuwe inrichting

Uit de plannen en studies ingediend in 2005 en 2006 in het kader van VLAREM I, blijkt dat in de betreffende bedrijven vanaf 2009 een jaarlijkse energiebesparing van 4,0% (0,9 PJ) zal worden gerealiseerd. De plannen en studies, ingediend in 2007, zorgen vanaf 2010 nog voor een bijkomende jaarlijkse besparing van 0,2 PJ.

b. Benchmarkingconvenant voor de grote energie-intensieve vestigingen

In het Benchmarkingconvenant verbonden 188 vestigingen, die instaan voor meer dan 80% van het industriële energieverbruik, zich tot het bereiken en handhaven van de wereldtop op het gebied van energie-efficiëntie, ten laatste eind 2012. Uit de monitoring van het convenant blijkt dat de energie-efficiëntie (energieverbruik per eenheid product) van de Vlaamse energie-intensieve industrie hoog scoort op wereldniveau en nog steeds verbetert. Het Benchmarkingconvenant zit op koers. Indien de industrie doorgaat met haar ritme van inspanningen, is de verwachting dat eind 2012 de benchmarkingbedrijven samen jaarlijks 7,2% (38,7 PJ) ten opzichte van het primair verbruik 2002 besparen (bij gelijkblijvend productieniveau).

Via de aanpak van het Benchmarkingconvenant wordt de maatstaf voor energie-efficiëntie van de Vlaamse energie-intensieve industrie in een internationale context geplaatst. Zo blijft er nog ruimte voor een verdere duurzame ontwikkeling, innovatie en groei.

In dezelfde filosofie kon, mede dank zij het Benchmarkingconvenant, de energie-intensieve industrie in Vlaanderen op een intelligente en toekomstgerichte wijze ingepast worden in het kader van het Europees systeem van verhandelbare emissierechten, dat op 1 januari 2005 van start ging. Aldus worden de Vlaamse bedrijven geresponsabiliseerd en verlenen zo hun bijdrage aan de uitvoering van het Protocol van Kyoto.

Het is van belang dat zowel de overheid als de bedrijven hun engagementen nakomen zodat het aanwezige energiebesparingspotentieel ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Eind juni 2008 leverden de toegetreden vestigingen hun geactualiseerd energieplan voor de 2de cyclus van het Benchmarkingconvenant in bij het Verificatiebureau.

Het jaarverslag 2007 van de Commissie Benchmarking zal beschikbaar zijn in het vierde kwartaal van 2008 (www.benchmarking.be).

Zoals voorzien in artikel 15 van het benchmarkingconvenant zal dit jaar nog een evaluatie van het convenant doorgevoerd worden.

c. *Auditconvenant voor de middelgrote energie-intensieve vestigingen*

Het Auditconvenant trad in 2005 in werking. 231 vestigingen zijn toegetreden. Ze lieten een audit uitvoeren en engageren zich tot het nemen van de rendabele energiebesparende investeringen.

Uit de energieplannen blijkt dat de bedrijven voor eind 2010 maatregelen zullen uitvoeren met een totaal energiebesparingspotentieel van 4,7% (2,1 PJ) ten opzichte van het primair energieverbruik in 2005. Bijkomend vermelden ze een besparingspotentieel van 5,3% (2,4 PJ) dat maatregelen omvat die na eerste ruwe screening rendabel blijken te zijn (d.w.z. $IRR \geq 15\%$), maar waarvan de technische en/of economische haalbaarheid verder moeten worden onderzocht.

Indien al deze maatregelen gerealiseerd worden tegen het einde van 2010, dan zullen de auditconvenantbedrijven samen jaarlijks ongeveer 10% (4,4 PJ) ten opzichte van het primair verbruik van 2005 besparen (bij gelijkblijvend productieniveau).

Het jaarverslag 2007 van de Auditcommissie werd op 1 juli 2008 meegedeeld aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement bezorgd (www.auditconvenant.be).

De bedrijven bereiden zich voor op de 2de cyclus van het Auditconvenant. Ten laatste op 10 juni 2009 moeten de auditconvenantbedrijven een geactualiseerd energieplan indienen bij het Verificatiebureau. Uiterlijk 4 jaar na aanvaarding van het geactualiseerd energieplan moeten de bedrijven alle maatregelen met een IRR van minstens 13,5% na belastingen uitvoeren.

d. *Energieconsulenten voor de kleine bedrijven*

Met financiële steun vanuit de energiebegroting zijn energieconsulenten actief bij UNIZO (2), VOKA (2) en de Boerenbond (2). De financiële steun stelt deze interprofessionele organisaties in staat om gedurende een impulsperiode een grote groep van bedrijven te sensibiliseren en te informeren inzake rationeel energiegebruik en de aanwending van hernieuwbare energiebronnen. Naast algemene informatieverstrekking en eerstelijnsadvisering via mail en telefoon, voeren de energieconsulenten gratis pre-audits uit.

De energieconsulenten hebben in 2008 de specifieke opdracht bijgekregen om de vervanging van uitrustingsgoederen, materieel en outillage te stimuleren. In artikel 3 van het decreet van 23 mei 2008 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2008 wordt de volledige vrijstelling van de onroerende voorheffing voor het kadastraal inkomen van nieuw materieel en outillage voorzien. Met deze maatregel wil de Vlaamse overheid de modernisering van het productieapparaat aanmoedigen en innovatief en duurzaam ondernemerschap stimuleren. Nieuw materieel en outillage is meestal performanter en bijgevolg energiezuiniger. Als voorwaarde voor de volledige vrijstelling voor vervangingsinvesteringen wordt van de bedrijven met een jaarlijks verbruik van meer dan 0,1 PJ geëist dat zij een energiebeleidsovereenkomst met de Vlaamse Regering hebben ondertekend. De energiebeleidsovereenkomsten zijn niet van toepassing op de bedrijven met een jaarlijks verbruik dat lager ligt dan 0,1 PJ. Voor deze doelgroep - typisch KMO's - is de vrijstelling volledig en onvoorwaardelijk. In de memorie van toelichting bij het decreet wordt gesteld dat *'de positieve impact van de investering op het energiegebruik zal gestimuleerd worden door de inzet lastens de middelen van het Energiefonds van bijkomende energieconsulenten die zich specifiek zullen richten tot de gebruikers en de fabrikanten van uitrustingsgoederen.'*

Het Vlaams Energieagentschap organiseert op jaarbasis een 4-tal stuurgroepvergaderingen, waarop ook een vertegenwoordiger van de 5 accountmanagers energie tewerkgesteld bij het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO) aanwezig is. Op deze stuurgroepvergaderingen worden de taken van de energieconsulenten op elkaar afgestemd, worden ervaringen en ideeën uitgewisseld en gezamenlijke projecten opgestart.

Het gezamenlijke project van 2008 is de ontwikkeling van een online zelfscan voor KMO's. De energieconsulenten stelden vast dat het tijdrovend is om van de bedrijven de basisinformatie te bekomen die noodzakelijk is om een energieaudit te kunnen uitvoeren. De online zelfscan dient de ondernemingen aan te zetten om de nodige energie- en bedrijfsgegevens te verzamelen vooraleer zij beroep doen op een energieconsulent of een gespecialiseerd energiedienstenbedrijf. Door het uitvoeren van de scan krijgt de onderneming reeds een eerste inzicht in zijn prestaties op het vlak van energiebeheer en in de standaard energiebesparingsmogelijkheden. De energieconsulenten werkten mee aan de conceptontwikkeling van de online zelfscan die door een extern studiebureau werd begeleid in opdracht van het Vlaams Energieagentschap. De online zelfscan is vanaf oktober 2008 beschikbaar op www.energiesparen.be.

3.2.5. REG-openbaredienstverplichtingen

a. Elektriciteitsnetbeheerders

Op 2 maart 2007 heeft de Vlaamse Regering een aantal wijzigingen aan de REG-openbaredienstverplichtingen voor de elektriciteitsdistributienetbeheerders definitief goedgekeurd. Volgende 4 belangrijke aanpassingen zijn van toepassing vanaf de actieplannen 2008:

- **Hogere besparingsdoelstellingen**

De primaire energiebesparingsdoelstelling werd substantieel verhoogd van 1% naar 2% bij de huishoudelijke eindafnemers en naar 1,5% bij de niet-huishoudelijke eindafnemers. Uit gegevens van de netbeheerders blijkt ondertussen dat beide doelstellingen in de meeste gevallen ruimschoots gehaald zullen worden. Na evaluatie zullen op korte termijn dan ook nieuwe doelstellingen worden voorbereid.

- **Geen valorisatie meer van zachte acties**

Energieboekhoudingen, -audits en -zorgsystemen zijn noodzakelijk om gebruikers te sensibiliseren over REG en om energiebesparende maatregelen te kunnen identificeren maar leveren echter op zich niet noodzakelijk besparingen op.

- **Beter uitgewerkt doelgroepenbeleid**

Ten gunste van de beschermde afnemers (mensen met een laag inkomen) moeten de netbeheerders verschillende initiatieven nemen, zoals verhoogde premies voor energiebesparende investeringen, het verdelen van kortingbonnen voor energiezuinige koelkasten en wasmachines en het aanbieden van gratis energiescans (cf. 3.4.2).

Ook ten aanzien van de lokale besturen worden de actieverplichtingen duidelijker omschreven. Het gaat dan vooral om de ondersteuning van het lokale energiebeleid met behulp van energiezorgsystemen en financieringsmechanismen, zoals derdepartijfinanciering en renteloze leningen.

- **Uniforme actievoorwaarden en premiebedragen**

De netbeheerders hebben voor hun actieplannen 2008 het nieuwe beoordelingskader gevolgd dat het Vlaams Energieagentschap heeft opgesteld en waarin uniforme actievoorwaarden en premiebedragen worden vastgelegd. De aanvraagformulieren die vanaf 2008 door de netbeheerders worden gebruikt, werden op voorhand door het Vlaams Energieagentschap gecontroleerd.

b. Aardgasfonds

Het budget van het Aardgasfonds bedraagt 19,1 miljoen euro. Van 2007 tot en met 2009 wordt het Aardgasfonds in hoofdzaak aangewend voor de medefinanciering van de gratis energiescans bij de huishoudens, een openbaredienstverplichting die werd opgelegd aan de elektriciteitsnetbeheerders (cf.

3.4.2). Daarnaast kennen de aardgasnetbeheerders een beperkt aantal premies toe voor de bevordering van REG en veiligheid.

3.2.6. Communicatie

Sinds enige jaren worden op regelmatige tijdstippen communicatiecampagnes gevoerd om rationeel energiegebruik onder de aandacht te brengen.

In de aanloop naar Batibouw (maart) staat de campagne in het teken van energieuinig bouwen en verbouwen.

In juni, de maand van aangifte van de personenbelasting, worden de belastingvermindering en de premies van de netbeheerders voor energiebesparende investeringen extra in de kijker geplaatst.

Vanaf midden september 2008 loopt een communicatiecampagne ter ondersteuning van de invoering van het energieprestatiecertificaat voor woningen.

Het Vlaams Energieagentschap heeft in 2008 ook bijzondere aandacht besteed aan het verbeteren van de algemene informatieverstrekking naar de burger en de ondernemingen.

Vanaf midden juni zit de website www.energiesparen.be in een volledig nieuw jasje. Dankzij een vereenvoudigde zoekstructuur werd de website nog toegankelijker gemaakt. Bezoekers met een specifiek profiel kunnen bovendien de inhoud filteren, zodat ze enkel de voor hen relevante informatie te zien krijgen. Op deze manier kunnen deze bezoekers nog sneller navigeren.

Een bijzonder vorm van informatieverstrekking en sensibilisering loopt via de energieconsulenten. Zij worden met overheidssteun ter beschikking gesteld van sociale organisaties, zoals Gezinsbond, OOK, ACW en armenverenigingen, om mensen bewust te maken van het belang van energiebesparing en vooral tools aan te reiken om energiebesparende investeringen te doen. Het gaat dan zowel om technische aanbevelingen en audits als om suggesties met betrekking tot financiële en fiscale voordelen.

3.3. BEVORDERING VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE

3.3.1. Actieplan groene stroom

De Vlaamse Regering heeft er zich ten aanzien van de sector toe geëngageerd om een aantal ondersteunende maatregelen te nemen die resterende belemmeringen voor de groenestroomproductie moeten wegwerken. De Vlaamse Regering keurde daartoe op 8 juli 2005 het Actieplan groene stroom principieel goed waarvan de voortgang jaarlijks werd gerapporteerd (op 14 juli 2006 en 13 juli 2007).

Op 10 juli 2008 werd de geboekte vooruitgang sinds het rapport van 2007 aan de Vlaamse Regering meegedeeld. De genomen beleidsinitiatieven inzake groene stroom hebben vooral betrekking op windenergie en fotovoltatische zonnepanelen.

Meer inplantingsmogelijkheden voor windturbines

In uitvoering van de omzendbrief 'Afwegingscriteria en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines' heeft de interdepartementale windwerkgroep een algemene beleidsvisie inzake ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) voor windturbines ontwikkeld. Deze beleidsvisie analyseert de behoefte aan bijkomende inplantingsplaatsen, gaat na welk aantal windturbines in onmiddellijk vergunbare zones kan ingeplant worden (bv. industrieterreinen) en voor welk aantal nog bijkomende RUP's moeten opgemaakt worden (bv. landbouwgebied). Uitgangspunt daarbij is dat de voorgestelde RUP's moeten kaderen in een

breder ruimtelijke visie, bij voorkeur opgesteld op provinciaal niveau, waarin de aanbevolen zones voor windturbines worden afgebakend.

Deze procedure zal nog aanzienlijk verkort worden dankzij de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering op 11 april 2008 van het voorstel om in het typevoorschrift voor agrarisch gebied voor gewestelijke RUP's de inplanting van windturbines te voorzien. In de nieuwe agrarische gebieden afgebakend in gewestelijke RUP's zullen dus automatisch windturbines kunnen ingeplant worden, indien ze voldoen aan alle voorwaarden van de omzendbrief, zonder dat een bijkomend RUP nodig is. Ook in de omringende landen en het Waalse Gewest zijn windturbines in overeenstemming met de functievoorschriften voor agrarisch gebied.

Aanpassing van de vergunningsplicht voor de plaatsing van fotovoltaïsche zonnepanelen

Volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2000, is een stedenbouwkundige vergunning niet vereist voor fotovoltaïsche zonnepanelen en/of zonneboilers in het dakvlak, tot een maximum van 20% van de oppervlakte van het dakvlak, en voor zonnepanelen en/of zonneboilers op een plat dak, voor zover niet in strijd met bijzondere voorschriften (bijvoorbeeld specifieke verkavelingsvoorschriften).

Momenteel is de gemiddelde grootte van zonnepanelen op particuliere woningen ongeveer 30 m², wat in de meeste gevallen ook goed afgestemd is op het gezinsverbruik aan elektriciteit. Dit is meestal aanzienlijk meer dan 20% van het dakvlak.

Op 5 september 2008 heeft de Vlaamse Regering beslist de bestaande beperking tot 20% onmiddellijk op te heffen. Daardoor is geen stedenbouwkundige vergunning meer vereist voor de plaatsing van zonnepanelen op daken, tenzij er bijzondere voorschriften gelden, bv. opgenomen in verkavelingsvergunningen, bijzondere plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Een op 18 juli 2008 door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurde omzendbrief beoogt:

- de lokale overheden te stimuleren om voortaan in ruimtelijke verordeningen formeel bepalingen inzake de toelaatbaarheid van zonnepanelen en zonneboilers op te nemen;
- te verduidelijken hoe moet worden omgegaan met verordenende bepalingen van verkavelingsvergunningen, bijzondere plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen die niet formeel aangeven dat zonnepanelen of zonneboilers geïntegreerd in het dakvlak van een gebouw verboden zijn.

De totnogtoe gehanteerde richtsnoeren worden vervangen door volgende krachtlijnen:

- “Voor het plaatsen van zonneboilers en zonnepanelen op een hellend dakvlak kan door middel van ofwel artikel 49 ofwel artikel 111bis afgeweken worden van de bepalende voorschriften.
- Deze afwijkingsaanvraag staat los van de oppervlakte van het dakvlak (tot 100 %) en dient aangevraagd te worden voor elk percentage bedekking.
- Deze regels gelden eveneens voor verkavelingen waarbij de voorschriften bepaalde materialen voor dakbedekking voorschrijven.
- Enkel indien de verkaveling een expliciet verbod voor het plaatsen van zonnepanelen en zonneboilers in de voorschriften omvat, is de procedure van een wijziging van de voorschriften aan de orde.”

3.3.2. Groenestroom- en warmtekrachtcertificaten

In de totnogtoe geldende regeling voor de automatische quotumverhoging voor groenestroomcertificaten, opgenomen in artikel 23, §3 van het Elektriciteitsdecreet, worden de certificaatplichtigen pas een paar weken voor het einde van de inleveringsronde van 31 maart in kennis gesteld van het juiste aantal verplicht in te leveren certificaten. Zeker indien het om een substantiële stijging van het quotum gaat, heeft dit praktische moeilijkheden maar ook structurele rechtsonzekerheid tot gevolg. Daarom is een decreetswijziging uitgewerkt die voorziet dat, bij vaststelling dat het automatische quotum moet worden

toegepast, dit verhoogde quotum pas vanaf de volgende inleveringsronde wordt opgelegd. Dit maakt dat certificaatplichtigen tijdig de nodige maatregelen kunnen treffen om voldoende groenestroomcertificaten aan te kopen.

Concreet heeft deze decretale aanpassing het volgende effect. De VREG heeft in het voorjaar vastgesteld dat het totaal aantal toegekende groenestroomcertificaten in het jaar 2007 hoger lag dan het aantal in te leveren certificaten op 31 maart 2008. Volgens het huidig artikel 23, §3 van het Elektriciteitsdecreet, betekent dit dat het quotum van 2008 (3,75%) automatisch verhoogd zou worden tot 4,9%. Indien de voorgestelde wijziging van toepassing zou zijn, betekent dit dat het quotum van 31 maart van het jaar 2009 (4,5%) verhoogd wordt tot 4,9%.

De decreetswijziging is opgenomen in het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake openbare werken, energie, leefmilieu en natuur. Het ontwerp werd op 18 juli 2008 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering en overgezonden naar het Vlaams Parlement.

Op het vlak van de warmtekrachtcertificaten, werd in 2008 vooral gewerkt aan een verdere verduidelijking van de regelgeving.

Voor bestaande WKK-installaties spelen de begrippen ‘beschikbare warmte’ en ‘ingrijpende wijziging’ een belangrijke rol in de bepaling van het aantal toe te kennen certificaten en hun bruikbaarheid voor de certificatenverplichting. De VREG heeft in een mededeling toelichting gegeven over de interpretatie van deze begrippen. De duidelijkheid die werd geschapen, kan een positieve invloed hebben op de realisatie van nieuwe of ingrijpend gewijzigde, industriële warmtekrachtkoppelingsinstallaties.

Voor de tuinders schreef de VREG een mededeling ter verduidelijking van het wettelijk kader inzake de behandeling van de warmte die via de rookgassen nuttig aangewend kan worden.

Sinds begin 2006 werd in Vlaanderen de garantie van oorsprong voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen ingevoerd. Sindsdien is er een sluitende controle op de levering van groene stroom door de leveranciers. Ook buitenlandse garanties van oorsprong kunnen worden gebruikt in Vlaanderen, voor zover deze garanties van oorsprong conform EECS (European Energy Certification System) zijn uitgereikt en verhandeld. De consument heeft exact dezelfde waarborg dat hij inderdaad stroom uit hernieuwbare energiebronnen geleverd krijgt, als dewelke hij krijgt bij gebruik van Vlaamse garanties van oorsprong. In 2007 werden er via elektronische transacties 6.150.528 garanties van oorsprong ingevoerd naar Vlaanderen. Dit hoge cijfer (meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2006) wijst erop dat steeds meer bedrijven en overheden belang hechten aan de herkomst van de geleverde stroom. Er werden nauwelijks garanties van oorsprong geëxporteerd uit Vlaanderen. Dit valt te verklaren door het feit dat Vlaamse groenestroomcertificaten niet langer kunnen gebruikt worden voor de quotumverplichting wanneer ze worden geëxporteerd naar het buitenland om daar te gebruiken als garantie van oorsprong.

3.3.3. Haalbaarheidsstudies voor hernieuwbare-energie- en WKK-toepassingen in grote gebouwen

De Europese richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen bepaalt dat voor nieuwe gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 1000 m² de lidstaten ervoor dienen te zorgen dat de technische, milieutechnische en economische haalbaarheid van alternatieve energievoorzieningssystemen wordt onderzocht, alvorens met de bouw wordt begonnen.

Deze verplichting werd overgenomen in de Vlaamse energieprestatieregelgeving. De Vlaamse Regering gaf op 23 november 2007 haar definitieve goedkeuring aan het besluit voor de invoering van deze verplichte haalbaarheidsstudie. Het ministerieel besluit van 11 januari 2008 bepaalt dat een haalbaarheidsstudie voor alternatieve energiesystemen moet worden opgemaakt bij aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning vanaf 1 februari 2008. Het besluit legt ook vast welke technieken in de

haalbaarheidsstudie moeten worden onderzocht, afhankelijk van de functie en de grootte van het gebouw. De te onderzoeken technieken zijn zo geselecteerd dat de kans heel groot is dat de toepassing effectief haalbaar is. De resultaten van de haalbaarheidsstudie moeten via een webformulier worden gerapporteerd.

De door de richtlijn verplichte uitvoering van haalbaarheidsstudies dient in de eerste plaats als een informerende en sensibiliserende maatregel beschouwd te worden. Het is belangrijk om de bouwheren reeds tijdens de ontwerpfase van grote gebouwen te laten nadenken over het toekomstig energiegebruik en de alternatieve energievoorzieningssystemen.

3.3.4. Marktintroductieproject zonneboilers, micro-WKK en warmtepompen voor lokale besturen en niet-commerciële instellingen

Lokale besturen en niet-commerciële instellingen komen niet in aanmerking voor fiscale voordelen voor energiebesparende maatregelen of voor ecologiesteun. Zij beschikken echter over gebouwen met een belangrijke warmte- en/of warmwatervraag die een publieke functie hebben (sporthallen, zwembaden, sociale woningen, onderwijs- en verzorgingsinstellingen,...). Deze gebouwen zijn uitermate geschikt voor de toepassing en promotie van een aantal milieuvriendelijke energiesystemen. De toename van de aanwezigheid van hernieuwbare energietoepassingen komt niet alleen ten goede van de energiefactuur van de gemeenten maar draagt ook bij tot de bekendmaking en de bewustwording bij de inwoners.

Sinds 2007 wordt aan lokale besturen die zonneboilers plaatsen een financiële tegemoetkoming van maximaal 20% van de investeringskosten toegekend die bovenop de premie van de netbeheerder en de eventuele premie van de provincie komt. In 2007 en 2008 werden een 20-tal gemeentelijke dossiers weerhouden voor subsidiëring van in totaal ongeveer 600 m² zonnecollectoren.

In 2008 werd een verruiming van het marktintroductieproject voorbereid. Op 19 september 2008 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het ontwerpbesluit houdende de toekenning van een subsidie voor de plaatsing van micro-WKK-installaties en warmtepompen door niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen.

Het voorstel omvat de toekenning van een investeringssubsidie van 20% voor de plaatsing van een micro-WKK-systeem of warmtepomp.

Voor de beoogde doelgroep zijn voor wat micro-WKK betreft, waarschijnlijk vooral kleine gasmotoren toepasselijk. Deze installaties zijn momenteel commercieel beschikbaar. Voor de echt kleinschalige toepassingen op het niveau van huishoudens ontwikkelt men momenteel verwarmingsketels met ingebouwde Stirling-motor. Het is aangewezen dat een verdere marktintroductie in woningen ondersteund wordt wanneer deze technologie voldoende marktrijp is. Een eerste marktintroductieprogramma van micro-WKK met de focus op publiekrechtelijke rechtspersonen en niet-commerciële instellingen kan een aantal knelpunten wegwerken die voor de huishoudelijke toepassingen zouden spelen, waardoor negatieve publiciteit bij consumenten wordt vermeden. In deze eerste fase kan geleerd worden uit de ervaringen bij leveranciers, installateurs en producenten. De effecten van de aansluiting van micro-WKK op het distributienet kunnen worden opgevolgd met het oog op een eventuele aanpassing van de aansluitingsvoorwaarden. Tenslotte kunnen meer betrouwbare cijfers over investeringskosten, rendementen, gebruiks- en onderhoudsaspecten etc. worden geïnventariseerd.

3.3.5. Communicatie

Op 20 juni 2008 (vooravond van de langste dag) werd een communicatiecampagne gelanceerd onder het thema “Groene energie, het is geen science fiction”. De campagne loopt tot eind oktober (Maand van de Energiebesparing). De doelstelling is om de Vlaming op een objectieve manier te informeren over de

aanwezigheid en mogelijkheden van milieuvriendelijke energieproductie in zijn directe omgeving en een antwoord te bieden op de vele vragen en misverstanden over milieuvriendelijke energie. Zo geeft de energie-enquête in 2008 van het Vlaams Energieagentschap bij 1000 Vlamingen aan dat 73% van de mensen geen groene stroom kopen omdat ze niet van het bestaan ervan afweten of de mogelijkheden onvoldoende kennen. Sciencefiction promoteteams verdeelden een folder met positieve getuigenissen van gewone mensen in 5 grote treinstations. De campagne werd ondersteund door diverse media (Metro, Eén, ...) en door (lokale) overheden, beroepsfederaties en verenigingen die hun communicatiekanalen openstelden.

Omdat er behoefte is aan correcte en praktische informatie bij installateurs en eigenaars van fotovoltaïsche zonnepanelen, heeft de VREG in februari 2008 een mailing verstuurd. De mailing wil een aantal misverstanden uit de wereld helpen door duidelijkheid te brengen over onder andere de nieuwe aanvraagprocedure en -formulieren voor groenestroomcertificaten, de verkoop van certificaten, de aansluiting van de installatie op het distributienet en de compenserende teller tot 10 kW.

Het VEA verzorgt een nieuwsbrief over milieuvriendelijke energieproductie met een oplage van 3.557.

Ter gelegenheid van de jaarlijkse COGEN Europe Conference (22-23 mei 2008) kreeg de Vlaamse overheid de jaarlijkse 'Policy Development-award' voor het meest efficiënte WKK-beleid, met name "for an outstanding contribution to the development of cogeneration in European Union" en inzonderheid "for progressing substantially in implementing policy in support of cogeneration". COGEN Vlaanderen, een vzw die promotie voert voor WKK, werd gelauwerd voor haar inzet om kwalitatieve WKK in Vlaanderen onder de aandacht te brengen en voor haar waardevolle adviezen die ze vanuit haar platformen aan de Vlaamse overheid formuleert.

3.4. SOCIAAL ENERGIEBELEID

3.4.1. Sociale openbardienstverplichtingen netbeheerders en leveranciers

Naar aanleiding van een grondige evaluatie van de sociale openbardienstverplichtingen, werd met het decreet van 25 mei 2007 een rechtsgrond gecreëerd voor een aantal bijkomende maatregelen die personen met betalingsmoeilijkheden beter kunnen beschermen tegen een afsluiting van de elektriciteits- en aardgastoevoer.

Er werd vastgesteld dat in het decreet de definitie van huishoudelijk afnemer niet volledig sluitend was. In 2008 werd deze definitie aangepast zodat niet enkel btw-plichtigen en/of rechtspersonen uitgesloten worden van de definitie van huishoudelijk afnemer, maar dat in de toekomst elke onderneming, zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntbank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, niet kan beschouwd worden als een huishoudelijk afnemer.

De definitieve goedkeuring van het besluit dat uitvoering geeft aan het decreet van 25 mei 2007, wordt eind dit jaar verwacht. De speerpunten van dit besluit zijn:

- de te volgen procedures vooraleer kan worden overgegaan tot afsluiting en heraansluiting worden vastgelegd;
- er zullen geen kosten meer mogen worden aangerekend aan klanten van wie het leveringscontract is opgezegd omwille van wanbetaling;
- de minimale termijn voor het opzeggen van een leveringscontract wordt verlengd van één naar twee maanden;

- de oplaadmogelijkheden voor de budgetmeters en de mogelijkheden voor de betaling van de opladingen worden gebruiksvriendelijker gemaakt;
- de sociale statistieken worden aangepast, zodanig dat het sociale energiebeleid ten gronde kan worden opgevolgd.

3.4.2. Sociaal luik REG-openbaredienstverplichtingen elektriciteitsnetbeheerders

Met het besluit van 2 maart 2007 heeft de Vlaamse Regering de netbeheerders verplicht om ook in het kader van hun REG-acties meer aandacht te besteden aan de doelgroep van de beschermde afnemers. Vanaf 2008 moeten zij volgende initiatieven nemen:

- ***Het organiseren van specifieke informatiesessies over REG, bv in samenwerking met OCMW's***
- ***Het opzetten van samenwerkingsverbanden met sociale huisvestingsmaatschappijen en/of sociale verhuurkantoren met als doel projectmatig energiebesparing te realiseren in de sociale woningen***
- ***Het verhogen van de premies voor energiebesparende investeringen***

Vele netbeheerders gaven in vorige jaren al hogere premies aan beschermde afnemers. In 2007 vroegen 936 beschermde afnemers een premie aan, voornamelijk voor superisolerende beglazing en dakisolatie.

- ***Het verdelen van kortingbonnen voor de aankoop van energiezuinige koelkasten en wasmachines***

Vanaf 2008 hebben beschermde afnemers jaarlijks recht op een kortingbon voor de aankoop van een energiezuinige koelkast met A+ of A++ label of een energiezuinige wasmachine met AAA label. De kortingbon (op naam) van 150 euro kan door de beschermde afnemer opgevraagd worden bij zijn netbeheerder.

Met de beroepsorganisaties FEDIS en Nelectra, evenals met Promocontrol, werden onderhandelingen gevoerd over de praktische uitvoeringsvoorwaarden van de actie. De netbeheerders hebben één gezamenlijke kortingbon ontworpen. De korting wordt onmiddellijk aan de kassa toegekend. Als bewijsstukken moet de handel de factuur, het originele energielabel en de kortingbon bezorgen aan Promocontrol.

Nelectra liet op 22 mei 2008 weten mee te willen werken aan deze actie. Op 26 juni 2008 heeft FEDIS officieel de medewerking van haar leden gevraagd.

De actie is gestart op 1 oktober 2008. De netbeheerders communiceren over deze actie ondermeer via de OCMW's en de ziekenfondsen.

- ***Het aanbieden van gratis energiescans***

Aan de netbeheerders werd een actieverplichting opgelegd om, in samenwerking met de gemeenten, tegen eind 2009 gratis energiescans aan te bieden aan 2% van hun huishoudelijke afnemers (52.000). Naast een doorlichting van de energiesituatie ter plaatse worden spaarlampen, een spaardouchekop, radiatorfolie en buisisolatie geplaatst waar zinvol. De gemeenten werden opgeroepen om de gratis energiescan prioritair aan te bieden aan sociaal achtergestelde gezinnen en beschermde afnemers. In het voorjaar van 2008 kwam de uitvoering van de energiescans op

kruissnelheid. Op basis van nog onvolledige rapportage blijkt medio 2008 ongeveer een kwart van de energiescans uitgevoerd te zijn. De netbeheerders verwachten dat ze de doelstelling halen.

3.4.3. Sociale energieconsulent

Samenlevingsopbouw Provincie Antwerpen vzw ontving voor 2008 een projectsubsidie om een sociale energieconsulent in te zetten. De energieconsulent legt de mechanismen die aanleiding geven tot energiearmoede, bloot. Tegelijk wordt gewerkt aan oplossingen bij de gezinnen zelf, maar ook in samenwerking met lokale overheden, netbeheerders, hulpverlening, etc. Op het einde van de projectperiode levert de energieconsulent een beleidsadvies af.

3.4.4. Sociaal luik Energierenovatieprogramma 2020

In het kader van het Energierenovatieprogramma 2020 werden 2 subsidieregelingen voor energiebesparende investeringen uitgewerkt die in hoofdzaak gericht zijn op de doelgroep van de lage inkomens : de subsidie voor niet-belastingbetalers en de subsidie voor de sociale verhuurkantoren (zie supra).

3.5. MARKTWERKING

3.5.1. Netbeheer

a. Werkmaatschappijen

In de loop van 2006 richtten zowel de gemengde als de zuivere netbeheerders zogenaamde werkmaatschappijen op waaraan de wettelijke en reglementaire taken werden uitbesteed. Deze werkmaatschappij neemt de vorm aan van een privaatrechtelijke rechtspersoon waarin iedere netbeheerder participeert (Eandis in de gemengde sector en Infrax in de zuivere sector).

De bestaande wetgeving liet echter niet uitdrukkelijk toe dat netbeheerders die taken aan werkmaatschappijen toewezen. Om dit toe te laten zijn de nodige wetgevende acties ondernomen, doch op voorwaarde dat deze werkmaatschappijen aan dezelfde onafhankelijkheidsregels moeten voldoen als deze die zijn opgelegd aan netbeheerders. De VREG heeft een onderzoek naar de naleving van deze verplichtingen afgerond. Daarnaast werden in de wetgeving voldoende waarborgen ingebouwd zodat de informatie-uitwisseling tussen de netbeheerder en de VREG vlot kan blijven verlopen, zelfs wanneer alle taken van de netbeheerder aan een werkmaatschappij worden uitbesteed.

b. Technische reglementen

In april 2007 zijn de technische reglementen voor de distributie van elektriciteit en aardgas goedgekeurd. Deze technische reglementen bevatten de technische regels die van toepassing zijn bij het beheer van het distributienet en het gebruik daarvan bij de levering van elektriciteit en aardgas.

In de loop van het najaar 2008 zal de VREG een consultatie opstarten met de sector (netbeheerders en leveranciers) over een herziening van de technische reglementen, gepland voor 2009.

c. Aansprakelijkheidsregeling bij stroompannes

Sinds 1 januari 2007 wordt door alle Vlaamse netbeheerders een nieuwe en uniforme aansprakelijkheidsregeling bij stroompannes toegepast. In vergelijking met voordien moeten de netbeheerders op basis van de nieuwe regeling sneller overgaan tot het uitbetalen van een schadevergoeding voor iedereen die werkelijk schade lijdt: burgers, zelfstandigen en KMO's, en grote professionele afnemers. Bovendien kan nu ook een schadevergoeding verkregen worden bij fouten van de netbeheerder voor rechtstreekse, materiële schade, geleden door zelfstandigen en KMO's. Daarnaast wordt nu ook een principiële opening geboden naar een vergoeding voor andere dan rechtstreekse, materiële schade, geleden door zelfstandigen en KMO's. Ten slotte werd ook de foutdrempel voor tussenkomst bij schade van grote professionele afnemers op hoogspanning of middendruk verlaagd.

d. Uniform toegangsreglement

Sinds januari 2007 passen, onder impuls van de VREG alle netbeheerders in het Vlaams Gewest, een uniform toegangsreglement voor elektriciteit toe. Sinds 2008 is dit ook het geval voor aardgas. Het toegangsreglement regelt de contractuele verhouding tussen de netbeheerder en de leverancier met betrekking tot de toegang tot het distributienet. Het is aanvullend aan het Technisch Reglement en bevat vooral bepalingen met betrekking tot de te bieden garanties inzake solvabiliteit en borgstelling door de leverancier, de tarieven, facturering en betaling van de nettarieven en de wederzijdse aansprakelijkheid. Wat het overmaken van gegevens betreft (zie ook e.), bepaalt het toegangsreglement welk kwaliteitsniveau de netbeheerders moeten behalen ten overstaan van de leveranciers. Indien de performantie lager is dan aangegeven door een indicator, is de betrokken netbeheerder een vergoeding verschuldigd aan de belanghebbende leverancier. Deze regeling zal in de loop van 2008 worden geëvalueerd.

e. Gegevensoverdracht

In de loop van 2007 werd de inhoud van de nieuwe UMIG versie 4, waarin de elektronische berichtenuitwisselingsprocessen staan beschreven, definitief goedgekeurd en werd aan de marktpartijen opdracht gegeven deze te implementeren tegen midden mei 2009.

De nieuwe UMIG brengt een aantal technische verbeteringen aan aan de wisselprocessen (leverancierswissel, klantenwissel en beide samen) en aan de metering- en settlementprocessen (de toewijzing van energiehoeveelheden aan de verschillende marktpartijen en verbruikers).

Volgens de voorziene timing moeten de berichten van de verschillende partijen in het najaar van 2008 worden gecertificeerd en moet er ook worden overgegaan tot end-to-endtesten tussen de verschillende systemen. De certificatie en het testen gebeurt onder toezicht van UMIX, het orgaan waar afspraken worden opgesteld voor de gegevensuitwisseling tussen netbeheerders en leveranciers.

De in de vorige beleidsbrief aangekondigde evaluatie van de werking van UMIX werd ondertussen uitgevoerd door de VREG. De vaststellingen worden behandeld onder punt 3.5.3.

De reconciliatieoefening 2005, het initiatief van netbeheerders en leveranciers om de verbruiksperiode 2005 definitief af te sluiten, zal worden afgerond eind 2008. De VREG zal overgaan tot het houden van een hoorzitting om na te gaan of de belangen van alle partijen werden gerespecteerd.

3.5.2. Leveringsvergunningen

In opdracht van de Vlaamse Regering voerde de VREG een benchmarkanalyse uit van de leveringsvergunningen voor elektriciteit en aardgas. Bedoeling is om in kaart te brengen hoe vergelijkbare vergunningen worden toegekend in vergelijkbare deelstaten of landen (tijdsbestek,

formaliteiten, ...). Dit kaderde perfect binnen de lopende denkoefening over ‘Toekomstvisie leveringsvergunningen’ die de VREG in 2007 opgestart had.

Deze benchmark-analyse wordt uitgevoerd via het systeem van wissel-leren: drie medewerkers van de VREG (jurist, ingenieur, econometist) gingen op studiebezoek bij andere Europese regulatoren om van dichtbij te leren over het vergunningensysteem daar. De VREG verkreeg van AgO een subsidie om deze oefening te financieren.

Medio januari 2008 werd het literatuuronderzoek voltooid en werden op basis daarvan vier landen geselecteerd en bezocht:

- Nederland: DTe – 29 & 30/1/2008
- Groot-Brittannië: OFGEM – 19 & 20/2/2008
- Litouwen: NCCPE – 26 & 27/3/2008
- Ierland: CER – 23/5/2008

Voorafgaand aan het bezoek heeft de VREG een gedetailleerde vragenlijst opgestuurd naar de betrokken regulatoren zodat ze zich goed konden voorbereiden. Van elk bezoek werd een uitgebreid verslag gemaakt. Deze verslagen moeten in het tweede semester van 2008 gebundeld worden tot een rapport met conclusies en aanbevelingen.

Tijdens de bezoeken aan DTe, OFGEM en CER werd ook gepolst naar de ervaring en plannen van de betreffende regulator met betrekking tot slimme meters. Strikt genomen kaderde dit niet in de benchmarkopdracht maar alleszins Groot-Brittannië staat op dit vlak al verder dan Vlaanderen. Het was dan ook interessant om hun visie te horen en contacten op te bouwen rond dit onderwerp.

3.5.3. Verbetering van de marktwerking: studie marktmodel

Een geliberaliseerde energiemarkt die reële voordelen biedt voor burgers en bedrijven vergt voldoende transparantie in de marktwerking en transactiekosten op deze markt die zo laag mogelijk zijn. Zoniet kan nooit een markt met reële concurrentie en met lage intrededrempels voor nieuwe leveringsbedrijven tot stand komen. In dat geval blijven de positieve effecten van de liberalisering grotendeels dode letter.

De opdracht die de VREG in de beleidsbrief Energie 2006 kreeg om te onderzoeken of een marktmonitoringsysteem voor Vlaanderen zinvol is, leidde tot de eerste fase van de studie “Ontwikkeling van een visie op een marktmodel voor de Vlaamse energiemarkt”. Het behoort tot de opdracht van de VREG om door marktmonitoring de moeilijkheden in de markt op te sporen. Dit moet op termijn tot een betere structuur en werking van het marktmodel leiden. Na de eerste fase werd een consultatiefase ingelast. Op basis van de ontvangen reacties stelde de VREG een advies op (ADV-2006-4). Als reactie op dit advies kreeg de VREG de opdracht om een volgende fase op te starten met de uitdrukkelijke wens te zoeken naar voldoende draagkracht in de sector. Daarom werd een samenwerkingsakkoord tussen de VREG en de marktpartijen opgesteld om gezamenlijk een projectmanagement op te zetten en hiervoor beroep te doen op een externe partij. Het opzetten van afspraken over de aanpak en de financiering van de studie en het selecteren van een consultant om de studie te begeleiden, nam het grootste deel van 2007 in beslag. Een dergelijke aanpak garandeert dat de conclusies van de studie in belangrijke mate worden gedragen door de bedrijven die op de Vlaamse energiemarkt actief zijn.

Het is echter utopisch te veronderstellen dat een coherent marktmodel uiteindelijk spontaan en bij consensus tot stand kan komen. Daarvoor liggen de belangen en visies van de verschillende betrokken marktpartijen te ver uit elkaar. De VREG neemt daarom in de discussies een actieve en sturende rol op zich, zodat er gewerkt wordt in de richting van macro-economisch efficiënte beslissingen.

In oktober 2007 startte de huidige fase, aangestuurd door een projectcomité en praktisch uitgevoerd in vier werktrajecten:

Werktraject 1: Beschrijving huidig marktmodel, moet een gemeenschappelijk gedefinieerd beeld van het huidige marktmodel opstellen. Onder marktmodel of marktorganisatie verstaan we het geheel van het regelgevend kader (op Europees, federaal en regionaal vlak), de afspraken die binnen de sector gemaakt werden (formeel binnen het orgaan UMIX) en de contractuele en financiële stromen die, naast de fysische en de informatiestromen, de marktwerking bepalen. Door het enigszins organisch gegroeid karakter van het huidige marktmodel, beschikt elk bedrijf dat actief is op deze markt weliswaar over een eigen kijk op de marktwerking, maar ontbrak een overzicht, opgesteld in een gemeenschappelijk begrepen definitiekader. Tenslotte moest WT1 een lijst van problemen opstellen die het huidige marktmodel plagen, als basis voor het formuleren van oplossingen voor deze problemen in het volgende werktraject.

Werktraject 2: Markttrollen. Dit werktraject moet vervolgens opgestart worden, om een oplossing voor de belangrijkste geïnventariseerde problemen te formuleren. Dit werktraject is erop gericht om onduidelijkheden of dubbelzinnigheden in het bestaande model (bijvoorbeeld waar de markttrollen nog niet duidelijk genoeg gedefinieerd zijn, of waar nog verschillende mogelijkheden geboden worden voor eenzelfde actie/rol) weg te werken door een op marktniveau zo efficiënte mogelijke oplossing te kiezen. Hiermee wordt de mogelijkheid geboden om in overleg met de marktpartijen het huidige marktmodel eenvoudiger en macro-economisch efficiënt te maken. Er wordt gestreefd naar een daling van de kosten, die finaal moet kunnen leiden tot een verlaging van de prijs die aangerekend wordt aan de eindafnemers.

Werktraject 3: Data Cleansing. Dit werktraject had als doel afspraken te maken om vervuiling van databestanden op te lossen en te voorkomen. Daarnaast blijkt de noodzaak om snel vooruitgang te boeken bij het invoeren van de nodige monitoringprocessen.

Werktraject 4: Meetinfrastructuur ten slotte is een studietraject met als doel bij te dragen tot het onderbouwen van de al dan niet wenselijkheid en haalbaarheid van de implementatie van ‘slimme meters’. In concreto moet de al dan niet haalbaarheid technisch en socio-economisch verantwoord worden.

Parallel met de studie, die uitgevoerd wordt door de VREG en de bedrijven actief in de energiesector, zette de VREG ook een stakeholdertraject op om vertegenwoordigers van de afnemers te informeren en te betrekken bij de studie.

Waar staat de studie nu?

Het uitvoeren van de opdracht van WT1 bleek veel moeizamer te verlopen dan oorspronkelijk gedacht en gehoopt. Er kon nauwelijks teruggevallen worden op bestaande documentatie en de ‘spraakverwarring’ bij het uittekenen van een gemeenschappelijke visie op het marktmodel bleek groter dan verwacht. Het aantal geplande sessies werd ruim overschreden en toch is de opdracht tot op heden slechts afgerond voor wat als de meest problematisch ervaren processen betreft.

De werking van WT3 bleek eveneens anders te verlopen dan gepland. Datakwaliteit hangt nauw samen met enerzijds de bedrijfsprocessen en –databanken en anderzijds met de marktprocessen. De bedrijfssystemen en –databanken konden echter binnen het bestek van de studie niet geanalyseerd worden, zodat de aandacht gericht werd op de dataprocessen als bron van dataproblemen. Dit leidde tot een complementaire lijst van problemen met deze opgesteld binnen WT1.

WT4 is het meest autonome en best afgelijnde werktraject. Er werd een gemeenschappelijke visie uitgewerkt over de mogelijkheden die in de toekomstige generatie van elektriciteits- en aardgasmeters kunnen ingebouwd worden. Doordat deze meters meer functies zullen hebben dan de huidige en van op afstand zullen kunnen uitgelezen (opgenomen) worden, spreekt men van ‘slimme meters’. Een onafhankelijke studie, gefinancierd door de VREG, die voortbouwt op de werkzaamheden van WT4 is tijdens de zomer afgerond en leverde een kosten-batenmodel op waarmee in de toekomst de onderbouwing van de beleidsvisie in verband met slimme meters kan gebeuren en waarvan de resultaten opnieuw in WT4 zullen besproken worden.

WT2 is nog op te starten met input uit WT1 en WT3.

Tegelijk met de uitvoering van de huidige fase, stelde zich de vraag naar een efficiënt ‘bestuur’ van de energiemarkt. Het doel van de studie marktmodel is het ontwikkelen van een lange termijn visie. Maar hoe kunnen we deze visie in de toekomst realiseren? Dit werpt de vraag op naar de toekomstige governance-structuur van de energiemarkt. Hierin is UMIX – de organisatie waarin afspraken gemaakt worden tussen distributienetbeheerders en energieleveranciers over de elektronische uitwisseling van informatie - een cruciale speler.

Eind 2007 liep de UMIX overeenkomst af en moesten binnen de sector onderhandelingen gevoerd worden over een nieuwe, formele structuur voor UMIX. Dit was de gelegenheid voor de VREG om de werking van UMIX tot nog toe te evalueren. Deze evaluatie werd aangekondigd en gemotiveerd in het advies over de voortzetting van de studie marktmodel (ADV-2006-4).

Het organiseren van het berichtenverkeer dat uitvoering geeft aan de marktprocessen zoals leverancierswissel, drop, verhuis, meteropname, enz. is immers cruciaal voor de goede werking van de energiemarkt, zoals al bleek uit haar mededeling hierover (MEDE-2005-2). Het is daarom logisch dat de werking van UMIX de volle aandacht van de VREG wegdraagt. Indien de keuzes en beslissingen op dit vlak niet optimaal zijn vanuit marktoogpunt, omdat ze in functie staan van de bedrijfseconomische kost van bepaalde marktpartijen, dan leidt dit globaal immers tot een suboptimale oplossing en een te hoge macro-economische kost van de marktwerking. Deze kost wordt uiteindelijk aan de eindafnemers doorgerekend.

Ook het belang van de klant moet meegenomen worden in deze besluitvorming. Doel is om zo de efficiëntie van de informatieprocessen op marktniveau te garanderen. Daarom moeten alle processen gefaciliteerd worden waar dit nuttig is, ook deze die niet tussen distributienetbeheerders en leveranciers verlopen (het huidige werkterrein van UMIX). Tenslotte dient ook de band tussen UMIX en de regionale regulator(en) versterkt te worden.

3.5.4. Klachten

In afwachting van de reeds lang aangekondigde oprichting van de federale Ombudsdienst voor energie, ontvangt de VREG nog steeds vele tientallen klachten van eindafnemers over federale materies (contractenrecht, handelspraktijken, tarieven, prijzen,...).

In totaal ontving de VREG in 2007 572 schriftelijke klachten, 133 tegen netbeheerders en 434 tegen leveranciers. Van die 572 klachten werden er 90 rechtstreeks door de VREG aan een andere bevoegde overheidsinstelling overgemaakt. Deze klachten gingen over leveranciers die het akkoord en de gedragscode terzake mogelijks niet hadden nageleefd. Het is de Algemene Dienst Controle en Bemiddeling (ADCB, de voormalige economische inspectie) die daarop toeziet.

In 2006 werden nog 512 schriftelijke klachten ontvangen. In 2007 kan er dus een lichte stijging van het aantal klachten worden vastgesteld.

3.5.5. Marktmonitoring

- De VREG publiceert maandelijks cijfers met betrekking tot de marktaandelen van de leveranciers, de activiteitsgraad van de energieafnemers op het vlak van het veranderen van energieleverancier, enzovoort.
- De VREG publiceert maandelijks ook kerncijfers met betrekking tot de toekenning en verhandeling van certificaten, zowel warmtekrachtcertificaten als groenestroomcertificaten. Deze gegevens verschaffen informatie aan de marktpartijen die betrokken zijn bij de aan- en verkoop van certificaten. Uiteraard is deze informatie essentieel voor kandidaat-investeerders om de rendabiliteit

van bepaalde projecten te kunnen inschatten. Zowel voor groenestroom- als voor warmtekrachtcertificaten is het prijsniveau op dit ogenblik vrij stabiel. De impact van de invoering van de garantie van oorsprong is voorlopig gering.

- De leveranciersvergelijking op de website van de VREG, die voor huishoudelijke eindafnemers een goede indicatie van de in de toekomst te betalen elektriciteits- en aardgasprijs geeft, wordt elke maand up-to-date gehouden.
- In de toekomst zal er een monitoring van de prijzen van de kleinste groep van professionele elektriciteitsafnemers opgestart worden. De nodige afspraken hierover werden gemaakt binnen het VESOC en de methodologie werd afgetoetst bij de SERV-partners. Ook de leveranciers werden hierover al op de hoogte gebracht en er werden geen bezwaren gemaakt tegen de beoogde methodologie.

3.5.6. Benchmarking prijzen

In het verleden werd in opdracht van de Vlaamse overheid een eenmalige benchmarkingstudie opgemaakt door een externe consultant. Benchmarkingstudies bieden echter enkel een goed inzicht indien ze op een regelmatige basis herhaald worden. Een actualisatie van de benchmarkstudie uitgevoerd door GfE in 2004 is aangewezen als onderbouwing voor de regionale energiepolitiek. Het is echter niet wenselijk dat hierbij telkens een nieuwe, afwijkende methodologie wordt gehanteerd. Dit verhoogt de kostprijs van deze studies en beperkt of verhindert de vergelijkbaarheid van de resultaten. Daarom wordt onderzocht of de VREG dit als een bijkomende taak kan opnemen. Het vergt de ontwikkeling en de toepassing van een adequate en robuuste methodologie en naar alle waarschijnlijkheid ook samenwerking met buitenlandse regulatoren of andere instanties. Daarbij is het eveneens noodzakelijk om steeds eenzelfde basismethodologie te gebruiken en de gebruikte methodologie zo mogelijk verder te verfijnen. Kennisopbouw is essentieel.

Om te vermijden dat elke studie van nul vertrekt, de resultaten aangevochten worden op basis van de gehanteerde methodologie, de doorlooptijd van de studies onaanvaardbaar lang wordt en er geen kennisopbouw gebeurt binnen de Vlaamse overheid, lijkt het dan ook beter om intern dergelijke benchmarkingsstudies op regelmatige basis op te stellen. Bijgevolg werd in het kader van de begrotingsbesprekingen 2008 bijkomende financiering toegestaan voor de aanwerving van een extra personeelslid, die belast kan worden met deze taak.

In de beheersovereenkomst van de VREG wordt ook uitdrukkelijk aan de VREG de taak opgelegd om een studie uit te voeren naar de voorwaarden waaronder een benchmarkingstudie naar de elektriciteitsprijzen in het Vlaams Gewest versus deze in de buurlanden zinvol is en de middelen die nodig zijn voor de uitvoering ervan. De bedoeling is om in de komende jaren de nodige kennis en methodieken op te bouwen om een dergelijke benchmarkingstudie op regelmatige basis op te stellen.

3.5.7. Communicatie

De belangrijkste actie op communicatiegebied in het jaar 2007 was de lancering van de vernieuwde VREG-website. Het belangrijkste communicatiemedium van de VREG werd inhoudelijk en vormelijk volledig herwerkt, met een handiger navigatiestructuur en informatie op maat voor diverse doelgroepen.

Naar aanleiding van de nieuwe website heeft de VREG in 2007 voor het eerst sinds haar oprichting een televisiecampagne gevoerd, om de website als neutrale informatiebron beter bekend te maken.

De VREG-website behaalde het AnySurfer-label. AnySurfer is een kwaliteitslabel voor websites die voor iedereen toegankelijk zijn – ook voor mensen met een functiebeperking. Slechtzienden, blinden en ouderen ervaren on line het vaakst problemen, maar AnySurfer bewaakt ook de toegankelijkheid voor internetgebruikers met motorische en auditieve beperkingen.

Het aantal bezoekers van de website van de VREG stijgt jaar na jaar. In 2007 ging het om 552.539 bezoekers (467.000 bezoekers in 2006), waarvan 71% unieke bezoekers.

De leveranciersvergelijking blijft een publiekstrekker. Het project gericht op de automatisering van dit instrument paste in een streven naar continuïteit, vereenvoudiging en verbetering. Samen met een softwareleverancier werd een volledig geautomatiseerd instrument ontwikkeld waardoor de energieleveranciers nu automatisch hun prijs- en andere gegevens kunnen inladen. Dit leidt tot een tijdswinst en meer efficiëntie, zowel bij de leveranciers als bij de VREG. Sinds de lancering registreerde de VREG al meer dan 800.000 gebruikers van de leveranciersvergelijking, waarvan 198.000 in 2007.

De VREG verstuurt een doelgroepgerichte elektronische nieuwsbrief. Via aangepaste onderwerpen en een aangepast taalgebruik blijven de doelgroepen op de hoogte van de ontwikkelingen op de energiemarkt. Iedereen die de Vlaamse energiemarkt van nabij wil volgen, krijgt op die manier informatie op maat over de nieuwe elementen op de website en over de actualiteit.

De essentie van de media-aanwezigheid van de VREG bestond uit redactionele artikels, persmededelingen en persconferenties. In 2007 verspreidde de VREG in totaal 9 persmededelingen (te vinden op ww.vreg.be onder Pers). Dat leidde in 2007 tot ruim 331 artikels met aandacht voor de activiteiten van de VREG in de Vlaamse dag- en weekbladen en 16 vermeldingen op radio en tv. Daarnaast waren er de websites, nieuwsbrieven, TV- en radioberichtgeving en de gespecialiseerde pers waarin de VREG en de Vlaamse energiemarkt werden vermeld. Deze vorm van communicatie is kostefficiënt en biedt de VREG toch veel zichtbaarheid.

In het najaar van 2007 werden ook VREG infodossiers verspreid bij media waarnaar de VREG zich traditioneel minder richt, zoals vrouwenbladen, tv-bladen enz. Dit op basis van informatie betreffende speciale dossiers in verband met energie, wonen, ... die bij de mediaregies werd opgevraagd.

Een belangrijk informatiekanaal om de Vlaamse burgers en ondernemingen te bereiken, vormen de lokale overheden: de ambtenaren en informatiediensten van steden en gemeenten. De VREG maakt dan ook dankbaar gebruik van de mogelijkheid om de lokale informatieambtenaren te voorzien van informatie via de VVSG en de specifieke kanalen die de Vlaamse overheid voor dit doel ontwikkelde. Deze vorm van communicatie is heel kostenefficiënt voor de VREG en leidt toch tot efficiënte en effectieve informatieverstrekking.

De VREG biedt haar dienstverlening ook via de telefoon aan, via het nummer 02 553 13 53. Hier kunnen onder andere berekeningen met de leveranciersvergelijking en de contactgegevens van de leveranciers opgevraagd worden. Ook op vragen als “Wie is mijn netbeheerder?” en voor het opvragen van een VREG-(verhuis)folder kan het nummer een antwoord bieden. Voor deze dienstverlening werkt de VREG samen met 1700, de Vlaamse infolijn, om een kwalitatieve telefonische ondersteuning te bieden. De diensten van de Infolijn verstrekken informatie over de vrijgemaakte Vlaamse energiemarkt op basis van een door de VREG opgesteld script. Deze informatie wordt permanent actueel gehouden. De kost voor deze dienstverlening maakt geen deel uit van het communicatiebudget.

De verhuisfolder werd begin 2007 licht aangepast en herdrukt in een nieuwe oplage. In het voorjaar van 2007 werd de verhuisfolder gepromoot op Batibouw. Eind 2007 startte de voorbereiding van een promotieactie om de bekendheid van de verhuisfolder bij de immobiliën-sector te verbeteren. De immokantoren ontvangen een blocnote met een aantal afscheurblaadjes, die meegegeven kunnen worden aan toekomstige verhuizers. Op de blaadjes vinden ze tips over het verhuizen van hun energie.

Om alle mensen te kunnen bereiken, ook zij die geen toegang hebben tot het internet, verspreidt VREG een algemene folder waarin de vrijgemaakte energiemarkt kort wordt geschetst en waarin de VREG haar diensten voorstelt. De folder werd in 2007 volledig vernieuwd en gedrukt in 1.500 exemplaren. Een elektronische versie is ook te downloaden op de website. De folder werd via de diensten van Dito en Pasklaar bekend gemaakt bij de lokale besturen.

4. BELEIDSINVULLING IN HET BEGROTINGSJAAR 2009

4.1. ENERGIEBEGROTING 2009 IN CIJFERS

Globaal budget energiebeleid

Het globale budget (vastleggingskrediet) dat in 2009 beschikbaar is voor het energiebeleid bedraagt 26,0 miljoen euro. Daarvan wordt 9,5 miljoen euro voorzien op de reguliere energiebegroting en 16,5 miljoen euro op het Energiefonds

De reguliere begroting (deel Energie van programma 51.5 en deel VEA van programma 91.1 zonder het Energiefonds)

De voornaamste uitgavenposten, samen 9,5 miljoen euro, worden gevormd door:

- Analyses ter ondersteuning van de beleidsuitvoering (0,65 miljoen euro);
- Projectkosten informatica energieprestatieregelgeving (1,05 miljoen euro);
- Investeringskosten informatica energieprestatieregelgeving (0,3 miljoen euro);
- Projectsubsidies (0,85 miljoen euro);
- Werkingssubsidies voor de vzw's ODE en COGEN (0,25 miljoen euro);
- Communicatie (0,4 miljoen euro);
- Dotatie aan de VREG (3,3 miljoen euro);
- Wedden, werkings- en apparaatskredieten van het VEA (2,7 miljoen euro).

Het Energiefonds

De Vlaamse Regering beschikt over de kredieten van het Energiefonds voor de uitvoering van haar energiebeleid, in het bijzonder voor de financiering van de openbaredienstverplichtingen inzake energie, voor haar sociaal energiebeleid, haar beleid inzake het rationeel energiegebruik, warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen en haar beleid inzake flexibele mechanismen van het Protocol van Kyoto.

Inkomsten

In de loop van 2009 wordt op het Energiefonds voor 2,1 miljoen euro inkomsten verwacht in het kader van beide certificatensystemen.

Uitgaven

In de loop van 2009 worden op het Energiefonds volgende vastleggingen verwacht ad 16,5 miljoen euro:

- Ondersteunende maatregelen van het Energierenovatieprogramma 2020, incl. communicatie (13 miljoen euro);
- Investeringsubsidies demonstratieprojecten (1,5 miljoen euro);
- Monitoring energiedemonstratieprojecten (0,2 miljoen euro);
- Energieconsulenten (0,6 miljoen euro);
- Werkings- en projectsubsidies in de hernieuwbare energiesector (Biogas-E) (0,1 miljoen euro);
- Impulsprogramma's voor lokale besturen (0,4 miljoen euro);
- Cofinanciering (subsidies) van Europese projecten (0,2 miljoen euro);
- Diversen (0,4 miljoen euro).

4.2. REG-BELEID

4.2.1. Energieprestatieregelgeving

In het najaar wordt een verstrenging van de E-peileis voor woningen uitgetekend. Hierbij wordt gestreefd naar een optimale afstemming tussen de verschillende gewesten. Het Vlaams Energieagentschap zal de nodige maatregelen treffen om de doelgroepen voor te bereiden op de inwerkingtreding van deze verstrenging. Twee belangrijke taken zijn de aanpassing van de EPB-software en het voeren van een informatiecampaigned gericht naar de kandidaat-bouwheren, aannemers en architecten.

Verstrenging van de regelgeving dient naast intensieve informatieverstrekking ook gepaard te gaan met verscherpte controles op de kwaliteit van het afgeleverde werk van de verslaggevers.

4.2.2. Energieprestatiecertificaten

Publieke en residentiële gebouwen

Het Vlaams Energieagentschap zal zowel voor publieke gebouwen als voor residentiële gebouwen steekproefsgewijze controles uitvoeren op de naleving van de verplichtingen met betrekking tot de opmaak van het certificaat. Er zijn twee soorten controles. Enerzijds zal er gecontroleerd worden op de aanwezigheid van het certificaat. Anderzijds zal worden nagegaan of de uitgereikte certificaten overeenstemmen met de werkelijkheid. Deze waarheidsgetrouwheidscontroles beogen een kwaliteitscontrole op het werk van de energiedeskundige.

Niet-residentiële gebouwen

De implementatie van het certificaat voor niet-residentiële gebouwen zal verder worden voorbereid. Het ontwikkelen van de certificatiesoftware en de opleiding van de energiedeskundigen staan hierbij centraal.

De inhoudelijke voorwaarden waaraan een opleiding moet voldoen om erkend te kunnen worden voor het uitreiken van een getuigschrift betreffende het opmaken van energieprestatiecertificaten voor niet-residentiële gebouwen, zullen worden uitgewerkt. Hierbij wordt er maximaal afgestemd met de regelgeving en de opleidingen in de andere gewesten. De start van de opleidingen zal afhangen van de beschikbaarheid van de certificatiesoftware.

Begin 2009 zal worden gestart met de verdere uitbouw van de Energieprestatiedatabank. Het is de bedoeling dat de energiedeskundigen die met succes de opleiding gevolgd hebben, zich, naar analogie met de procedure voor publieke en residentiële gebouwen, online kunnen registreren. Vanuit deze databank zal ook het energieprestatiecertificaat kunnen gegenereerd worden.

De precieze datum waarop de verplichting zal worden ingevoerd, is afhankelijk van de beschikbaarheid van de software en voldoende energiedeskundigen. De invoering zal alleszins gepaard gaan met een informatiecampaigned, om de doelgroep op de hoogte te brengen van de nieuwe regelgeving.

4.2.3. Energierenovatieprogramma 2020

Er is een coherente set van maatregelen op korte, middellange en lange termijn nodig om de ambitieuze doelstelling van het Energierenovatieprogramma 2020 te kunnen waarmaken.

De voorbije 2 jaar werd vooral tijd geïnvesteerd in de uitwerking en implementatie van de acties uit het kortetermijnplan (2007-2009). Deze acties dienen verder van nabij te worden opgevolgd.

In 2009 zal werk worden gemaakt van de uitwerking van de meer ingrijpende maatregelen voor de middellange termijn (2010-2012).

Opmaak van een actieplan voor de stimulering van energiebesparende investeringen in appartementen in mede-eigendom

Volgens cijfers van 2006 zijn er meer dan 85.000 appartementsgebouwen in Vlaanderen, goed voor 585.000 wooneenheden. Welk aandeel de appartementsgebouwen in mede-eigendom vertegenwoordigen is niet bekend, maar er kan worden aangenomen dat dit substantieel is.

Bij appartementsgebouwen in mede-eigendom stellen zich heel wat praktische problemen om energierenovatiewerken uit te voeren.

De mede-eigenaars zijn wettelijk verplicht een vereniging op te richten. Tijdens de Algemene Vergadering van de vereniging van mede-eigenaars worden alle belangrijke beslissingen genomen, waaronder bijvoorbeeld het aanstellen van een syndicus of het beslissen tot de vernieuwing van de stookinstallatie.

Een syndicus beheert de mede-eigendom voor rekening van de mede-eigenaars. Hij staat ten dienste van de mede-eigenaars en volgt de beslissingen op die worden genomen op de Algemene Vergadering. Hij is verantwoordelijk voor de uit te voeren onderhoudstaken en draagt zorg voor de goede staat van het gebouw.

Grosso modo kan gesteld worden dat de syndicus er geen belang bij heeft dat het door hem beheerde gebouw energie-efficiënt is, gezien dit geen criterium is waarvoor hij (wettelijk verplicht) verantwoording moet afleggen aan de Algemene Vergadering van mede-eigenaars. Van zodra het gebouw voldoet aan de comforteisen van de bewoners, is zijn rol uitgespeeld. De verbruikskosten voor elektriciteit, gas, stookolie, ... worden doorgerekend naar de eigenaren, ofwel op basis van individuele tellers, ofwel op basis van een verdeelsleutel (veelal volgens oppervlakte). Hierdoor is er opnieuw geen stimulans voor de syndicus om energieverslindende factoren in het gebouw aan te pakken. Een subsidieregeling om de syndicus te motiveren initiatieven te nemen op het vlak van een beter energiebeheer van het gebouw is wettelijk niet toegelaten. De syndicus mag enkel maar een vergoeding ontvangen van de mede-eigenaars. Er geldt een zeer bijzondere besluitvormingsregeling binnen een vereniging van mede-eigenaars waardoor het in de praktijk zeer moeilijk blijkt te zijn om energiebesparende investeringen uit te voeren.

In de loop van 2009 zal voor de ondersteuning van energierenovaties in appartementsgebouwen in mede-eigendom in overleg met de direct betrokkenen (o.a. CIB Vlaanderen, Algemeen Eigenaarssyndicaat, Nationaal Informatie Centrum voor Mede-eigenaars vzw, ..) een actieplan worden uitgewerkt. De doelstelling is om de probleemstelling verder concreet af te lijnen, een inventaris te maken van de mogelijke remediëringsmaatregelen en voor de meest prioritaire maatregelen het concept zo concreet mogelijk uit te werken. De implementatie kan dan vanaf 2010 worden opgestart.

Opmaak van een actieplan voor de stimulering van vernieuwbouw in plaats van renovatie van zeer energie-onzuinige woningen

Globaal genomen zijn de energetische prestaties van vooral oudere gebouwen slecht tot zeer slecht. Jaarlijks wordt slechts 0,5 tot 1% van de woningen vernieuwd, waardoor de gemiddelde levensduur van een woning ongeveer een eeuw bedraagt.

De renovatiemarkt kent momenteel een zeer sterke groei. In het kader van een langetermijnstrategie waarbij de energiezuinigheid van bestaande woningen sterk moet verbeteren, zijn de energieprestaties van (zeer) oude woningen soms, zelfs met zeer ingrijpende renovatiewerken, niet op een aanvaardbaar niveau te brengen. Voor een deel van deze woningen is het waarschijnlijk interessanter om de afbraak te stimuleren zodat op het perceel een nieuwbouw kan worden gerealiseerd. De energieprestatie-eisen voor nieuwbouw en herbouw zijn vastgelegd in de energieprestatieregelgeving.

Bij het uitwerken van stimuleringsmaatregelen voor dergelijke projecten moet vermeden worden dat speculatie wordt aangemoedigd. Evenmin mag het de bedoeling zijn om woningen te slopen waarvoor een zinvolle energierenovatie nog haalbaar is.

In de loop van 2009 zal voor de ondersteuning van de vernieuwingsgraad van het oude, energie-onzuinige woningbestand in overleg met de minister van Wonen en de direct betrokkenen (o.a. VCB, Bouwunie, Algemeen Eigenaarssyndicaat,...) een actieplan worden uitgewerkt. De doelstelling is om de bestaande ondersteuningsmaatregelen in kaart te brengen, een inventaris te maken van mogelijke bijkomende stimuleringsmaatregelen en voor de meest prioritaire maatregelen het concept zo concreet mogelijk uit te werken. De implementatie kan dan vanaf 2010 worden opgestart.

Opmaak van een actieplan voor de stimulering van na-isolatie

Meer dan de helft van de Vlaamse woningen heeft geen buitenmuurisolatie. Nochtans beslaan buitenmuren vaak een groot deel van het warmteverliesoppervlak en is de U-waarde van bestaande muren dikwijls zeer slecht. Het aanbrengen van muurisolatie heeft dus een groot potentieel tot energiebesparing. Een doelstelling van het Energierenovatieprogramma 2020 is dan ook om het plaatsen van buitenisolatie bij buitenmuren te ondersteunen.

In tegenstelling tot het plaatsen van dakisolatie en thermisch verbeterde beglazing, is het op grote schaal toepassen van muurisolatie niet evident en dit om diverse redenen :

- In de Vlaamse bouwsector is er weinig ervaring met geschikte na-isolatietechnieken en het vertrouwen van de markt is ook beperkt. Er is dus zeker nog behoefte aan technische informatie over kwaliteitsvolle na-isolatietechnieken.
- Een aandachtspunt inzake regelgeving is dat buitengevelisolatie van bestaande gebouwen soms niet wordt toegelaten om esthetische redenen (bv. een gevel die uit de bestaande gevellijn komt) of omwille van het innemen van een deel van het openbaar domein (bv. het voetpad versmalt).
- Ook architectonische redenen kunnen worden aangehaald om het geveluitzicht niet te wijzigen.

In 2009 zullen de diverse knelpunten beter in kaart worden gebracht en zullen maatregelen worden onderzocht om de toepassing van na-isolatie mogelijk te maken en aan te moedigen.

Naast de uitwerking van de middellangetermijnacties, zal het Vlaams Energieagentschap volgend jaar starten met het opstellen van een stappenplan voor de omkaderende acties voor de lange termijn. Op lange termijn dienen structurele maatregelen overwogen te worden om de doelstellingen van het Energierenovatieprogramma 2020 afdwingbaar te kunnen maken. Er dient zorg voor te worden gedragen dat deze maatregelen en het stappenplan voor de uitvoering ervan, kunnen genieten van een zo ruim mogelijk maatschappelijk draagvlak.

4.2.4. REG-openbardienstverplichtingen netbeheerders

In artikel 24 van het besluit van de Vlaamse Regering van 2 maart 2007 inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik, is voorzien dat de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid in 2010 een evaluatierapport voorlegt aan de Vlaamse Regering, waarin de effecten van de resultaats- en actieverbodingen, de kosten en de kosteneffectiviteit van de acties worden geëvalueerd en waarin eventueel wordt voorgesteld om de resultaatsverbodingen

en de actieverplichtingen te wijzigen. Vanaf medio 2009 zal dit evaluatierapport worden voorbereid, in overleg met alle betrokken partijen.

4.2.5. Opleiding en communicatie

Al daalt de energie-intensiteit in Vlaanderen en in het bijzonder het energieverbruik van de gezinnen de afgelopen jaren, toch blijven volgehouden sensibilisering en informatieverstrekking inzake het rationeel energiegebruik noodzakelijk opdat deze positieve trend zich doorzet.

In 2009 zullen de communicatie-inspanningen voornamelijk gericht worden op het Energierenovatieprogramma 2020, de aanpassing van de energieprestatieregelgeving en het energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen.

Dakisolatie en energiezuinige verwarming vormen de thema's van een grootschalige communicatiecampagne in het voorjaar van 2009 respectievelijk naar het einde toe van 2009.

De diverse energieconsulenten bij de interprofessionele organisaties zullen de Vlaamse overheid verder bijstaan in het sensibiliseren, informeren en adviseren van de diverse doelgroepen op het vlak van rationeel energiegebruik.

Wat de eigen Vlaamse overheidsgebouwen betreft, zal in 2009 voldoende aandacht worden besteed aan communicatie en vorming opdat de Vlaamse entiteiten meer actief werk zouden maken van hun eigen energiebeheer. Aan de hand van communicatiemateriaal en studiedagen zullen de beschikbare instrumenten van de Afdeling Facilitair Management om aan energiezorg te doen (o.a. energieboekhouding, raamcontracten voor uitvoer van bepaalde REG-maatregelen, gepland raamcontract voor energie-audits), meer gepromoot en geïllustreerd worden met voorbeeldprojecten.

Niet alleen de huishoudens, ondernemingen en overheden dienen geïnformeerd en gesensibiliseerd te worden, maar ook de sector zelf.

Daarom is, tesamen met de twee grootste architectenorganisaties NAV en BVA, een opleiding tot energiezuinige architect opgezet. Zo worden architecten onderscheiden die ervaring hebben met of zich engageren tot het ontwerpen van lage energiewoningen. Het label van 'energiebewust architect' wordt verleend op basis van aangetoonde ervaring of een specifiek opleidingstraject en laat energiezuinige architecten toe zich twee jaar lang als zodanig te profileren, hierbij ondersteund door een promotiecampagne. De lijst met architecten die over het label beschikken, wordt gepubliceerd op een specifieke website van de architectenorganisaties. Via een zoekrobot zal een kandidaat-bouwer een lijst kunnen bekomen van architecten in zijn regio die over het label beschikken.

In februari 2008 dienden NAV en BVA hun initieel projectvoorstel in voor de organisatie van de opleiding voor 500 architecten die het label actief willen uitdragen. De inschrijvingen voor de opleiding werden geopend op 23 mei. De dag zelf hadden zich al 500 architecten ingeschreven. Op een paar weken tijd hebben zich 1200 architecten ingeschreven, waarna de inschrijvingsmodule werd gesloten. Gelet op de grote interesse voor deze opleiding en omdat de beroepsorganisaties zoveel mogelijk architecten de kans willen bieden om op korte termijn deze opleiding te volgen, hebben beide op 4 september 2008 een aanvraag ingediend voor een bijkomende projectsubsidie om aan nog eens 750 architecten de opleiding te kunnen aanbieden.

Zoals de opleiding tot energiezuinige architect, wordt, in samenspraak met de minister van Onderwijs en Vorming, ook een opleiding tot isolator onderzocht, om in samenwerking met de sector en het middenveld zowel aan doe-het-zelvers als aan vakmensen die totnogtoe amper met isolatie hebben gewerkt, de nodige kennis en vaardigheden mee te geven, zodat op termijn ook de kwaliteit van het geleverde werk wordt verbeterd.

4.3. BEVORDEREN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE

4.3.1. Actieplan milieuvriendelijke energieproductie (WKK, groene stroom, groene warmte)

De groenestroomdoelstellingen voor de periode tot 2020 worden vastgelegd. Dit moet ervoor zorgen dat Vlaanderen zich kan inschrijven in de Europese doelstellingen voor 2020. In dit kader wordt ook de minimumprijs van groenestroomcertificaten, berekend volgens de zogenaamde ‘onrendabele top-methode’, herzien, onder andere om rekening te houden met de gewijzigde regelgeving inzake ecologiesteun.

Volgende acties zullen in 2009 verder worden onderzocht en geconcretiseerd.

Opstellen van gebiedsomvattende beleidsvisies voor de inplanting van windturbines voor de provincies Limburg en Vlaams-Brabant en voor de Waaslandhaven

Overeenkomstig de beleidsvisie inzake RUP's voor de inplanting van windturbines, dient deze inplanting te passen in een beleidsafweging over een breder gebied, bv. de provincie. Voor de provincies Oost- en West-Vlaanderen werd dergelijke beleidsvisie opgemaakt. Antwerpen is hiermee gestart. Het verdient aanbeveling dergelijke beleidsvisie ook voor de andere provincies (Limburg en Vlaams-Brabant) op te stellen.

Een belangrijk bijkomend en voorlopig onaangeroerd potentieel vormt de Waaslandhaven (Antwerpen Linkeroever). De conclusie van een eerder onderzoek van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek luidde dat de inplanting van een belangrijk aantal windturbines mogelijk was zonder onaanvaardbare negatieve effecten. De voorbereiding en afbakening van mogelijke inplantingszones op basis van de afwegingscriteria opgenomen in de omzendbrief is prioritair. Er is geen bestemmingswijziging nodig gezien de bestemming als industriegebied de inplanting van windturbines toelaat. De afbakening van de geschikte zones vraagt een geactualiseerd onderzoek en overleg, gezien de inmiddels gewijzigde situatie en ontwikkelingsperspectieven, zowel op vlak van haven- als natuurontwikkeling. Het planningsproces dient zoveel mogelijk afgestemd te worden op het strategisch planproces voor de havens, hier specifiek Antwerpen Linkeroever.

Windturbines in agrarische gebieden zonder planningsplicht

Voor bestaande agrarische gebieden heeft de Vlaamse Regering op 27 juni 2008 haar principiële goedkeuring gegeven aan een wijziging van het decreet Ruimtelijke Ordening die inhoudt dat de inplanting van windturbines procedureel eenvoudiger wordt en niet afhankelijk is van de opmaak van bijkomende RUP's.

Een beoordelingskader vastleggen voor de inplanting van kleinschalige windturbines

Meer en meer wordt de vraag gesteld naar een inplantingskader voor kleinschalige windturbines. Gemeentebesturen worden al geconfronteerd met vergunningsaanvragen, zonder dat er een beoordelingskader bestaat, zodat de beoordeling ook sterk kan verschillen van gemeente tot gemeente.

Ook al is er nog enige onduidelijkheid over de toepasbaarheid en de wenselijkheid ervan, toch is het nodig om een inplantingskader vast te leggen. De interdepartementale windwerkgroep vormt, op basis van haar ervaring met het inplantingskader voor grote windturbines en gezien de belangrijkste betrokken

partijen hierin vertegenwoordigd zijn, het beste platform om hierover het overleg te voeren in samenwerking met de VVSG.

Uitbouwen van de elektriciteits- en aardgasnetten ten gunste van decentrale, milieuvriendelijke energieproductie

Eén van de belangrijkste knelpunten voor de verdere uitbouw van groenestroomproductie en WKK zijn de beperkte aansluitingsmogelijkheden in bepaalde zones met een zwak(ke) net en veel decentrale productie.

De richtlijn uit 2001 en het huidige voorstel van richtlijn ter bevordering van het energiegebruik uit hernieuwbare energiebronnen, legt vast dat lidstaten hun elektriciteitsnet verder moeten ontwikkelen om groene stroom op te vangen, dat de transmissie- en distributienetbeheerders de transmissie en distributie van groene stroom via hun net dienen te garanderen en prioriteit dienen te geven en dat zij duidelijke voorschriften dienen te publiceren inzake kosten en noodzakelijke technische maatregelen voor aansluiting.

Het probleem stelt zich bijvoorbeeld in tuinbouwgebieden, zoals de Noorderkempen, waar het aanwezige elektriciteitsdistributienet dermate wordt belast door de nu al draaiende WKK's, dat het nog amper bijkomende elektriciteitsproductie kan verwerken. Op een aantal locaties stellen zich problemen om voldoende gas te leveren. Een eventuele uitbreiding van de gas- en elektriciteitsnetten kan hiervoor soelaas bieden, maar enkel na onderzoek van de hoogte van de kosten en van de opties van toewijzing van de kosten (aan de individuele bedrijven versus aan de maatschappij via een solidaire inspanning die zich vertaalt in de distributienettarieven of transportnettarieven).

Om op bepaalde plaatsen toch bijkomende decentrale installaties te kunnen aansluiten, kan het gebruik van telecontrolekasten een oplossing bieden. Dit betekent echter een aanzienlijke extra kost maar vooral ook een onzekerheid qua uitbating die een investeerder in de huidige situatie niet kan accepteren. De eis om een telecontrolekast te voorzien, impliceert immers dat de netbeheerder de productie-installatie kan afschakelen van het net, zodat de stroomproductie verloren gaat. Deze eis is momenteel niet opgenomen in het technisch reglement van de VREG. In het kader van een herziening van dit reglement is wel overleg tussen de netbeheerders en de betrokken sectoren voorzien. In elk geval zou daaruit een duidelijk juridisch kader moeten volgen, waarin in concrete termen beschreven wordt onder welke omstandigheden en desgevallend onder welke voorwaarden dergelijke telecontrole kan toegepast worden.

Eenvoudigere en transparantere procedure om decentraal geproduceerde elektriciteit te leveren via directe lijnen of privé-netten

De waarde van elektriciteit geproduceerd in een WKK- of andere decentrale installatie ligt veel hoger wanneer men rechtstreeks kan leveren aan een eindafnemer in plaats van aan een leverancier. Deze hogere elektriciteitsinkomsten maken het bv. mogelijk om een grotere WKK-installatie te plaatsen in een appartementsgebouw en te leveren aan de verschillende bewoners, of om een WKK-installatie te plaatsen in een bedrijf met een grote warmtevraag en de elektriciteit te leveren aan een naburig bedrijf met een hoog elektriciteitsverbruik. Dergelijke projecten zijn in principe juridisch mogelijk, maar veel initiatiefnemers worden afgeschrikt door de vereiste procedures, en zijn niet op de hoogte van de mogelijkheden en voorwaarden.

De VREG zal in overleg met de netbeheerders en de decentrale elektriciteitsproducenten een nota uitwerken waarin de concrete mogelijkheden en te volgen procedures duidelijk worden omschreven.

Kader vastleggen voor het verbranden van gebruikte frituurvetten en -oliën voor de productie van groene energie

De productie van biobrandstoffen uit gebruikte frituurolie of het rechtstreeks verbranden met energierecuperatie zijn een mogelijke piste om uit afvalstoffen hernieuwbare energie te produceren. We moeten er wel over waken dat de verwerking in overeenstemming is met het gevoerde afvalbeleid. De afvalverwerkingshiërarchie geeft in principe de voorkeur aan de recyclage van afvalstoffen boven verbranding met energierecuperatie. Gebruikte frituurvetten en -oliën zijn perfect recycleerbaar (oleochemie, pershoutindustrie, maar ook biodieselproductie) en mogen momenteel niet verbrand worden. De vraag is echter groot om ook deze afvalstoffen rechtstreeks te verbranden voor de productie van groene stroom en/of groene warmte. Er is een visie uitgewerkt die duidelijkheid brengt over het kader waarbinnen dit kan.

Een VITO-studie heeft aangetoond dat de inzet van gebruikte frituurvetten en -oliën voor rechtstreekse energieopwekking onder bepaalde voorwaarden energie-efficiënter is dan verbranding als biodiesel in transportmotoren. Vermits gebruikte frituurvetten en -oliën onderworpen zijn aan de aanvaardingsplicht, zou de toelating voor het rechtstreeks inzetten van deze afvalstoffen voor productie van groene energie, bovendien een aanmoediging kunnen zijn voor Valorfrit om meer gebruikte frituurvetten en -oliën daadwerkelijk in te zamelen.

4.3.2. Voorbereiding van de omzetting van het voorstel van richtlijn ter bevordering van het energiegebruik uit hernieuwbare energiebronnen

Het voorstel van Europese Richtlijn betreffende de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen van 23 januari 2008, legt voor België de bindende doelstelling vast om tegen 2020 13% van het finaal energieverbruik te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. Vanaf 2011 worden ook indicatieve tussentijdse doelstellingen voorzien. In het kader van de omzetting van deze richtlijn zullen Belgische en gewestelijke doelstellingen vastgelegd moeten worden, zowel voor wat betreft groene stroom als groene warmte en biobrandstoffen.

De lidstaten dienen voor eind maart 2010 een nationaal actieplan in te dienen dat de maatregelen vastlegt die nodig zijn om de realisatie van deze bindende doelstelling mogelijk te maken. Het Vlaams Energieagentschap zal in 2009 de opmaak van het gewestelijk deel van dit actieplan voorbereiden.

De actieplannen die jaarlijks worden meegedeeld aan de Vlaamse Regering, vormen reeds de aanzet tot de Vlaamse insteek in dit nationaal actieplan.

4.3.3. Verbeteren van het systeem van de groenestroom- en warmtekrachtcertificaten

Er wordt verder werk gemaakt om de administratieve lasten bij het aanvragen en het maandelijks verkrijgen van certificaten te vereenvoudigen. De processen voor de uitbetaling van de minimumprijs door de distributienetbeheerder aan de eigenaars van fotovoltaïsche zonnepanelen werden reeds herbekeken om deze uitbetaling vlotter te laten verlopen. Mits instemming van de aanvrager kunnen de aangemaakte certificaten meteen door de distributienetbeheerder worden uitbetaald.

Verder zal worden onderzocht of de steun aan PV-eigenaars niet nog sneller en efficiënter kan worden uitbetaald indien de dossiers rechtstreeks door de netbeheerders worden beheerd.

De VREG bereidt zich voor om de garanties van oorsprong die voor elektriciteit uit WKK worden uitgereikt, ook uitwisselbaar te maken binnen de Association of Issuing Bodies (AIB), zoals nu al het geval is met de garanties van oorsprong voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen. De

streefdatum om hiermee te kunnen beginnen is verschoven naar eind 2008, wegens discussies op Europees niveau over de harmonisatie van de WKK-certificaten.

In de loop van 2008 zal de VREG de internationale uitwisseling van garanties van oorsprong via een centrale hub laten verlopen. Dit biedt het voordeel dat niet telkens een bilateraal communicatiepad met end-to-endtesten moet worden opgezet per lidstaat van waaruit garanties van oorsprong worden geïmporteerd.

Eind vorig jaar kwam een contact tot stand over de plannen van BelPEX om een marktplatform voor de handel in groenestroom(- en warmtekracht)certificaten aan te bieden aan de marktpartijen. De vraag was of de VREG hiervoor een koppeling met haar certificatedatabank (CMO-databank) wilde ontwikkelen. De kost voor ontwikkeling van het marktplatform ligt bij BelPEX, de ontwikkeling van de link met de CMO bij de VREG (analoog aan de situatie op de Waalse markt). De VREG besliste principieel hierop in te gaan, maar wenste eerst de resultaten van het onderzoek naar de juridische aspecten van de databank (uitgevoerd door een onafhankelijk expertenkantoor) af te wachten. Ondertussen werd een voorstudie uitgevoerd over de te ontwikkelen connectie, die leidde tot een kostprijsinschatting van ongeveer 50.000 Euro. Op basis van deze inschatting werd dit bedrag voorzien in de VREG projectbudgetten voor 2008. Om te vermijden dat deze kost bovenop de al hoge kosten voor de CMO-databank zou komen, werd het nodige budget vrijgemaakt binnen de werkingsmiddelen voorzien voor andere, minder prioritaire projecten. Na bijkomende technische analyse werd echter geoordeeld dat de databank niet zonder meer rijp was voor het realiseren van een verbinding met de GCE, zonder de VREG bloot te stellen aan ernstige risico's. Om de risico's die gepaard gaan met het leggen van een verbinding tussen de CMO en de GCE tot aanvaardbare proporties terug te brengen, moeten voorafgaandelijk twee bijkomende projecten, "beveiliging" en "refactoring", uitgevoerd worden.

De principebeslissing voor het ontwikkelen van de verbinding tussen de CMO en de GCE door de VREG, is gemotiveerd door de bijdrage die BelPEX met de ontwikkeling van de GCE levert aan het verbeteren van de werking van de certificatenmarkt. Het verbeteren van de marktwerking van de certificatenmarkten kan inderdaad een bijdrage leveren aan het tot stand komen van een beter investeringsklimaat voor investeringen in de productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen of warmtekrachtkoppeling.

Dit belet niet dat de contractuele voorwaarden die zullen gelden tussen de VREG en BelPEX correct en duidelijk moeten zijn, wat met de huidige ontwerpversies nog niet het geval is. De interne analyse van de aansprakelijkheidsrisico's dient verder uitgewerkt te worden. Het is verder ook duidelijk dat de VREG pas een betrouwbare inschatting kan maken van het samenwerkingscontract nadat alle bijlagen, evenals het marktreglement, worden overgemaakt. Evenzeer is het dan pas mogelijk om een correcte inschatting van de totale kostprijs te maken.

4.4. SOCIAAL ENERGIEBELEID

De maatregelen die worden ingevoerd via de wijzigingen van de sociale openbardienstverplichtingen zullen concreet worden geïmplementeerd. Een aantal praktische aspecten, zoals een model van herinneringsbrief en ingebrekestelling, zullen nog verder worden uitgewerkt in ministeriële besluiten.

Aangezien er intussen ook een aardgasbudgetmeter beschikbaar is op de Belgische markt die voldoet aan alle veiligheidsvereisten, zal een besluit genomen worden om de aardgasbudgetmeters in te voeren. De sociale leverancier krijgt dan vier jaar de tijd om bij afnemers die door hem reeds worden beleverd via de gewone aardgasmeter aardgasbudgetmeters te plaatsen. De prioriteiten en de fasering voor de plaatsing van deze budgetmeters voor aardgas worden vastgelegd in een actieplan dat door het Vlaams Energieagentschap dient goedgekeurd te worden.

Verder zal uiteraard ook nauwgezet worden toegezien of de nieuwe en gewijzigde maatregelen ook effectief in de praktijk worden toegepast en, belangrijker, of deze maatregelen effectief leiden tot de beoogde effecten.

Een belangrijke opdracht bestaat erin om de moeilijk te bereiken doelgroep van kansarmen maximaal op de hoogte te brengen van hun rechten met betrekking tot de energiepremies en van beschermingsmaatregelen tegen afsluiting van de energietoevoer. Een cruciaal punt hierbij is het vinden van een evenwicht tussen het correct weergeven van de wetgeving en het op maat van de doelgroep verwoorden van de problematiek. Ook de hulpverleningsorganisaties, zoals OCMW's en CAW's en de Verenigingen waar Armen het Woord nemen, zullen geïnformeerd worden over de nieuwe maatregelen. Voor de uitvoering wordt overleg voorzien met de minister bevoegd voor Welzijn en wordt een beroep gedaan op de expertise die werd opgebouwd bij Samenlevingsopbouw Antwerpen Provincie vzw.

4.5. MARKTWERKING

4.5.1. Netbeheer

a. Werkmaatschappijen

De VREG is begin 2008 haar onderzoek gestart of de werkmaatschappijen effectief voldoen aan dezelfde eisen als degene die al werden opgelegd aan de netbeheerders (voornamelijk betreffende onafhankelijkheid ten opzichte van leveranciers en producenten). Dit onderzoek is afgerond. De VREG stelde vast dat aan enkele voorwaarden niet volledig voldaan was en gaf, conform de besluiten, netbeheerders tot medio 2009 de tijd om hiervoor de nodige oplossingen door te voeren.

b. Aansprakelijkheid bij stroom- en gasonderbrekingen

Sinds 1 januari 2007 zijn de nieuwe aansluitingsreglementen van de netbeheerders van kracht. Deze bevatten een ruimere aansprakelijkheidsregeling van netbeheerders ten opzichte van afnemers dan voordien het geval was.

Deze regeling zal in de loop van 2008, nadat voldoende tijd gelaten werd om de effecten op het terrein te kunnen inschatten, geëvalueerd worden.

Eveneens moet opgevolgd worden of op termijn, in functie van een evaluatie in de praktijk, een verhoging van de forfaitaire vergoedingen moet worden overwogen, samen met een verhoging van de plafonds voor tussenkomst en een verlaging van de voorziene vrijstellingen voor de afnemers. Indien hiertoe geen medewerking kan bereikt worden van de netbeheerders, kan een wetgevend initiatief nodig zijn.

4.5.2. Leveringsvergunningen

In het kader van de oefening benchmark leveringsvergunningen via het systeem van wissel-leren, bezocht de VREG het eerste semester van 2008 de regulatoren van Nederland, Groot-Brittannië, Litouwen en Ierland. Bedoeling is om in het eindrapport naast de conclusies van deze vier bezoeken, ook de procedures van de Waalse regulator Cwape mee te nemen alsook eventuele andere 'best practices' die uit de literatuurstudie bleken. In het rapport komen aanbevelingen die de daaropvolgende maanden verder onderzocht, beslist en uitgewerkt kunnen worden.

Naar de betrokken regulatoren werd het aanbod gedaan om een kopie van het uiteindelijke rapport te bezorgen. Deze gingen hier graag op in.

4.5.3. Verbetering van de marktwerking

a. Marktmonitoring

Ook in 2009 zal de VREG het nodige doen om de evolutie van de markt op te volgen (marktaandeel, switchgraad, evolutie van de prijzen ...). Door automatisatie en het kritisch analyseren van de processen wordt de efficiëntie van de geleverde inspanningen verder verbeterd. Met de bedrijven uit de sector werd de afspraak gemaakt de marktrapportering zoveel mogelijk op een stabiele manier in te vullen, zodat veelvuldige aanpassingen aan de procedures voor rapportering vermeden worden.

Momenteel volgt de VREG de evolutie van de energieprijzen voor huishoudelijke afnemers in het Vlaams Gewest (en België) op. In de toekomst zal er een monitoring van de prijzen van de kleinste groep van professionele elektriciteitsafnemers opgestart worden. De opdracht werd aan de VREG gegeven om op basis van de verzamelde gegevens ook een KMO-leveranciersvergelijking aan te bieden, voorlopig enkel voor elektriciteit en voor de klantentypes met een jaarlijks verbruik van 30 en 50 MWh.

In de beheersovereenkomst kreeg de VREG ook de opdracht een studie uit te voeren naar de voorwaarden waaronder een benchmarkingstudie naar de elektriciteits- en aardgasprijzen in het Vlaams Gewest versus deze in de buurlanden zinvol is en de middelen die nodig zijn voor de uitvoering ervan. De bedoeling is om in de komende jaren de nodige kennis en methodieken op te bouwen om een dergelijke benchmarkingstudie op regelmatige basis uit te voeren. Zie verder onder 4.5.4.

b. Gegevensuitwisseling

Er komt een nieuwe oefening voor de reconciliatie van 2006 en gelijktijdig wordt een project opgestart dat tot doel heeft om de reconciliatie als operationeel proces te implementeren. Dit heeft een voordeel voor de marktwerking vermits de onzekerheid over de eindpositie (netto tegoed of netto tekort) bij marktpartijen op die manier beperkt kan worden.

c. Studie marktmodel

Een geliberaliseerde energiemarkt die reële voordelen biedt voor burgers en bedrijven, vergt dat er voldoende transparantie in de marktwerking geboden wordt en dat de transactiekosten op deze markt zo laag mogelijk gebracht worden. Zoniet kan nooit een markt met reële concurrentie en met lage intrededrempels voor nieuwe leveringsbedrijven tot stand komen. In dat geval blijft de liberalisering grotendeels dode letter.

De studie marktmodel diende bijgestuurd te worden onder invloed van de ervaringen die in de loop van deze fase al werden opgebouwd. Er werd beslist om de sturing van de studie in handen te geven van een nieuw projectcomité, samengesteld uit de CEO's, de beslissingsnemers van de verschillende betrokken bedrijven. Deze groep kwam eind april 2008 voor het eerst formeel bij elkaar. Er werden voorstellen besproken voor het verder afwerken van WT1 volgens een bijgestuurde methodiek, voor het ontdebellen van het toekomstige WT2 in enerzijds een strategisch lange termijnproject, gericht op een gemeenschappelijke visie op een toekomstig marktmodel, en anderzijds in een operationeel project op kortere termijn, om een aantal van de knelpunten binnen het huidige marktmodel alsnog recht te trekken. Op 3 juni kwam het centrale orgaan van de studie marktmodel, het projectcomité, bij elkaar met als doel om de verdere planning van de studie vast te leggen. Er werd beslist dat de huidige fase van de studie doorloopt tot eind 2008. Tegen het einde van het jaar moet een aantal resultaten opgeleverd worden door de verschillende werktrajecten die instaan voor de invulling van de studie.

d. Slimme meters

De Europese Richtlijn Energie-efficiëntie 2006/32/EG verplicht de lidstaten om maatregelen te nemen inzake de beschikbaarheid van de zogenaamde “slimme meters”. Dit zijn (elektriciteits-, gas- en water)meters die op afstand afgelezen kunnen worden en die allerlei toepassingen mogelijk maken die niet mogelijk zijn met de huidige generatie meters. De nieuwe generatie meters laat onder meer toe om op afstand de energietoevoer aan en af te sluiten of te verminderen (tot bv. 10A), het mogelijk maken van allerlei energiediensten, het via domotica toepassingen uitvoeren van vraagmanagement, ...

Intussen werd de kosten-batenanalyse over de invoering van slimme meters afgerond. De VREG heeft hiervoor een model laten ontwikkelen om de kosten en baten van een eventuele invoering van slimme meters voor elektriciteit en gas in Vlaanderen te kunnen inschatten. In samenwerking met de marktpartijen vertegenwoordigd in WT4 van Studie marktmodel werd een aantal mogelijke scenario's voor de invoering van slimme meters bestudeerd in het model. Een rapport met de eerste conclusies werd einde juni 2008 gepubliceerd.

Het model zal nu verder gebruikt worden als instrument om in de toekomst advies te verlenen en beslissingen over de invoering van slimme meters te onderbouwen. De VREG zal hierover voor het einde van 2008 een eerste advies overmaken. Daarna kunnen desgevallend de nodige wetgevende initiatieven genomen moeten worden.

Ondertussen wordt overleg gepleegd met de sector over de vaststelling dat de reconciliatie voor gas, zowel in de periode juli 2003-eind 2004 als in het jaar 2005, leidde tot een negatieve restterm. Dit impliceert dat er meer kWh gas is verkocht dan aangekocht. De achterliggende reden is vermoedelijk de te lage inschatting van de temperatuur bij de gasmeter. De afwijking is minder groot dan in de loop van het vorige jaar werd openbaar gemaakt door een Nederlandse studie. Niettemin is het zinvol om na te gaan hoe het energieverbruik door huishoudelijke afnemers correcter kan worden verrekend.

4.5.4. Benchmarking prijzen

In de beheersovereenkomst van de VREG wordt aan de VREG de taak opgelegd om een studie uit te voeren naar de voorwaarden waaronder een benchmarkingstudie naar de elektriciteitsprijzen in het Vlaams Gewest versus deze in de buurlanden zinvol is en de middelen die nodig zijn voor de uitvoering ervan. De bedoeling is om in de komende jaren de nodige kennis en methodieken op te bouwen om een dergelijke benchmarkingstudie vanaf de volgende beheersovereenkomst op regelmatige basis op te stellen.

In 2008 voert de VREG verdere analyse uit. Hiervoor worden contacten gelegd met collega-regulators in de andere gewesten en in het buitenland met het oog op een eventuele uitwisseling van prijsgegevens. Eveneens zullen de methodologieën die op het ogenblik gebruikt worden voor het opstellen van internationale benchmarking studies naar de elektriciteitsprijzen voor industriële afnemers, o.a. bij Eurostat, in kaart gebracht worden. Ook zal de VREG de mogelijkheden bestuderen voor het samenstellen van vaste panels van bedrijven die gegevens moeten overmaken ingeval er nood is aan een nieuwe benchmark.

4.5.5. Actualisatie wetgeving m.b.t. de werking van de energiemarkt

Er is nood aan actualisatie van de huidige energiewetgeving inzake de werking van de elektriciteits- en gasmarkt, met name de hoofdstukken van het elektriciteits- en aardgasdecreet met betrekking tot het distributienetbeheer, de toegang tot het distributienet, de leveringsvergunning en de aanleg van leidingen.

Verouderde bepalingen met betrekking tot de gebonden markt moeten daarbij verdwijnen.

De taken van de netbeheerder moeten aangevuld worden met de taken die ze de laatste jaren ook hebben opgenomen (o.a. beheer toegangsregister, beheer meetgegevens, levering aan eindafnemers zonder leverancier, noodleverancier...).

Het hoofdstuk over de leveringsvergunningen kan mogelijk worden verbeterd als gevolg van de benchmarkoefening van de Vlaamse leveringsvergunning ten opzichte van de buitenlandse modellen.

Hilde CREVITS

Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur

BIJLAGE 1: OVERZICHT VAN DE WIJZE WAAROP GEVOLG WORDT GEGEVEN AAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop gevolg wordt gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement tijdens deze legislatuur.

Met redenen omklede motie van 9 maart 2005 betreffende de beleidsnota Energie en Natuurlijke Rijkdommen 2004-2009

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° bij de Federale Regering aan te dringen op een bevoegdheidsherschikking die het de gewesten mogelijk moet maken een coherent en consistent energiebeleid te voeren en te ijveren voor voldoende productiefaciliteiten, een toereikende importcapaciteit, een daadwerkelijke concurrentie en lage tarieven;

2° verdere initiatieven te nemen, zodat de federale overheid de engagementen van de uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu van 22 februari 2001 effectief uitvoert;

3° overleg te plegen met de federale overheid, zodat er een duidelijk en vast kader bepaald wordt ter ondersteuning van de verbintenissen in de gewestelijke milieuconvenants, overeenkomsten en sectorakkoorden, om een coherent klimaatbeleid te kunnen ontwikkelen;

4° werk te maken van zowel voorzieningszekerheid, op het vlak van bevoorrading en levering, als van rechtszekerheid voor burgers en bedrijven, door onder andere de bestaande energieregerelateerde decreten in één ontwerp van energiedecreet onder te brengen en van de gelegenheid gebruik te maken om aanpassingen voor te stellen die rekening houden met de beoordeling van de ervaring met de vrijmaking van de markt;

5° na te gaan of en hoe de distributie van aardgas en elektriciteit en de eraan verbonden openbare dienstverplichtingen, door regies en intercommunales nog effectiever en nog efficiënter zou kunnen gebeuren;

6° te zorgen voor een afdoende bescherming van zowel de beschermde als de opgezegde klanten, alsook van de andere afnemers die in bestaansonzekerheid leven;

7° de relevante actoren van nabij te betrekken, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering van het beleid inzake rationeel energiegebruik, het gebruik van warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen;

8° ook buiten de bevoegdheid voor energie inspanningen te leveren om de economische, ecologische, sociale en andere doelstellingen te halen, met name op het vlak van onderwijs en onderzoek, transport en mobiliteit, huisvesting, enzovoort;

9° uitvoering te geven aan een delfstoffenbeleid dat rekening houdt met zowel de sociaal-economische slagkracht als met de ecologische draagkracht en voornamelijk een evenwicht bewerkstelligt tussen de behoefte aan grondstoffen en de behoefte aan een duurzaam toekomstperspectief.

Opvolging

Op 4 juli 2008 keurde de Vlaamse Regering het ontwerp van Energiedecreet principieel goed. In het ontwerp van Energiedecreet worden de bestaande energieregerelateerde decreten ondergebracht, waaronder het decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt, het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, het VREG-oprichtingsdecreet van 30 april 2004, het REG-decreet van 2 april 2004 en het decreet van 22 december 2006 houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat en tot wijziging van artikel 22 van het REG-decreet.

Na een audit in 2005 door de VREG van de registratie en rapportering door de netbeheerders van hun kwaliteit van dienstverlening (o.a. op het gebied van stroomonderbrekingen, behandelingstermijn van een aansluitingsaanvraag, klachtenbehandeling,...), werden de voorbije jaren verbeteringen aangebracht aan deze interne registratie- en rapporteringssystemen. Als gevolg hiervan kan efficiënter en effectiever de kwaliteit van dienstverlening van een netbeheerder beoordeeld worden en vergeleken worden met andere netbeheerders. Daardoor kunnen meer gerichte acties ondernomen worden door de VREG en/of de betrokken netbeheerder.

Om na te gaan hoe de effectiviteit en efficiëntie van de REG-openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders kon worden verhoogd, werd in 2006-2007 een evaluatie van de openbaredienstverplichtingen uitgevoerd door het Vlaams Energieagentschap in overleg met de netbeheerders, de milieubeweging, het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord nemen en de werkgroep gebouwen van de Vlaamse Klimaatconferentie. Op 2 maart 2007 keurde de Vlaamse Regering een aantal wijzigingen aan de verplichtingen definitief goed (zie 3.2.5).

In 2005-2006 werd een grondige evaluatie van de sociale openbaredienstverplichtingen uitgevoerd. Als gevolg daarvan, keurde de Vlaamse Regering op 22 december 2006 het zogenaamde mini-besluit definitief goed waardoor de dringende maatregelen voor een betere bescherming van de sociaal zwakkeren tegen een afsluiting van de elektriciteits- en aardgastoever, waarvoor geen bijkomende rechtsgrond vereist was, werden ingevoerd. Deze maatregelen zijn : de verlenging van de termijn voor de plaatsing van budgetmeters bij klanten van de netbeheerder met betalingsmoeilijkheden tot twee maanden, het kosteloos ter beschikking stellen van budgetmeters voor niet-beschermde klanten, de uitbreiding van de minimale levering van 6A naar 10A en de gelijkschakeling van het afsluitverbod in de winter voor elektriciteit en aardgas, met tegelijkertijd een verruiming van de periode waarin niet mag worden afgesloten van twee naar drie maanden. Met het decreet van 25 mei 2007 werd een rechtsgrond gecreëerd voor een aantal bijkomende maatregelen. Het recht op een ononderbroken toevoer van elektriciteit en aardgas wordt uitdrukkelijk opgelegd als openbaredienstverplichting en gezinnen kunnen niet meer om reden van armoede worden afgesloten. De definitieve goedkeuring van het besluit dat uitvoering geeft aan dit decreet wordt tegen het einde van 2008 verwacht (zie 3.4.1).

Samenlevingsopbouw Provincie Antwerpen vzw ontving voor 2008 een projectsubsidie om een sociale energieconsulent in te zetten. De energieconsulent legt de mechanismen die aanleiding geven tot energiearmoede, bloot. Tegelijk wordt gewerkt aan oplossingen bij de gezinnen zelf, maar ook in samenwerking met lokale overheden, netbeheerders, hulpverlening, etc.

Het REG-beleid en het beleid inzake milieuvriendelijke energieproductie wordt uitgetekend op basis van participatie. Naast het overleg op ambtelijk niveau tussen de diverse beleidsdomeinen (woonbeleid, ruimtelijke ordening, onderwijs, landbouw, economie,...) worden ook de diverse doelgroepen (sectorfederaties, netbeheerders, leveranciers, fabrikanten en gebruikers van hernieuwbare energieystemen, gezinsbond, armenverenigingen,...) bij het energiebeleid betrokken. Binnen de Vlaamse Klimaatconferentie wordt regelmatig een brede publieksconsultatie gevoerd over de beleidsprioriteiten en -effecten. In het kader van het Energierenovatieprogramma werden convenanten afgesloten met een aantal direct betrokken sectoren (Bouwunie, Vlaamse Confederatie Bouw, Verbond van de Glasindustrie, Informazout, aardgasleveranciers).

Dit heeft er toe geleid dat het maatschappelijk draagvlak voor het klimaat- en energiebeleid is toegenomen en dat ook de andere beleidsvelden hun inspanningen verhogen om de klimaatdoelstellingen te halen via energiebesparing en de milieuvriendelijke energieproductie. Dit verloopt volledig complementair met de eigen (sociale, economische, onderwijs-...) doelstellingen van deze beleidsvelden.

Ter ondersteuning van dit proces werden de nodige provisies genomen op het Energiefonds om de nodige REG-investeringen te financieren in respectievelijk het onderwijs en de sociale huisvesting.

Motie van aanbeveling van 19 oktober 2005 tot besluit van het op 5 oktober 2005 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de gevolgen van de overname van Electrabel door het Franse Suez voor het Vlaamse gemeente- en energiebeleid

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° om er bij de federale regering op aan te dringen om werk te maken van maatregelen om de dominantie van één marktspeler op het vlak van elektriciteitsproductie te verminderen en nieuwe producenten aan te trekken zodat er meer concurrentie op het vlak van stroomproductie en -verkoop ontstaat en wij niet langer een netto-importeur van energie blijven;
- 2° om er bij de gemeenten op aan te dringen om de inkomsten, afkomstig uit de verkoop van de Electrabel-aandelen bij voorkeur te gebruiken om hun belang in netbeheer (Elia, Fluxys en de distributienetbeheerders) te verhogen;
- 3° ervoor te ijveren dat in het distributienetbeheer geen enkele producent of leverancier een blokkeringsminderheid heeft;
- 4° de VREG ertoe te brengen een ‘gedragscode’ te ontwikkelen waarin onder meer het volgende opgenomen wordt: het opzetten van speciale opleidingen voor de werknemers en de aanstelling van een ‘compliance officer’ die toezicht houdt op de naleving van de gedragscode, zodat binnen het hele distributienetbeheer de onafhankelijkheid en neutraliteit ten aanzien van alle leveranciers gegarandeerd kan worden.

Opvolging

Op het vlak van de onafhankelijkheid van de distributienetbeheerders werden in 2006 belangrijke stappen gezet. Sinds september 2006 mogen elektriciteitsproducenten en -leveranciers hoogstens 30% van het kapitaal van een Vlaamse distributienetbeheerder voor elektriciteit bezitten en mogen distributienetbeheerders voor elektriciteit ook geen rechtstreeks of onrechtstreeks belang meer hebben in producenten, leveranciers en met die ondernemingen verbonden of geassocieerde ondernemingen. De unbundling op IT-vlak van de gemengde netbeheerders is in uitvoering, in overeenkomst met het door de VREG opgelegde plan ter zake.

De werkmaatschappijen waaraan door de netbeheerders wettelijke en reglementaire taken werden uitbesteed (Eandis in de gemengde sector en Infrax in de zuivere sector), zijn aan dezelfde onafhankelijkheidsregels onderworpen als deze die zijn opgelegd aan de netbeheerders. De VREG heeft in 2008 een onderzoek gevoerd naar de naleving van deze verplichting. De VREG stelde vast dat aan enkele voorwaarden niet volledig voldaan was en gaf tot medio 2009 de tijd om de nodige oplossingen door te voeren.

Motie van aanbeveling van 15 februari 2006 op de maatschappelijke beleidsnota Energiearmoede

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° het armoedebeleid met gedrevenheid, kracht en overtuiging te ontwikkelen;
- 2° daarbij steeds de toestand van de armen voor ogen te houden, en de beperkingen en hinderpalen van bevoegdheidsgrenzen en -afbakening te overstijgen;
- 3° in het Vlaamse actieplan armoede rekening te houden met de gevolgen van de recent gestegen energieprijzen voor de koopkracht van de armsten;
- 4° het kunnen beschikken over minimumleveringen aan energie te beschouwen als een grondrecht;
- 5° teneinde zoveel mogelijk te voorkomen dat mensen terechtkomen in een toestand van energiearmoede, de volgende maatregelen te nemen:
 - a) uitdrukkelijk te vragen aan de federale regering het sociale tarief nooit te laten uitstijgen boven het laagste tarief voor afnemers op de vrijgemaakte markt, en dat sociale tarief automatisch toe te (laten) kennen;
 - b) alle actoren in de sociale huisvesting aan te sporen de bewoners te helpen bij het zoeken naar de meest voordelige energieleverancier;

6° teneinde iedereen in de samenleving te doordringen van het belang van het rationele gebruik van energie, en iedereen in de samenleving te laten deelnemen aan de duurzame maatschappij van de toekomst, de volgende structurele preventieve maatregelen te nemen:

- a) in de bestaande sociale woningen een energiedoorlichting te doen, en de meest efficiënte maatregelen onmiddellijk te nemen, zoals het vervangen van het enkelglas door hoogrendementsbeglazing, het aanleggen van dakisolatie, of het vervangen van de stookketel; daartoe een meerjareninvesteringsprogramma op te stellen, medegefinancierd uit het federaal fonds ter reductie van de globale energiekosten, en met middelen uit het Fonds voor Eenmalige Uitgaven (FEU);
- b) voor huurders in het algemeen, in samenwerking met de eigenaarsverenigingen en met de actoren in de sociale huisvesting, gefaseerd maatregelen voor energiebesparing uit te werken, gebaseerd op het principe dat de baten van de investeringen voor betere energieprestaties van de woning ten gunste komen van zowel de huurder als de eigenaar;
- c) ook voor de eigenaars uit de privésector initiatieven te ontwikkelen (waar nodig met de federale regering) met onder meer verdere fiscale stimuli, het inzetten van het derdebetalerssysteem, goedkope (renteloze) leningen en dergelijke;
- d) de op stapel staande herzieningen van het sociaal huurbesluit en het financieringsstelsel sociale woningen aan te passen aan de aanbevelingen van de Commissie ad hoc Energiearmoede, zodat die investeringen in energiebesparing worden aangemoedigd die voor alle bewoners zorgen voor een daling in de energiefactuur die groter is dan een verhoging van de huurkosten voor de afbetaling van die investeringen;
- e) de energieprestatiecertificaten voor alle (inclusief sociale) huurwoningen zo mogelijk vroeger te doen ingaan;
- f) in nieuwgebouwde sociale woningen, als hulpmiddel voor een rationeel energiebeheer, standaard een budgetmeter te installeren voor optioneel gebruik;
- g) een aardgasbudgetmeter te gebruiken zoals de budgetmeter elektriciteit, zodra de technische en veiligheidseisen dat mogelijk maken;

7° voor mensen met betalingsmoeilijkheden van de energierekening:

- a) te bepalen dat na opzegging door de leveranciers aan de opgezegde klanten geen kosten meer kunnen worden aangerekend, en dat na opzegging onmiddellijk een dossier wordt geopend bij de Lokale Adviescommissie;
- b) voor de plaatsing van een budgetmeter, een termijn van ten hoogste 30 dagen vast te leggen;
- c) gezien het nut van de budgetmeter als instrument voor een rationeel energiebeheer, geen kosten aan te rekenen voor de plaatsing ervan bij klanten met een afbetalingsplan;
- d) het aantal oplaadpunten uit te breiden, de toegankelijkheid van de oplaadpunten te verhogen, te zorgen dat opladen kosteloos kan zijn, en ervoor te zorgen dat op OCMW's de budgetmeter met contant geld kan worden opgeladen;
- e) acties te ontwikkelen zodat schuldopbouw wordt vermeden bij de problematische betalers;
- f) de minimumlevering van 6 naar 8 ampère op te trekken, en te onderzoeken op welke manier die (lineaire) hoeveelheid kan worden aangepast naargelang het aantal gezinsleden en de grootte van de woning;
- g) het besluit openbare dienstverplichtingen aan de aanbevelingen van de Commissie ad hoc Energiearmoede aan te passen;

8° de mogelijkheid tot het afsluiten te behouden, maar steeds te beschouwen als ultieme stap, en daarbij de volgende maatregelen te nemen:

- a) duidelijke procedures vast te leggen inzake contractuele opzegging en termijnen, de opname van de meterstanden, en problematische verhuizingen;
- b) sluitende afspraken te maken met de distributienetbeheerder dat er in de winter niet wordt afgesloten;
- c) de winterperiode eenduidig te bepalen voor de gas- en elektriciteitssector, die periode vast te leggen als de periode tussen 1 december en 1 maart, en de minister de mogelijkheid te geven om te bepalen dat hetzelfde tijdelijke verbod tot afsluiten kan gelden voor winterprikken of extreme omstandigheden buiten de vastgestelde winterperiode;
- d) een meer rechtszeker kader te geven inzake afsluiting door de gevallen waarin kan worden afgesloten duidelijk te omschrijven, te spreken over 'duidelijke onwil' in plaats van 'klaarblijkelijke

onwil', het decreet daartoe aan te passen, criteria te geven voor wat als 'duidelijke onwil' moet worden verstaan en de desbetreffende ministeriële omzendbrief aan die criteria aan te passen;

e) ook feitelijk aan armen de mogelijkheid te geven zich voor de Lokale Adviescommissie te laten bijstaan door vertegenwoordigers van armenverenigingen;

f) vast te leggen dat nooit kan worden besloten tot afsluiting zonder voorafgaand sociaal onderzoek;

g) in samenwerking met de federale regering, de werking van de Lokale Adviescommissies te laten toetsen aan een handleiding 'goede praktijken' met voorbeeldmodellen, enkele minimale criteria voor de goede werking aan te geven en de financiering van de OCMW's van de naleving van deze criteria afhankelijk te maken;

9° teneinde ook de armen te laten deelnemen aan de informatie- en communicatiesamenleving, de volgende maatregelen te nemen:

a) steeds te communiceren in een begrijpelijk en verstaanbaar taalgebruik;

b) ervoor te zorgen dat niet-internetbezitters even goed worden geïnformeerd als de deelnemers aan het elektronische communicatieverkeer;

c) in samenwerking met de federale regering, werk te maken van een gedetailleerde, en begrijpbare energiefactuur voor iedereen;

d) in samenwerking met de VREG, de middenveldorganisaties en de lokale besturen, en op basis van enkele proefprojecten, laagdrempelige informatie te verstrekken om mensen te helpen de gevolgen van de vrijmaking van de energiemarkt in hun persoonlijk leven te begrijpen, ze te helpen bij het lezen van de energiefactuur, de leveranciersvergelijking enzovoort;

e) erop aan te dringen bij de federale regering om de centrale energieombudsdienst spoedig te installeren;

10° al deze maatregelen uit te werken in nauw overleg met de armenverenigingen, en samen met de armen zelf.

Opvolging

Voor het bereiken van een afdoende bescherming van afnemers die in bestaansonzekerheid leven, zijn en worden er op energievak diverse maatregelen geïmplementeerd.

Op 22 december 2006 keurde de Vlaamse Regering het zogenaamde mini-besluit definitief goed waardoor de dringende maatregelen voor een betere bescherming van de sociaal zwakkeren tegen een afsluiting van de elektriciteits- en aardgastoevoer, waarvoor geen bijkomende rechtsgrond vereist was, werden uitgevoerd. Deze maatregelen zijn : de verlenging van de termijn voor de plaatsing van budgetmeters bij klanten van de netbeheerder met betalingsmoeilijkheden tot twee maanden, het kosteloos ter beschikking stellen van budgetmeters voor niet-beschermde klanten, de uitbreiding van de minimale levering van 6A naar 10A en de gelijkschakeling van het afsluitverbod in de winter voor elektriciteit en aardgas, met tegelijkertijd een verruiming van de periode waarin niet mag worden afgesloten van twee naar drie maanden. Met het decreet van 25 mei 2007 werd een rechtsgrond gecreëerd voor een aantal bijkomende maatregelen. Het recht op een ononderbroken toevoer van elektriciteit en aardgas wordt uitdrukkelijk opgelegd als openbardienstverplichting en gezinnen kunnen niet meer om reden van armoede worden afgesloten. De definitieve goedkeuring van het besluit dat uitvoering geeft aan dit decreet wordt tegen het einde van 2008 verwacht. De speerpunten zijn o.a. dat geen kosten meer mogen worden aangerekend aan klanten van wie het leveringscontract is opgezegd omwille van wanbetaling, de minimale termijn voor het opzeggen van een leveringscontract wordt verlengd van één naar twee maanden en de oplaadmogelijkheden voor de budgetmeters en de mogelijkheden voor de betaling van de opladingen worden gebruiksvriendelijker gemaakt.

Intussen is er ook een aardgasbudgetmeter beschikbaar op de Belgische markt die voldoet aan alle veiligheidsvereisten. Een besluit zal worden genomen om de aardgasbudgetmeters in te voeren.

De wervingsprocedure werd gestart voor de centrale ombudsdienst voor energie maar er werden nog geen geschikte kandidaten gevonden.

Samenlevingsopbouw Provincie Antwerpen vzw ontving voor 2008 een projectsubsidie om een sociale energieconsulent in te zetten. De energieconsulent legt de mechanismen die aanleiding geven tot energiearmoede, bloot. Tegelijk wordt gewerkt aan oplossingen bij de gezinnen zelf, maar ook in samenwerking met lokale overheden, netbeheerders, hulpverlening, etc.

Op 18 juli 2008 heeft de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring gehecht aan een ontwerpbesluit tot toekenning van subsidies aan sociale verhuurkantoren voor het uitvoeren van energiebesparende investeringen in de private woningen die door hen gehuurd en doorverhuurd worden (zie 3.2.2.e.).

Gezinnen die weinig of geen belastingen betalen en niet of slechts gedeeltelijk in aanmerking komen voor de belastingvermindering voor energiebesparende investeringen, komen sinds juni 2008 in aanmerking voor een gelijkwaardige Vlaamse premie (zie 3.2.2.e.).

Met het besluit van 2 maart 2007 heeft de Vlaamse Regering de netbeheerders verplicht om ook in het kader van hun REG-acties meer aandacht te besteden aan de doelgroep van de beschermde afnemers. Vanaf 2008 moeten zij volgende initiatieven nemen: het organiseren van specifieke informatiesessies over REG, bv in samenwerking met OCMW's; het opzetten van samenwerkingsverbanden met sociale huisvestingsmaatschappijen en/of sociale verhuurkantoren met als doel projectmatig energiebesparing te realiseren in de sociale woningen; het verhogen van de premies voor energiebesparende investeringen, het verdelen van kortingbonnen voor de aankoop van energiezuinige koelkasten en wasmachines en het aanbieden van gratis energiescans.

Resolutie van 22 februari 2006 betreffende de conclusie van de hoorzitting over het maatschappelijke debat 'Energievoorziening in Vlaanderen'

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° zich te blijven inspannen om de vooropgezette doelstellingen van het regeerakkoord en de beleidsnota, zowel met betrekking tot rationeel energiegebruik en warmtekrachtkoppeling als tot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, te halen;

2° voorrang te geven aan rationeel energiegebruik en maatregelen te nemen om enerzijds over te gaan van bewustwording naar gedragsverandering en anderzijds aan te sporen tot het ontwerpen en ontwikkelen en het aanschaffen en aanwenden van infrastructuren, constructies, machines of apparaten met ecologisch en economisch gunstige energieprestaties;

3° ook buiten de energie- en elektriciteitssector en met name in sectoren als verkeer en vervoer, landbouw, nijverheid, handel en diensten, onderwijs en huisvesting, maatregelen te nemen om te komen tot rationeler energie- en elektriciteitsgebruik;

4° overbodige juridische en administratieve belemmeringen en onnodige praktische hindernissen weg te werken ten behoeve van zowel, aan de kant van de producenten, de investeringen in, als, aan de kant van de consumenten, de interesse voor warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen;

5° investeringen in elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen te stimuleren of, als investeringen uitblijven, de door de regulator aan de leveranciers opgelegde boetes daadwerkelijk te innen en aan te wenden voor het bevorderen van elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen;

6° bij de federale regering aan te dringen op maatregelen om de groeiende kloof tussen stroomopwekking en stroomverbruik te overbruggen door middel van onder andere het voeren van een beleid dat energiebesparing ondersteunt langs de vraagzijde, evenals het opzetten van een elektriciteitsbeurs, een veiling van virtuele productiecapaciteit en het uitbreiden van de import- en productiecapaciteit langs de aanbodzijde;

7° bij de federale regering aan te dringen op het in kaart brengen van de gevolgen van de kernuitstap teneinde passende maatregelen, onder andere zoals die van artikel 9 van de federale wet van 31 januari 2003, te kunnen nemen die de voorzieningszekerheid, de veiligheid en de betaalbaarheid van onze energievoorziening kunnen garanderen, met respect voor de doelstellingen inzake klimaatbeleid;

8° na te gaan in welke mate en op welke manier de kosten van het netbeheer, zowel voor elektriciteit als voor aardgas en zowel voor transmissie of transport en transit als voor distributie, kunnen worden

beperkt, en in voorkomend geval, en afhankelijk van de geldende bevoegdheidsverdeling, zelf kostenbesparende maatregelen te nemen of bij de federale overheid aan te dringen om kostenbesparende maatregelen te nemen;

9° gevolg te geven aan de aanbevelingen van London Economics en van de Algemene Raad van de CREG inzake de ‘ontvlechting’ van activiteiten van producenten, leveranciers en netbeheerders;

10° ervoor te zorgen dat de heffingen op het stroom- en aardgasverbruik meer voorspelbaar en gedragssturend worden, en er tevens bij de federale overheid op aan te dringen om het dubbele gebruik van de btw op de heffingen op stroom- en aardgasverbruik af te schaffen;

11° een alternatief te zoeken voor de compenserende federale bijdrage;

12° op basis van de benchmarkstudie van GfE en van de bevindingen en de aanbevelingen van de SERV, alsook ter uitvoering van de Ondernemingsconferentie en in het kader van het VESOC, werk te maken van een regionale energiepolicies die de competitiviteit en de concurrentiepositie van de Vlaamse ondernemingen niet in het gedrang brengt;

13° de gevolgen van de liberalisering voor de leefbaarheid van de kleine en middelgrote ondernemingen aan een grondig onderzoek te onderwerpen;

14° de gezinnen van betaalbare stroom te blijven voorzien;

15° voor de beschermde klanten bijzondere beleids- en begeleidingsmaatregelen voor te bereiden om zowel het zorgzaam en spaarzaam omgaan met energie te bevorderen als aan de behoefte aan stroom, gas, aardolie of steenkool te voldoen;

16° aandacht te hebben voor de sociale en ecologische randvoorwaarden bij het opwekken en het aanwenden van energie;

17° niet na te laten de regionalisering van zowel de regulering als de tarifiering van de distributie van elektriciteit en aardgas op de politieke agenda te houden.

Opvolging

De acties op het vlak van het rationeel energiegebruik, de milieuvriendelijke energieproductie, het sociaal energiebeleid en de werking van de energiemarkten worden exhaustief behandeld in deze beleidsbrief. Voor de afstemming met de andere bevoegdheidsdomeinen kan specifiek worden verwezen naar de Vlaamse Klimaatconferentie.

Met redenen omklede motie van 31 januari 2007 tot besluit van de op 17 januari 2007 door de heer Eloi Glorieux respectievelijk de heer Bart Martens in plenaire vergadering gehouden interpellatie tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over het regeringsstandpunt inzake het verlengen van de levensduur van de kerncentrales respectievelijk de uitstap uit kernenergie, en de uitspraken hierover van Vlaams minister van Energie Kris Peeters

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° zich te blijven inspannen om de vooropgestelde doelstellingen van het regeerakkoord, zowel de doelstellingen met betrekking tot rationeel energiegebruik en warmtekrachtkoppeling als die met betrekking tot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, te halen;

2° daarbij snel tegemoet te komen aan het engagement uit het regeerakkoord om groenestroomdoelstellingen vast te leggen voor de periode na 2010 en gevolg te geven aan het voorstel van minister Peeters om tegen 2015 het aandeel groene stroom op te trekken tot 12%;

3° de middelen van het Energiefonds prioritair aan te wenden voor extra stimuli voor het onderzoek naar en de ontwikkeling van schone-energievormen;

4° zich in te schrijven in de door de Europese Commissie voorgestelde Europese energiestrategie en daarbij een eerlijk aandeel van de daarin opgenomen doelstellingen te realiseren.

Opvolging

Uit de cijfers in hoofdstuk 2 ‘Energiebeleidseffecten’ van deze beleidsbrief, blijkt dat de doelstellingen van het regeerakkoord voor 2010 binnen bereik liggen, dankzij de versterkte inspanningen op het vlak

van de aanmoediging van het rationeel energiegebruik en de milieuvriendelijke energieproductie tijdens deze legislatuur.

Het voorstel van Europese Richtlijn betreffende de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen van 23 januari 2008, legt voor België de bindende doelstelling vast om tegen 2020 13% van het finaal energieverbruik te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. In het kader van de omzetting van deze richtlijn, zullen in 2009 Belgische en gewestelijke doelstellingen vastgelegd moeten worden voor groene stroom, groene warmte en biobrandstoffen.

Met redenen omklede motie van 30 januari 2008 tot besluit van de op 15 januari 2008 door de heer Eloi Glorieux in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de resultaten van de Commissie Benchmarking Vlaanderen en de energie-efficiëntie van de bedrijven

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° eerst de in het contract opgenomen evaluatie met de bedrijven af te ronden;

2° het verslag van die evaluatie aan het Vlaams Parlement te bezorgen, alsmede de conclusies die de beide partijen eraan verbinden.

Opvolging

De Commissie Benchmarking heeft een opdracht aanbesteed voor de evaluatie van de benchmarkingconvenant. Het evaluatierapport wordt eind 2008 opgeleverd.

Resolutie van 16 april 2008 tot besluit van de werkzaamheden van de Commissie Energiearmoede over de gratis stroom

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° na te gaan, in overleg met netbeheerders, leveranciers en gezinsverenigingen, of de toekenning van gratis stroom kan verbeterd worden, zodanig dat de klachten van de gezinnen alsook de administratieve lasten en kosten voor netbeheerders en leveranciers beperkt worden; daarbij specifiek de mogelijkheid te onderzoeken om:

- a) de verplichting tot het leveren van het basispakket gratis stroom als openbardienstverplichting bij de leveranciers te leggen vanaf het ogenblik dat zij hun klantgegevens moeten overmaken aan de federale overheid voor een match met de gegevens in de Kruispuntenbank van de Sociale Zekerheid met het oog op het automatisch toekennen van het sociaal tarief aan alle rechthebbenden;
- b) te werken met een forfaitaire vergoeding voor de leveranciers per aansluitpunt en per beleverde gedomicilieerde inwoner teneinde de kostenvergoeding sterk administratief te vereenvoudigen;
- c) het toekennen van gratis stroom bij budgetmeterklanten te vergemakkelijken;

2° na te gaan, in samenspraak met gezins- en armenverenigingen, of en hoe aanvullende sociale maatregelen kunnen getroffen worden bovenop de toekenning van gratis stroom bij de mensen die een dergelijke ondersteuning het meest nodig hebben, zonder bijkomend economische of andere nadelen met zich mee te brengen;

3° een regeling te treffen voor een efficiëntere toekenning van gratis stroom aan rusthuisbewoners en bewoners van collectieve wooneenheden;

4° een regeling te treffen voor het bepalen van de eenheidsprijs ter verrekening van de gratis stroom al dan niet in combinatie met het aanpassen van de hoeveelheid gratis kWh waarop elke inwoner recht heeft, in die mate dat het relatieve prijsvoordeel van de gratis stroom voor de gezinnen gelijk blijft.

Opvolging

Door de actualiteit in de markt diende de regeling van de gratis stroom te worden herzien. Aangezien uit de werkzaamheden van de ad hoc Commissie Energiearmoede duidelijk was dat het niet aangewezen was om fundamentele wijzigingen door te voeren, werd de regeling slechts beperkt aangepast, daarbij zoveel mogelijk rekening houdend met de resolutie tot besluit van de werkzaamheden van de Commissie Energiearmoede.

De verplichting blijft liggen bij de netbeheerders. De leveranciers zijn geen vragende partij om deze verplichting op zich te nemen. Integendeel, zij pleiten voor de afschaffing ervan. De resolutie suggereert evenwel om toch de verplichting bij de leveranciers te leggen vanaf het ogenblik dat zij hun klantgegevens moeten overmaken aan de federale overheid voor een match met de gegevens van de Kruispuntbank met het oog op de automatische toekenning van het sociale tarief. Deze automatische toekenning op federaal niveau is nog steeds geen feit en er zijn ook nog geen procedures vastgelegd voor de betreffende gegevensuitwisseling, zodat de verplichting vooralsnog niet bij de leveranciers kan worden gelegd. De mogelijkheid van een forfaitaire vergoeding voor de leveranciers heeft dus evenmin zin.

Met het decreet van 25 mei 2007 werd de situatie met betrekking tot de toekenning van gratis kWh voor rusthuizen verduidelijkt.

In het najaar van 2007, heeft de VREG de leveranciers bevraagd over de kwaliteit van de domiciliëgegevens die door de netbeheerders worden aangeleverd, in het algemeen en ook specifiek voor rusthuizen en verzorgingsinstellingen. Hieruit bleek dat er de laatste jaren een verbetering is opgetreden bij de toekenning van gratis elektriciteit. Niettemin worden nog elk jaar fouten vastgesteld in de overgemaakte lijsten. De verbetering van de kwaliteit van de domiciliëgegevens blijft een aandachtspunt.

Er werd een procedure afgesproken tussen de netbeheerders, de leveranciers en de VREG, die gevolgd moet worden in geval van protest wegens niet of onvolledige toekenning van gratis kWh. Deze procedure bestaat erin dat de afnemer die een dergelijk protest indient, een ondertekende verklaring moet overmaken aan de leverancier waarin hij aangeeft hoeveel personen gedomicilieerd waren op het betrokken adres op 1 januari van het betrokken jaar. De leverancier moet dan zo goed als mogelijk nagaan of deze gegevens kunnen kloppen. Binnen een maand na ontvangst van deze verklaring dient de leverancier dan een creditnota of factuur over te maken om de situatie te regulariseren. De leverancier kan zijn kosten dan recupereren bij de netbeheerder.

Er is een merkbare verbetering opgetreden bij het toekennen van de gratis stroom aan budgetmeterklanten. Budgetmeterklanten worden belevd door de netbeheerder aangezien zij door de commerciële leverancier zijn gedropt.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 november 2003 tot vaststelling van de nadere regels voor de toekenning en de verrekening van de gratis elektriciteit voor huishoudelijke afnemers, heeft een oplossing gegeven aan het feit dat er in België geen eenvormig gebondenmarkttarief meer is dat kan dienen als referentie voor het verrekenen van de gratis stroom. De waarde van de gratis kWh wordt voortaan vastgelegd als de gewogen gemiddelde kWh marktprijs voor huishoudelijke afnemers in het Vlaamse gewest, zoals vastgesteld op 1 januari van het jaar waarvoor de gratis hoeveelheid wordt toegekend. Op die manier blijft het relatieve prijsvoordeel van de gratis stroom ten opzichte van de vorige situatie gelijk. De kWh-prijs wordt jaarlijks door de VREG berekend en voor 1 maart van het betrokken jaar gepubliceerd op haar website en ook in het Belgisch Staatsblad.

De gratis stroom en de budgetmeter behoren tot een uitgebreid pakket aan sociale energiemaatregelen. De speerpunten van mijn sociaal energiebeleid zijn opgenomen in hoofdstuk 3.4.

Resolutie van 16 april 2008 tot besluit van de opvolging van de werkzaamheden van de Commissie Energiearmoede

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering :

- 1° werk te maken van de nog niet (volledig) uitgevoerde aanbevelingen van de motie van aanbeveling die naar aanleiding van de discussies tijdens het energiearmoededebat zijn tot stand gekomen;
- 2° rekening te houden met de koopkracht van kansarme medeburgers bij het uittekenen en het uitvoeren van het Vlaamse energiebeleid;
- 3° de strijd tegen de overmatige schuldenlast, in overleg met de federale regering en in samenwerking met de lokale overheden, op te voeren en daarbij specifieke aandacht te hebben voor energiearmoede; daarbij ook in het kader van de aanpak van de globale schuldenproblematiek, desgevallend na de evaluatie van de werking van de Lokale Adviescommissies (LAC's) die op initiatief van minister Vanackere lopende is, Vlaamse middelen te voorzien voor de OCMW's om deze in staat stellen elk dossier dat wordt doorgestuurd naar het LAC een voorafgaand sociaal onderzoek te kunnen uitvoeren;
- 4° de resultaten en aanbevelingen van het vergelijkend onderzoek over de werking van de LAC's dat op initiatief van minister Vanackere lopende is, zo snel mogelijk te vertalen in een handleiding 'goede praktijken' en te verspreiden naar alle LAC's;
- 5° de nodige stappen te ondernemen om een energiescan mogelijk te maken in alle woningen van klanten waarvoor een LAC-dossier werd opgesteld en dit zonder dat de kosten van de openbardienstverplichtingen stijgen;
- 6° samen met de distributienetbeheerders te zoeken naar manieren om de OCMW's sneller op de hoogte te brengen van eventuele betalingsmoeilijkheden bij klanten van de distributienetbeheerders en dit met respect voor de privacy van de betrokkenen;
- 7° in de loop van het jaar het besluit met betrekking tot de sociale openbardienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt, en onder andere ter uitvoering van het (Sociaal) Energiedecreet van 25 mei 2007, goed te keuren; daarbij te voorzien in een verbetering van de toegankelijkheid van oplaadpunten voor budgetmeterkaarten zodat deze ook na de kantooruren kunnen toegankelijk zijn en bij voorkeur met bankkaarten of cash geld kunnen opgeladen worden;
- 8° te onderzoeken of er geen eenvoudigere procedure mogelijk is om de distributienetbeheerders sneller acties te laten ondernemen wanneer een klant met een budgetmeter gedurende een bepaalde periode (bijvoorbeeld 60 dagen) zijn budgetmeterkaart niet meer heeft opgeladen, dit om te vermijden dat de klant opnieuw een energieschuld opbouwt en dit in overeenstemming met het regeerakkoord waarin gesteld wordt dat we alert blijven voor de elektriciteitsprijs en stoppen met het verhogen van de energierekening via het doorrekenen van nieuwe initiatieven in de distributievergoeding;
- 9° er bij de federale regering te blijven op aandringen dat de automatische toekenning van de sociale tarieven voor elektriciteit en aardgas

Opvolging

Voor het bereiken van een afdoende bescherming van afnemers die in bestaansonzekerheid leven, zijn en worden er op energievak diverse maatregelen geïmplementeerd. Hiervoor verwijs ik naar de stand van zaken met betrekking tot de opvolging van de motie van aanbeveling van 15 februari 2006 op de maatschappelijke beleidsnota Energiearmoede (cfr. supra). Een stand van zaken met betrekking tot het Energierenovatiekrediet is opgenomen in hoofdstuk 3.2.2.e.

Ik kan hier aan toevoegen dat in het kader van een overeenkomst met Vlaams minister van Welzijn Steven Vanackere in het voorjaar van 2008 provinciale sessies ingericht werden rond de praktijkervaringen van leden die in de Lokale Adviescommissies (LAC's) beslissen over al dan niet afsluiten van energielevering. Op basis van enerzijds het bestaande juridisch kader en anderzijds een eerste ontwerp van leidraad om kwaliteitsvoller en uniformer te werken met de LAC's, werden ideeën verzameld om de werking te verbeteren. De bedoeling is dat hierdoor de bestaande beschermingsmaatregelen ten volle kunnen worden toegepast waardoor betalingsproblemen op tijd worden opgelost en het aantal afsluitingen wordt verminderd. Op basis van de adviezen van de praktijkmensen werd in de zomer het ontwerp voor een leidraad aangepast. In het najaar zal dit worden

voorgesteld aan de distributienetbeheerders, zodat het document verspreid kan worden naar de leden van de LAC's in heel Vlaanderen.

Met redenen omklede motie van 21 mei 2008 tot besluit van de op 30 april 2008 in commissie gehouden interpellaties van mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Eloi Glorieux en mevrouw Fientje Moerman tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, respectievelijk over de netwerkproblemen bij energieleverancier Eandis en de gevolgen ervan voor de groenestroomlevering, over de noodzaak om stroomnetten aan te passen voor decentrale productie en over de toenemende onaangepastheid van het distributienetwerk voor elektriciteit aan de groeiende productie van groene stroom

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° het overleg met Elia en de distributienetbeheerders te intensifiëren om:

- a) op korte termijn een oplossing uit te werken rond de bestaande specifieke knelpunten;
- b) de technische reglementen van de beheerder van het hoogspanningsnet (Elia) en die voor de beheerders van de distributienetten zo aan te passen dat de netintegratie van extra decentrale productiecapaciteit sneller en steeds op de meest kostenefficiënte wijze zal plaatsvinden;

2° in overleg met de distributienetbeheerders te onderzoeken op welke manier op zeer korte termijn extra netintegratie mogelijk is voor de wachtende initiatiefnemers, eventueel met duidelijke afspraken rond het afsluiten van de injectie bij netwerkproblemen;

3° met de federale regering een samenwerkingsakkoord te sluiten om te verzekeren dat de meest kostenefficiënte oplossing een correcte en snelle uitvoering krijgt;

4° de netbeheerders op te leggen om in hun investeringsplannen toekomstverwachtingen in verband met decentrale productie op te nemen, onder de controle van de regulator;

5° een economische en maatschappelijke analyse te maken over de impact voor het Vlaamse Gewest (bijvoorbeeld wat werkgelegenheid, innovatie en kennispotentieel, luchtkwaliteit en dergelijke betreft) om de vooropgestelde doelstelling van 13% hernieuwbare energie tegen 2020 te behalen, rekening houdende met de drie sectoren elektriciteit, verwarming en koeling, en vervoer. Daarnaast moeten de mogelijkheden en risico's worden onderzocht die betrekking hebben op de mate waarin het Vlaamse Gewest zijn doelstellingen kan behalen door de ontwikkeling van hernieuwbare energie in andere lidstaten en in derde landen te bevorderen;

6° de financiële impact te berekenen op de distributienettarieven (op het niveau van individuele netbeheerders en in verhouding tot elkaar) van de verplichtingen inzake opkoop van groenestroomcertificaten en van de netintegratie van decentrale productie in scenario's met en zonder een solidariseringssysteem, rekening houdend met de aangekondigde initiatieven. Daarbij moet worden nagegaan op welke wijze de solidarisering van de kosten van de opkoop van groenestroomcertificaten en van de netintegratie kan worden opgezet indien de impact voor de distributienettarieven beperkt blijft. Vervolgens moet het meest kostenefficiënte solidariseringssysteem worden uitgewerkt, waarbij de kosten voor de elektriciteitsverbruikers (gezinnen en bedrijven) beperkt zullen blijven;

7° bij het maken van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) die aanleiding kunnen geven tot aanzienlijke extra decentrale energieproductie, de netbeheerders te betrekken bij de adviesprocedure om zo maximaal rekening te kunnen houden met de lokale behoeften en historisch gegroeide vragen, meer proactief te kunnen inspelen op mogelijk nieuwe vormen van decentrale productie en rekening te houden met de mogelijkheden en eventueel de beperkingen.

Opvolging

De VREG heeft het overleg met de distributienetbeheerders en ELIA geïntensifieerd om oplossingen uit te werken voor een aantal knelpunten voor de integratie van decentrale productiecapaciteit.

De ontwikkeling van de netten gebeurt volgens de principes van technisch-economische optimalisatie in het algemeen belang. In functie van de lokale netsituatie en de verwachte ontwikkelingen van afname en injectie bepalen de netbeheerders de ontwikkelingsopties die hieraan het best beantwoorden. De

infrastructuurplanning wordt opgenomen in de jaarlijkse investeringsplannen die de netbeheerders bij de VREG moeten indienen.

Een efficiënt planningsproces vereist een langetermijnvisie, niet enkel van het energiebeleid, maar ook van het beleid op het vlak van ruimtelijke ordening en het sectorbeleid (bv. voor de glastuinbouw). Er is dus overleg nodig, zowel met de energiesector als met de terzake bevoegde collega's. Het overleg met de energiesector is lopende voor twee specifieke regio's, met name de Noorderkempen en de regio Lier-Duffel.

Met de bestaande regelgeving wordt geen efficiënte oplossing geboden voor de problematiek van een groep van aansluitingen die elk afzonderlijk beschouwd op het bestaande distributienet kunnen worden aangesloten. Met een dergelijke aanpak zou een kapitaal aan kabels in de grond worden gestoken.

Het alternatief vereist de aanleg door de netbeheerders van een basisinfrastructuur, die gedimensioneerd kan worden op het toekomstbeeld voor decentrale productie. Op die wijze wordt het risico van onder- of overinvestering in de netten zoveel mogelijk beperkt. De kosten voor de basisinfrastructuur kunnen beperkt worden door bij de planning rekening te houden met de bestaande netinfrastructuur.

De principes van deze pro-actieve aanpak kunnen ook in andere regio's worden toegepast, na evaluatie van de ervaringen die in de Noorderkempen en de regio Lier-Duffel worden opgedaan.

Naast de planningsproblematiek voor dergelijke clusters, vereist ook de aansluiting van individuele projecten onze aandacht. De sterke toename van de decentrale productie kan niet zonder een aangepaste vorm van netbeheer. De netbeheerder zal hierbij een actiever ('smarter') netconcept moeten uittekenen. Ook de (grotere) producenten zullen in de toekomst een rol spelen als leveranciers van ondersteunende diensten. Daarom onderzoekt de VREG, op voorstel van de sector en in overleg met de andere betrokkenen, een aanpassing van de technische regels voor de aansluiting van decentrale productie-eenheden. De basisfilosofie hierbij is dat door een verfijning van de aansluitingsvoorschriften, de toegang tot het net voor alle aangeslotenen kan verzekerd blijven op het huidige niveau. Zonder deze aanpassingen, die uiteraard slechts na een zekere overgangsfase kunnen ingevoerd worden, zouden heel wat aansluitingsaanvragen geweigerd moeten worden of zou de toegang tot het net sterk beperkt worden.

BIJLAGE 2: REGELGEVINGSAGENDA 2009

Titel van het initiatief	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing in 2009	Werd of wordt een RIA opgesteld ?	Contactpersoon
Decreet tot wijziging van het EPB-decreet en wijziging uitvoeringsbesluit	Decreet van 22 december 2006 houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat en tot wijziging van artikel 22 van het REG-decreet		Aanvullingen en aanpassingen van de energieprestatieregelgeving op het vlak van normen, procedures, verantwoordelijkheden en boetes	Bekrachtiging en afkondiging decreet (voorjaar 2009) Definitieve goedkeuring besluit (najaar 2008)	Ja	Wina Roelens
Decreet tot wijziging van het elektriciteitsdecreet	Decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt		Vaststellen van nieuwe groenestroomdoelstellingen	Bekrachtiging en afkondiging (voorjaar 2009)	Ja	Wim Buelens
Energiedecreet en algemeen uitvoeringsbesluit	Decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt Decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt VREG-oprichtingsdecreet van 30 april 2004 REG-decreet van 2 april 2004		Coördinatie en codificatie van energieregelgeving Geen inhoudelijke wijzigingen	Bekrachtiging en afkondiging decreet (voorjaar 2009) Eerste principiële goedkeuring besluit (najaar 2009)	Neen	Frederik Dewaele

	Decreet van 22 december 2006 houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat en tot wijziging van artikel 22 van het REG-decreet							
Besluit sociale openbaredienstverplichtingen	BVR 16 september 1997 BVR 31 januari 2003 BVR 20 juni 2003		Procedure voor wanbetalers	Definitieve goedkeuring (najaar 2008)	Ja	Ann Collys		
Besluit energieprestatiecertificaat niet residentiële gebouwen				Definitieve goedkeuring (najaar 2008)	Ja	Ann Collys		
Besluit subsidies micro-WKK en warmtepompen				Definitieve goedkeuring (najaar 2008)	Ja	Ann Collys		
Besluit tot wijziging van energiegegevensbesluit	BVR 14 juli 2004		Wijziging regels voor rapporteren van afname- en productiegegevens door de beheerders van de aardgas- en elektriciteitsnetten, de brandstofleveranciers, de exploitanten van warmtekracht-, hernieuwbare energie en zelfopwekkingsinstallaties	Definitieve goedkeuring (najaar 2008)	Ja	Nadine Dufait		